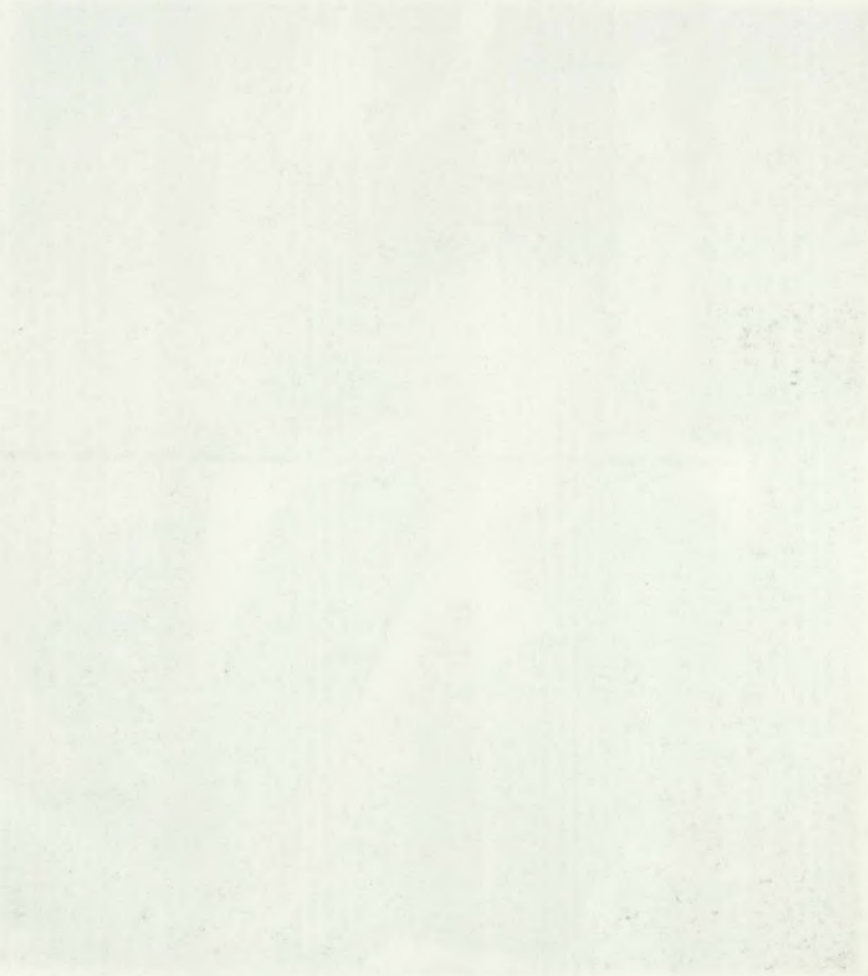

**HEYDƏR ƏLİYEV VƏ
AZƏRBAYCAN İDMANI**

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a signature or a small note.

Faint, illegible text at the bottom left of the page, possibly a name or a small note.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
GƏNCLƏR, İDMAN VƏ TURİZM
NAZİRLİYİNİN NƏŞRİ

“İnsanların fiziki, mənəvi sağlamlığı, şüurun inkişaf etməsi idmanla, bədən tərbiyəsi ilə sıx bağlıdır”

Heydər Əliyev

HEYDƏR ƏLİYEV VƏ AZƏRBAYCAN İDMANI

Kitab Azərbaycan dövlətçiliyinin banisi, ümummilli liderimiz Heydər Əlirza oğlu Əliyevin əziz xatirəsinə ithaf olunur.

- 4914 -

TURAN EVİ

Bakı - 2004

Redaksiya heyəti:

Əbülfəs Qarayev
Asif Əsgərov
Qabil Mehdiyev
Sevda Bayramova
Əbdül Sadıxov
Mirpaşa Miriyev

Ə-56 Heydər Əliyev və Azərbaycan idmanı, sənədli publisistika, 160 səh.
Bakı, Turan Evi - 2004.

Kitabda Azərbaycan idmanının ötən əsrin 70-ci illərindən başlayaraq müasir günümüzədək keçdiyi inkişaf yoluna nəzər salınıb. Azərbaycan idmanı tarixində ən böyük himayədarı olmuş, xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əlirza oğlu Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrlərdə respublika idmanının inkişafı yolunda yorulmaz fəaliyyəti və əldə olunan nəticələrdən geniş söhbət açılır.

H 47020602104 03
113-2004

© Azərbaycan Respublikası
Gənclər, İdman və
Turizm Nazirliyi

Ön söz

Heydər Əliyev! Bu ad təkcə Azərbaycan tarixinə deyil, bütün dünya tarixinə, xüsusən, ümumdünya siyasət-diplomatiya tarixinə əbədilik həkk olunub. Bu həqiqəti çağdaş dünyanın nəhəng-qüdrətli dövlətləri, beynəlxalq aləmdə sözü eşidilən və keçən azman siyasətçilər bu və ya başqa formada dönə-dönə etiraf və qəbul ediblər: Buş və Kisinçer, Tetçer və Dəmirəl kimi siyasət asları...

Dövlətçiliyimizin xilaskarı, xalqımızın müdrik rəhbəri kimi yaddaşlarda yaşayacaq Heydər Əliyev Azərbaycana hava və su qədər lazımlı bir insan idi. Doğrudan da, onun haqqında keçmiş zamanda danışmaq çətindən çətindir. Xalq Heydər Əliyevin ölməzliyinə inanır və bu inamında səhv etmir: çünki dahilər heç vaxt ölmürlər, onlar qəlblərdə əbədi yaşayırlar. Dahi olduğuna görə də Heydər Əliyev şəxsiyyəti Azərbaycan dövlətinin hər bir vətəndaşının, eləcə də bütün dünya azərbaycanlılarının qəlbində daim yaşayacaq!

Heydər Əliyevi Azərbaycan idman ictimaiyyəti həmişə xüsusi minnətdarlıq və məhəbbət hissi ilə xatırlayacaq. Çünki Azərbaycanın bugünkü idmanının mövcudluğu bilavasitə ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Yəqin ki, "Heydər Əliyev Azərbaycan idmanına nə verdi?" sualına "Heydər Əliyev Azərbaycan idmanına nə vermədi ki!" sualı ilə cavab axtarmaq daha düzgün olardı.

1969-cu ildə Azərbaycana rəhbərlik etməyə başlayan Heydər Əliyev, respublikada digər sahələr kimi, idmanın da maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi yolunda çox böyük işlər görmüşdür. Buraya, ilk növbədə, bir çox iri idman qurğularının tikilib istifadəyə verilməsi aiddir. Bundan başqa, məhz Heydər Əliyevin təşəbbüsü və birbaşa nəzarəti ilə idmançılarımızın yeni məzillərlə təminatı və digər sosial problemlərinin vaxtında həlli hələ ötən əsrin 70-80-ci illərində respublika liderinin Azərbaycan idmançıları arasında böyük nüfuz qazanmasına səbəb olmuşdu.

Heydər Əliyev istər Bakıda, istərsə də Moskvada - harada işləməsindən asılı olmayaraq - həmişə Azərbaycan üçün çalışırdı. Totalitar sovet rejiminin Azərbaycana qarşı ögey münasibətinin hökm sürdüyü ötən əsrin 70-ci illərində Respublika rəhbərliyinə seçilən Heydər Əliyev öz siyasi bacarığı və qazandığı nüfuzu sayəsində SSRİ dövlətinin imkanlarından Azərbaycanın tərəqqisi üçün istifadə olunmasına nail olmuş, idmanımızın inkişafında da fədakar əməyini əsirgəməmişdir.

Müstəqillik dövründə yenidən hakimiyyətə qayıdan bu böyük insan ölkədəki xaosu sabitliyə çevirəndən sonra, tezliklə idmanı yenə diqqət mərkəzinə gətirmişdir.

1994-cü ilin 26 iyulunda ölkədə idmana və gəncliyə dövlət qayğısını bilavasitə gerçəkləşdirəcək bir qurum - Gənclər və İdman Nazirliyini yaratmaqla, o, bir-biri ilə sıx bağlı olan bu iki sahəyə qayğını önə çəkdi. Nazirliyin yaradılması ilə bəra-

bər, idmançılarını sevindirən digər məqam onun “İdmana xüsusi qayğını öz üzərimə götürürəm. Əmin olun ki, siz bu qayğını daim hiss edəcəksiniz” deməsi oldu. Doğrudan da, o gündən idmançılarımız bu qayğını həmişə hiss etdilər. Hiss edə-edə də Vətən bayrağını, Vətən şərəfini hər şeydən üstün tutaraq, beynəlxalq arenada biribirindən möhtəşəm qələbələrə yol açdılar. Təkcə idmançılar deyil, bütün idman ictimaiyyətimiz bu qayğı və diqqəti hiss etdi və bunu heç vaxt unutmayacaq.

1995-ci il martın 5-də Bakı Əl Oyunları Sarayında ölkənin tanınmış idmançılarını və idman mütəxəssisləri ilə görüşən Heydər Əliyev, oradakı dolğun çıxışı ilə bütün idmançılara yeni mübarizlik, iradə və qətiyyət aşıladi. Həmin görüşdə ilk dəfə bir qrup idmançının və məşqçinin “Şöhrət” ordeni və “Tərəqqi” medalları ilə təltif edilməsini gördük. İdmançı və mütəxəssislərə təqdim etdiyi dövlət mükafatları ilə Heydər Əliyev həm də müstəqil, gənc Azərbaycan dövlətində bu yeni ənənənin əsasını qoydu.

Gəncləri pis vərdislərdən, zərərli adətlərdən çəkindirərək, idman vasitəsilə onları layiqli Azərbaycan vətəndaşlarına çevirmək, kütləvi bədən tərbiyəsi vasitəsilə xalqın fiziki sağlamlığına nail olmaq, peşəkar idmançıların uğurlu çıxışlarına kömək edib, onların gücü ilə Azərbaycan adlı məmləkəti dünyaya tanıtdırmaq - bu idi Heydər Əliyevin idman siyasəti. İndi tam qətiyyətlə demək olar ki, bu siyasət uğurla nəticələndi və müvəffəqiyyətlə davam etməkdədir. Pis əməllərə qurşanan gənclərin sayı azalmaqda, fiziki sağlamlığını bədən tərbiyəsi ilə təmin edənlərin sayı günbəgün çoxalmaqda, peşəkar idmançılarımızın möhtəşəm qələbələri isə bir-birini əvəz etməkdədir.

Azərbaycanda son 30 ildə müasir idman qurğularının tikintisi də Heydər Əliyevin respublikamıza rəhbərliyi dövrünə təsadüf edir. 70-80-ci illərdə onun təşəbbüsü ilə inşa edilmiş idman sarayları yalnız 1993-cü ildə Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qayıdışından sonra təmir olunaraq modernləşdirildi. Təkcə son illərdə Heydər Əliyevin xeyir-duası və qayğısı ilə tikilən idman komplekslərinin sayı isə 10-dan artıqdır. Müstəqilliyimizin ilk illərində təyinatından kənar məqsədlər üçün istifadə nəticəsində dağılmaqda olan Respublika stadionu da indiki çağdaş səviyyəsinə görə Heydər Əliyevə borcludur.

Normal şərait yaradılması ilə bərabər, idmançılara maddi və mənəvi dəstəyin də mühüm rol oynadığını gözəl bilən ümummilli liderimiz, onların sosial problemlərinin həllini həmişə diqqət mərkəzində saxlayırdı. Onlarla idmançı və mütəxəssisi, idman xadimini yüksək dövlət mükafatlarına, prezident təqaüdünə layiq görməsi, Sidney qəhrəmanları ilə hərarətli görüşü və onları səmimi təbrik etməsi, hər il Avropa və dünya çempionatlarından uğurla dönan idmançıların dövlət tərəfindən mükafatlandırılması barədə tapşırığı idman ailəsinin bütün üzvlərini bu qüdrətli şəxsiyyətin, doğma vətən və xalq üçün alovlu ürək sahibinin bu günədək bizlər üçün gördüyü işlərə hələ neçə-neçə illər öz əməlləri ilə cavab verməyə səsleyir.

İdmançılarımızı, Atlanta və Sidney olimpiadalarına yola düşməzdən öncə qəbul edib, onlara öz xeyir-duasını vermiş bu qayğıkeş insan, çox təəssüf ki, olimpiyaçılarımızı Afinaya yola sala bilməyəcək. Amma şübhəsiz ki, idmançılarımız bu il Yunanıstan paytaxtına yollanmazdan öncə, Fəxri Xiyabanda ümummilli liderimiz, idmanımızın tarixində ən böyük himayədarı olmuş o unudulmaz insanın məzarını ziyarət edərək, burada üçrəngli bayrağımızı öpməklə, dövlətimizin şərəfini Afinada uca tutacaqları barədə ona söz verəcəklər.

Dövlətimizin banisi və qurucusunun müasiri olmağımızla gələcəkdə fəxr edəcək bizlər, Heydər Əliyevin qurub-yaratdığı, indiki və gələcək nəsillərə miras qoyduğu Azərbaycan dövlətinin qüdrətlənməsi və inkişafı üçün var qüvvəmizlə ilə çalışmalı, əlimizdən gələni etməliyik.

1

HEYDƏR ƏLİYEV VƏ AZƏRBAYCAN İDMANI: XX ƏSRİN 70-80-Cİ İLLƏRİ

Heydər Əliyev və Azərbaycan idmanı Sovet sistemində

XX əsrdə Azərbaycan xalqının bəşəriyyətə bəxş etdiyi nadir şəxsiyyətlərdən biri, dünya şöhrətli siyasətçi, təcrübəli dövlət rəhbəri Heydər Əliyevin bənzərsiz ömür yolu, zəngin ictimai-siyasi fəaliyyəti müasir tariximizdə mühüm və şərəfli bir mərhələ təşkil edir. 34 illik çoxşaxəli fəaliyyəti və müdrikliyi ilə Heydər Əliyev, görkəmli siyasi və dövlət xadimi kimi, tarix salnaməsində öz layiqli yerini tutmuşdur. 34 illik hakimiyyət dövrü onun həqiqətən fenomen bir şəxsiyyət olduğunu təsdiq etmişdir. Heydər Əliyevin 1969-cu ildən başlayan milli liderliyinin qayəsi, həlledici məqsədi öz əksini onun gərgin və çoxşaxəli fəaliyyətinin nəticəsi kimi meydana çıxmış Azərbaycanın sosial-iqtisadi və mənəvi yüksəlişində və öz növbəsində bunun da məntiqi nəticəsi olaraq uzun dövr ərzində bu qədim məmləkətin müstəqilliyə qovuşması üçün addımbaaddım irəliləməsində təzahür edir. Bu böyük dövlət xadiminin Azərbaycana rəhbərlik dövrü 2 böyük mərhələni əhatə edir: totalitar rejimli sovet hakimiyyəti illəri və demokratik quruluşa qədəm qoyan müstəqillik dövrü.

Hakimiyyət dövrünün birinci mərhələsində - onu respublikanın intibah dövrü də adlandırmaq olar - 1969-1982-ci illərdə respublikamız tərəqqi və inkişafın tamamilə yeni, əvvəllər görünməmiş yüksək mərhələsinə qədəm qoymuşdur. Tükənməz, coşğun enerjisi, demək olar anadangəlmə dövlət xadimi istedadı ilə o bu illərdə Azərbaycanı əsl quruculuq, yarış meydanına çevirmişdi. Sosial-siyasi həyatın bütün sahələrində əldə edilən nailiyyətlər - qaynar iş ahəngi, yeni yolların çəkilməsi, yeni binaların ucaldılması, fabriklər və zavodların tikilməsi, yeni qəsəbələrin, yaşayış massivlərinin salınması o illərdə əsl inqilab, əsl vətənpərvərlik fəaliyyəti kimi qəbul edilirdi. Heydər Əliyev Moskvada, keçmiş SSRİ-nin ali rəhbərliyində çalışdığı 1982-1987-ci illərdə də, doğma Azərbaycanını bir an belə yaddan çıxarmamış, respublikamızın çiçəklənməsi naminə sovet dövlətinin imkanlarından ustalıqla istifadə etməyə nail ol-

muşdur. Digər tərəfdən, o dövrdə Azərbaycana qarşı yönəlmiş bütün haqsızlıqların, müstəmləkə siyasəti təzahürlərinin qarşısının alınması da Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olmuşdur.

Heydər Əliyevlə Azərbaycan idmanının inkişaf dövrünün başlanğıcı hələ respublikamızın SSRİ-yə daxil olduğu illərə, daha dəqiqi ötən əsrin 70-ci illərinə təsadüf edir.

Heydər Əliyev 1969-cu ildə Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi vəzifəsinə seçildikdən sonra respublikamızın bütün sahələrində olduğu kimi, idman və bədən tərbiyəsində də tərəqqi meylləri nəzərə çarpmağa başlanmışdır. Həmin vaxtdan etibarən respublikanın bütün təşkilatları kimi idman qurumları da öz gündəlik fəaliyyətlərində yeni ab-havanı hiss etməyə başlamışdılar. Həmin dövrdə Azərbaycanın idman həyatı mübağiləsiz demək olar ki, bütövlükdə Bakı şəhərində toplaşmışdı. Lakin Heydər Əliyevin məqsədyönlü fəaliyyəti nəticəsində respublikanın əyalətləri də tədricən bədən tərbiyəsi hərəkatına qoşuldular.

Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi həmin illərdə “1+2”, “kütləvi ustalıq”, “ƏMH-dan olimpiya medalınadək” və digər tədbirlərin ardıcıl keçirilməsi idman və kütləvi bədən tərbiyəsinə hələ ötən əsrin 70-ci illərində böyük önəm verildiyinin göstəricisi idi.

Sözsüz ki, Azərbaycanda idman birdən-birə inkişaf yoluna qədəm qoy-

mayıbdır. Bir vaxtlar Azərbaycan nəinki SSRİ miqyasında, hətta qonşu ölkələr arasında idman sahəsində geridə qalırdı. O vaxtlar sovet xalqlarının spartakiadaları keçirilirdi. V spartakiadada Azərbaycan nümayəndə heyətinin uğursuz çıxışı respublika rəhbərliyinə yenicə gəlmiş Heydər Əliyevin diqqətindən yayınmamışdı. İqtisadiyyatın və mədəniyyətin bütün sahələrində olduğu kimi bədən tərbiyəsi və idman sahəsində də yüksəliş əldə olunması qarşıya birinci dərəcəli vəzifə kimi qoyulmuşdu. Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə idmanın inkişafı məsələsi 1971-ci il oktyabr plenumunun müzakirəsinə çıxarıldı. Plenumda bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafında dönüş yaradılması üçün bütün ictimai təşkilatlar və bədən tərbiyəsi təşkilatları qarşısında vəzifələr müəyyənləşdirildi. Həmin plenumda çıxış edən Heydər Əliyev demişdir: “Respublikanın bədən tərbiyəsi və idman komitəsi öz işini yaxşılaşdırmalı, idman cəmiyyətlərinə rəhbərliyi gücləndirməlidir. Hər şeydən əvvəl bədən tərbiyəsi hərəkatının kütləvililiyinə nail olmaq, dünya idmanında qabaqcıl mövqelər qazanmaqda bədən tərbiyəçilərinə və idmançılara kömək etmək lazımdır. Bu, respublika idman cəmiyyətlərinin, həmkarlar ittifaqlarının və komsomolun şərəf işidir”.

Heydər Əliyevin bu göstərişindən sonra bədən tərbiyəsi hərəkatında canlanma yarandı. Təkcə mərkəzi şəhərlər olan Bakıda, Gəncədə, Naxçıvanda deyil, respublikanın kənd rayonlarında da idmanın inkişafı üçün əlverişli şərait yarandı. Kolxozlarda idman qurğuları, kiçik ölçülü stadionlar yaradılmağa başlandı. Məsələn, Tovuz rayonundakı Nizami adına kolxozda kolxozçuların öz qüvvəsi ilə yaradılmış stadionda təkcə bu kolxozun gəncləri deyil, rayonun başqa kolxozlarının gəncləri də həvəslə idmanla məşğul olmağa başladılar. Beləliklə, Heydər Əliyevin təşəbbüsü və göstərişi ilə Azərbaycanda idmanın maddi-texniki bazası möhkəmlənməyə başladı. Bunun sayəsində bədən tərbiyəçilərinin və idmançıların sayı artdı, onların ustalıq səviyyəsi yüksəldi. Yüksək ixtisaslı məşqçi kadrlarının hazırlanması ön plana çəkildi. İdmançılar təcürübəli məşqçilərin köməyi ilə öz ustalıqlarını yüksəltdilər.

Bütün bunlar SSRİ xalqlarının VI spartakiadasında Azərbaycan idmançılarının nəzərə çarpacaq dərəcədə gücləndiyini, qələbə uğrunda inamla mübarizə aparmaq bacarığını nümayiş etdirdi. Nəticədə V spartakiadada qonşu dövlətlərdən geri qalan Azərbaycan idmançıları VI spartakiadada bu geriliyin əvəzini çıxdılar. Bu, Heydər Əliyevin o illərdə respublikada idmanın inkişafına göstərdiyi atalıq qayğısının nəticəsi idi.

Lakin, bu irəliləyiş Heydər Əliyevi uzaqgörən rəhbər kimi təmin etmirdi. O, deyirdi ki, bir çox komsomol təşkilatları bədən tərbiyəsinin inkişaf etdirilməsi, gənclərin idmanla müntzəm məşğul olmağa cəlb edilməsi məsələlərinə, sadəcə idman qurğularının tikilməsinə lazımınca fikir vermirlər. Bu vəziyyəti düzəltmək lazımdır. Bunun üçün yalnız idmana can yandırmaq tələb olunur.

İdman sahəsində SSRİ kimi qüdrətli dövlətin strateji siyasətini dərinləndirən Azərbaycan rəhbərliyi bu şəraitdən səmərəli istifadə edərək, respublikamızın bütün idman təşkilatlarının fəaliyyətini kütləvilikə yönəltməklə bərabər, həm də mövcud idman növlərinin inkişafına nail olurdu. Bununla bərabər bir çox yeni idman növlərinin Azərbaycanda təşəkkül tapmasına da diqqət yetirilirdi. Məhz həmin illərdə cüdo, akademik avarçəkmə, karate, bodibildinq və digər idman növləri respublikamızda yayılmağa başlamışdı.

Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafında əldə edilən nailiyyətlərə görə Azərbaycan KP MK-nın, Nazirlər Sovetinin, Azərbaycan KP MKGİ-nin və AHİŞ-in keçici bayraqlarının təsis edilməsi respublikamızda idman sahəsində rəqabətin yaranmasına və inkişafın əldə olunmasına böyük vüsət vermişdir.

Heydər Əliyevin Azərbaycan idmanı üçün gördüklərinə nəzər salarkən maraqlı bir fakta da diqqət yetirməliyik. Belə ki, Heydər Əliyevin respublikamıza rəhbərliyə gəldiyi 1969-cu ilədək Azərbaycana 20 il ərzində Olimpiya Oyunlarından cəmi 3 qızıl medal gətirilmişdir. Son 30 ildə qazanılan

olimpiya qızılılarının sayı isə 11 olmuşdur. Olimpiya Oyunlarında iştirak etmiş Azərbaycan idmançılarının sayı isə 1969-cu ilədək 17, son 30 ildə isə 93 olmuşdur. Bütün bunlar da şübhəsiz ki, Heydər Əliyevin bütün dövrlərdə idmanı diqqət mərkəzində saxlamasının nəticələri idi.

Heydər Əliyev hələ yenicə respublika rəhbərliyinə ilk dəfə gəldiyi dövrlərdə təkcə Azərbaycanda deyil, bütün ittifaq miqyasında səriştəli və bacarıqlı şəxsiyyət kimi imic qazanmışdı. Onun yüksək təşkilatçılıq bacarığının bariz göstəricisi 1970-ci ildə, indiki Azadlıq meydanında 5000-dən çox idmançının nümunəvi çıxışları ilə yadda qalan bayram tədbiri idi. Şəxsən Heydər Əliyevin nəzarəti altında keçirilən bu tədbirdə Sovet dövlətinin başçısı Leonid İliç Brejnev də iştirak etmiş və yüksək qiymətləndirmişdir. Bu faktı təkcə Leonid İliç Brejnev deyil, həm də digər sovet respublikalarının rəhbərləri də nəzərdən qaçırmamış və Heydər Əliyevin yüksək təşkilatçılıq bacarığını sonralar öz xatirələrində vurğulamışlar.

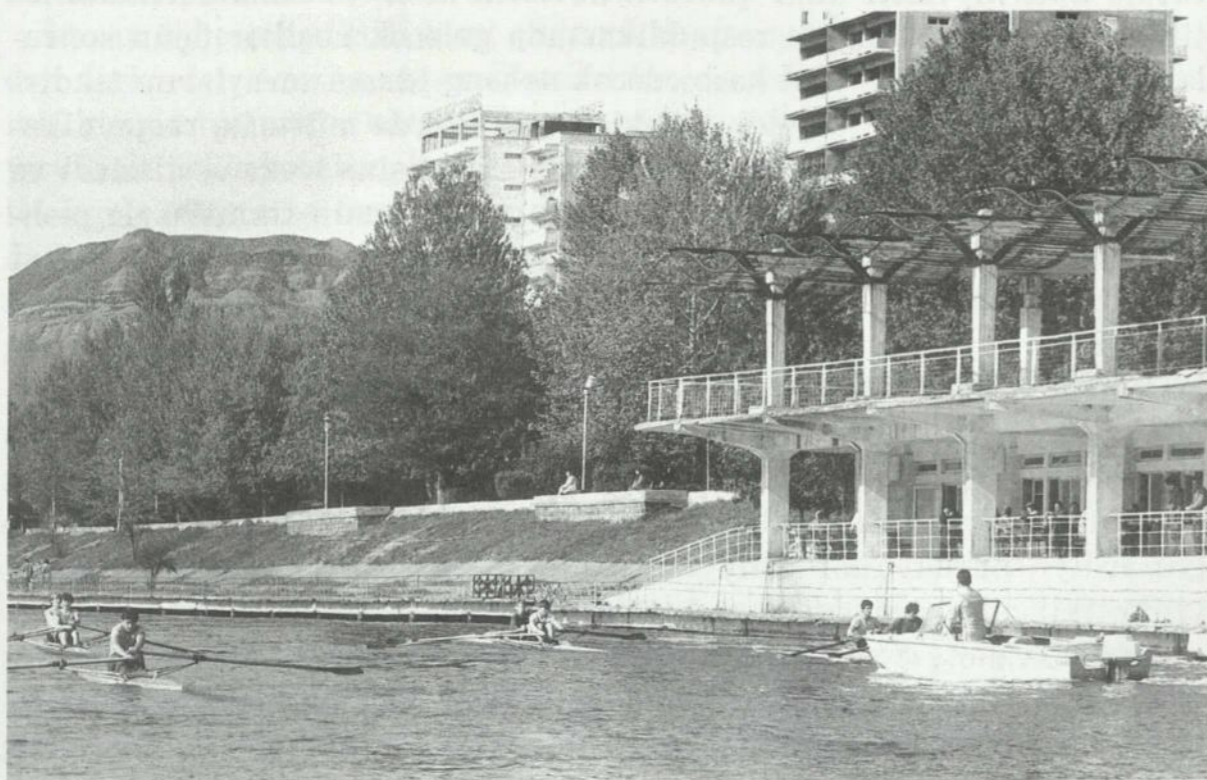
Sovet hakimiyyəti illərində, Azərbaycanda digər sahələr kimi idmanın da inkişafında maneələrin hökm sürdüyü bir dövrdə məhz Heydər Əliyev öz şəxsi nüfuzu və inadkar söyləri sayəsində respublikamızda idmanın tərəqqisi üçün dövlətin imkanlarından səmərəli istifadənin əsasını qoydu.

Heydər Əliyevin ötən əsrin 70-80-ci illərində Azərbaycan idmanı üçün gördüyü işlər sırasında idman qurğularının tikintisi xüsusi yer tutur. Belə ki, SSRİ kimi qüdrətli dövlətin maliyyə imkanlarından istifadə etməklə öz doğma respublikasında gələcək nəsillər üçün sonralar daha böyük əhəmiyyət kəsb edəcək nəhəng idman saraylarını tikdirmək hər rəhbərin işi deyildi. Çünki həmin illərdə müttəfiq respublikalar ərazisində iri idman komplekslərinin tikintisinə icazə verilmirdi və bəzi hallarda bu yalnız bir böyük idman qurğusunun tikintisi ilə məhdudlaşdırılırdı. Lakin bu yazılmamış qanun Heydər Əliyev fenomeni sayəsində Azərbaycan üçün öz təsirini itirmişdi. Bu işin öhdəsindən gəlmək, ən azı, insandan böyük cəsarət, iradə və möhkəm xarakter tələb edirdi. Heydər Əliyev bu tarixi fəaliyyəti ilə xalqımız üçün çox böyük işlər gördü. Məhz onun şəxsi nüfuzu və bacarığı sayəsində Azərbaycanda idmanın maddi-texniki bazası yaradılmışdır. Həm respublikamıza rəhbərlik etdiyi illərdə, həm də SSRİ rəhbərliyində fəaliyyət göstərdiyi sonrakı illərdə Heydər Əliyevin birbaşa təşəbbüsü və köməyi ilə tikilən qurğuların sayı onlarla olub. Gəlin həmin idman qurğuları arasında daha böyüklərinin adlarına diqqət yetirək: İdman-Konsert Kompleksi (İndi bu kompleks Heydər Əliyevin adını daşıyır), Bakı Əl Oyunları Sarayı, Respublika Velotreki, ADBTİA-nın binası, Olimpiya

Yığma Komandaları üçün təlim-məşq bazası, Suraxanı Olimpiya Kompleksi, Buzovna qəsəbəsindəki "Gənclik" stadionu, Respublika Olimpiya Mərkəzi, Azərbaycan Texniki Universitetinin İdman Sarayı, Mingəçevirdəki Kür Avrçəkmə Bazası, "Gənclik" beynəlxalq turizm mərkəzi və onun idman kompleksi, Lənkəran, Gəncə və Yevlax Uşaq Gənclər İdman Məktəbləri, Qax İdman Kompleksi, Yasamal Sağlamlıq Mərkəzi, Motodrom və digərləri. Bu sadalanalarla bərabər həmin dövrdə Azərbaycanda onlarla şahmat məktəbləri, stadionlar, üzgüçülük hovuzları və digər idman mərkəzləri istifadəyə verilmişdir. Qısa müddət ərzində, yəni Heydər Əliyevin rəhbərlik etdiyi 2-3 il ərzində respublikamızda bir-neçə stadion, 420 futbol meydançası, 110 voleybol, basketbol və tennis meydançası və xeyli sayda idman zalı tikilərək istifadəyə verilmişdir. 1974-cü ildə Bakıdan başqa respublikanın 36 rayonunda 59 uşaq-gənclər idman məktəbi fəaliyyət göstərirdi. Təkcə 1975-ci ildə yalnız Bakı şəhərində 250 idman meydançası və şəhərçiyi salınmışdı. "İdman" qəzetinin 1972-ci ildəki ilk sayında verilən xəbərdə Mingəçevirdə Kür Avarçəkmə Bazasının fəaliyyətə başladığı bildirilir və bunun Münhen Olimpiadası ərəfəsində Azərbaycan idmançıları üçün ən böyük mənəvi dəstək və hədiyyə olduğu qeyd olunurdu.

Heydər Əliyevin respublikada idmanın inkişafına qayğısı daim ön

planda olmuşdur. O, idman və bədən tərbiyəsinə qayğı ilə yanaşmaqla bərabər, həm də, respublika ictimaiyyətinin diqqətini bu sahəyə yönəltməklə əhalinin sağlamlığını ümumxalq işi elan etmişdir. 1974-cü il iyunun 21-də partiya fəallarının Azərbaycanda bədən tərbiyəçi və idmançıların hazırlığına həsr olunmuş yığıncağında respublikada bədən tərbiyəsi və idmanın vəziyyəti geniş müzakirə olunaraq bir sıra maraqlı təkliflər irəli sürülmüşdür. Partiya fəallarının həmin toplantısında iştirak edən, KP MK-nın birinci katibi Heydər Əliyev çıxışında kütləvi idman işinə rəhbərliyin böyük siyasi əhəmiyyətə malik olduğunu bildirərək, bədən tərbiyəsi və idmanın həmişə bütün partiya təşkilatlarının diqqət mərkəzində olmasının vacibliyini qeyd etmişdir.

Heydər Əliyevin təşəbbüsü və tövsiyəsi ilə sözügedən yığıncaqda səslənən fikir və təkliflər ümumiləşdirilmiş, həmin il avqustun 6-da Azərbaycan KP MK-nın və Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin "Respublikada bədən tərbiyəsi və idmanın vəziyyəti və onun daha da inkişaf etdirilməsi tədbirləri haqqında" qərarı qəbul olunmuşdur. Bu qərar Azərbaycanda idmanın inkişafında dönüş yaratmışdır. Qərarda rayon və kəndlərdə, eləcə də digər bütün yaşayış məntəqələrində bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafını, respublika idmançılarının ustalıqlarının artırılmasını nəzərdə tutan tədbirlərin həyata keçirilməsinin vacibliyi göstərilirdi.

Bunun nəticəsində Azərbaycan idmançıları 1979-cu ildə SSRİ xalqlarının VII spartakiadasında və 1980-cı ildə Moskvada keçirilən XXII Olimpiya Oyunlarında müvəffəqiyyətlə çıxış etmişlər.

Ümumittifaq spartakiadaları ilə yanaşı Azərbaycanda respublika spartakiadaları da keçirilirdi. Sənaye müəssisələrində, kolxoz və sovxozlarda yaradılmış şərait kollektivlərdə yetişən idmançıların bu spartakiadalarda iştirak etməsinə imkan verirdi. Spartakiadalara hazırlıq ərəfəsində yeni kollektivlər yaranır, idman ustaları və birinci dərəcəli idmançılar yetişirdi.

Respublika spartakiadaları iki mərhələdə keçirilirdi. Birinci mərhələdə yarışlar bədən tərbiyəsi kollektivlərində, ikinci mərhələdə rayon və şəhər miqyasında təşkil olunurdu. Adətən spartakiadanın proqramına 20-dək idman növü daxil edilirdi. Gənc oğlan və qızlar birinci dərəcəli idmançı, ustalığa namizəd və idman ustası normalarını yerinə yetirirdilər. Belə ki, təkcə 1974-75-ci illərdə Respublika kütləvi yarışlarında və spartakiadalarda 673 min nəfərdən çox idmançı iştirak etmişdir. Yarışlar zamanı onlardan 348 min nəfəri ƏMH çoxnövcülük kompleksinin normalarını ödəmiş, 201 min nəfəri isə dərəcə normalarını yerinə yetir-

mişlər. Spartakiadalara yaxşı hazırlaşmaq məqsədilə yarışların proqramına daxil edilmiş idman növləri üzrə məşqçi və hakimlər hazırlanırdı.

Respublikamızda 15-dən artıq könüllü idman cəmiyyəti və idman təşkilatları fəaliyyət göstərirdi: “Dinamo”, “Neftçi”, “Burevestnik”, “Məhsul”, “Spartak”, müəssisələrin, təsərrüfatların, elm və təhsil ocaqlarının kollektivlərini, minlərlə oğlan və qızı, fəhlə və qulluqçunu əhatə edirdi.

Beləliklə, Heydər Əliyevin qayğısı sayəsində Azərbaycanda bədən tərbiyəsi hərəkatı kütləvilikdən əsl ümumxalq hərəkatına çevrilmiş, böyük siyasi, ictimai əhəmiyyətə malik olmuş, bütün ictimaiyyətin səyini birləşdirmişdir.

Heydər Əliyev SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsinə təyin edildikdən sonra da Azərbaycanda sənaye, kənd təsərrüfatı, mədəniyyət, eyni zamanda idmanın inkişafına qayğı göstərmişdir. Bir faktı da unutmamaq olmasın ki, Heydər Əliyev ötən əsrin 80-ci illərində həmin vəzifədə çalışarkən SSRİ kimi nəhəng idman dövlətinin idman təsərrüfatına rəhbərlik etmişdir. Sovet idmançılarının Olimpiya Oyunlarına, dünya və Avropa çempionatlarına, eləcə də digər mötəbər yarışlara hazırlıq prosesi məhz Heydər Əliyevin nəzarəti altında aparılmışdır. Bu da tarixi şəxsiyyətin idmanla bağlı olmasının bariz bir nümunəsidir. Təsadüf deyil ki, Heydər Əliyev Azərbaycanda ikinci dəfə hakimiyyətə gəldikdən sonra da Rusiyanın Həmkarlar İttifaqlarının rəhbər işçiləri məktub və teleqramlarla Heydər Əliyevə müraciət edərək fəhlə spartakiadalarının keçirilməsində köməklik göstərməsini xahiş etmişlər. 1994-cü ildə Heydər Əliyevə ünvanlanmış məktublardan birində Azərbaycanın “Neftçi” idman sağlamlıq mərkəzi idmançılarının Ümumrusiya fəhlə spartakiadasında iştirakına kömək göstərməsini xahiş etmişlər. Heydər Əliyev bu xahişi yerinə yetirmiş, “Neftçi” idman sağlamlıq mərkəzinin idmançıları, sonralar isə respublikanın fəhlə idmançıları bu spartakiadalarda fəal iştirak etmişlər.

Heydər Əliyev Azərbaycanın fəhlə idmançılarının Ümumittifaq spartakiadalarının nəticələri ilə maraqlanmış, xalqlar arasında dostluğun möhkəmlənməsinə xidmət edən bu gözəl tədbirdə müntəzəm iştirak etməyi tapşırırmışdır. Bu tapşırıq layiqincə yerinə yetirilmişdir. Bu da Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illərdə qoyduğu bünövrə üzərində ucaldılmış möhtəşəm binanın mövcudluğunun nəticəsi idi.

Bir qədər keçmişə nəzər salsaq görürük ki, Heydər Əliyev hakimiyyətə gəlməzdən əvvəl Azərbaycanda 97 stadion, 200 idman oyunları meydançası, 1210 yay və 96 örtülü üzgüçülük hovuzu, yüzlərlə idman zalı ça-

49-4

tışmır, 49 kənd rayonunda stadion, 44 rayonda isə adi idman zalı yox idi. Belə bir vəziyyətdə respublikada bədən tərbiyəsi və idmanın kütləvi inkişafından danışmağa dəyməzdi. Odur ki, Heydər Əliyev Azərbaycanda bədən tərbiyəsi hərəkatını kütləvilikdən əsl ümumxalq hərəkatına, yəni uşaq yaşlarından başlayaraq, əhalinin bütün təbəqələrini ardıcılıqla əhatə edən və elmi surətdə əsaslandırılan bədən tərbiyəsi məşğələlərinə cəlb etmək vəzifəsini qarşıya qoymuşdu. O demişdi: “Azərbaycan bədən tərbiyəçiləri və idmançıları ön mövqeyə çıxmağa bilirlər və çıxmalıdırlar. Bunun üçün yalnız idmana can yandırmaq tələb olunur. Hər yerdə intizamı möhkəmləndirmək, işgüzarlığı artırmaq, görülən işin keyfiyyətini yüksəltmək, tapşırılan iş üçün məsuliyyət hissini artırmaq lazımdır”. Bu göstəriş Azərbaycan KP MK-nın və Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin “Respublikada bədən tərbiyəsi və idmanın vəziyyəti və onu daha da inkişaf etdirmək tədbirləri haqqında” 1974-cü il avqustun 6-da qəbul etdikləri qərarla öz əksini tapmışdır. Xalq təsərrüfatı planları, kollektiv müqavilələr tərtib olunarkən bədən tərbiyəsi və idmanın inkişaf etdirilməsi sahəsində tədbirlərin nəzərdə tutulması tövsiyə edilmişdir. Heydər Əliyevin bilavasitə rəhbərliyi və göstərişi ilə hazırlanıb həyata keçirilmiş 1974-cü ilin avqust plenumunun qərarları Azərbaycanda bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafının böyük vüsət almasına təkan vermiş, geniş kütlə-

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
İşlər İdarəsi
PREZİDENT KİTABXANASI

lərin sağlamlığının möhkəmləndirilməsinə, dünyanın idman meydanlarında görkəmli nailiyyətlər qazanılmasına kömək etmişdir.

Heydər Əliyev Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi vəzifəsində çalışarkən fəallar yığıncaqlarında tez-tez zəhmətkeşlərin, xüsusilə gənclərin fiziki tərbiyəsi məsələsinə toxunmuş, bu vəzifənin yerinə yetirilməsinə çalışmanın çox vacib olduğunu dönə-dönə vurğulamışdır. Belə yığıncaqların birində Heydər Əliyev demişdir: “Rayonların, şəhərlərin və vilayətlərin partiya, sovet, ictimai təşkilatlarının işinə tək cə təsərrüfatın, mədəniyyətin inkişaf səviyyəsinə görə deyil, həm də idman hərəkətində onların tutduqları yerə görə qiymət vermək vaxtı çatmışdır. Bununla əlaqədar işgüzarlığı artırmaq, görülən işin keyfiyyətini yüksəltmək, tapşırılan iş üçün məsuliyyət hissini gücləndirmək qarşıda duran birinci dərəcəli məsələdir”. Heydər Əliyevin çıxışlarından birində söylədiyi aşağıdakı sözlər fəaliyyət proqramı kimi qəbul olunmuşdur: “Kütləvi idman işinin inkişafına rəhbərlik böyük siyasi əhəmiyyəti olan bir işdir, çünki partiyamız xalqın cansağlığına həmişə birinci dərəcəli əhəmiyyət vermiş və verir. Buna görə bədən tərbiyəsi və idman ilk partiya təşkilatlarından tutmuş, rayon, şəhər və vilayət partiya təşkilatlarından bütünlükdə bütün partiya təşkilatlarının diqqət mərkəzində durmalıdır. Onlar partiya və hökumət qərarlarının yerinə yetirilməsinə nəzarət etməli, idmanın hazırkı vəziyyəti və gələcəyi ilə əlaqədar olan bütün məsələlər kompleksini öz yığıncaqlarında müzakirə etməli, nöqsanları vaxtında aşkara çıxarıb aradan qaldırmalı, idmanın inkişafına hər vasitə ilə yardım göstərməlidirlər”. Bu göstərişlərin yerinə yetirilməsi sayəsində Azərbaycanda idman ümumxalq hərəkətinə çevrilmiş, Azərbaycan idmançılarının dünya stadionlarında, idman meydançalarında görkəmli nailiyyətlər qazanmalarına təkan vermişdir. Heydər Əliyev sonralar SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsində çalışdığı dövrdə də idmanın inkişafına böyük qayğı göstərmişdir. Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin və SSRİ Nazirlər Sovetinin “bədən tərbiyəsi və idmanın kütləviliyini daha da yüksəltmək haqqında” 11 sentyabr 1981-ci il tarixli qərarında bədən tərbiyəsi hərəkətinə partiya nəzarətini gücləndirmək, bədən tərbiyəsi və idmanın həqiqətən kütləvi şəkil alması üçün həmkarlar, komsomol, təsərrüfat və idman təşkilatlarının məsuliyyətini daha da artırmaq tələb olunurdu. Əhalinin geniş kütləsinin fiziki inkişafını təmin etməkdə və onların sağlamlığını möhkəmləndirməkdə bu qərarın mühüm əhəmiyyəti olmuşdur. Bədən tərbiyəsi, idman, turizm sovet adam-

larının, o cümlədən respublikamızın zəhmətkeşlərinin həyatına daha geniş miqyasda daxil edilmişdir.

Heydər Əliyev xüsusilə uşaqlar arasında idman məşğələlərinin geniş yayılmasına diqqət yetirməyin vacib olduğunu nəzərə çatdırırdı. Məktəblərdə, uşaq müəssisələrində idmanın müxtəlif növləri üzrə məşğələlər keçirilməsini, orta məktəblərdə idman dərslərinə ciddi yanaşılmasını, istedadlı uşaqları aşkara çıxarıb onlara xüsusi qayğı göstərilməsini tövsiyə edirdi. Heydər Əliyevin göstərişi ilə Azərbaycanın demək olar ki, bütün rayonlarında şahmat məktəbləri tikilmiş, istedadlı uşaqlar bu məktəblərə cəlb olunmuşdu. Bu gün biz gənc və istedadlı şahmatçılarımız Teymur Rəcəbov, Şəhriyar Məmmədyarovla fəxr edirik. Onlar dünya və Avropa miqyasında keçirilən ən məsul yarışlardan vətənə qızıl medallarla qayıdırlar. Bu unudulmaz el atasının uzaqgörənliyi sayəsində mümkün olmuşdur. Müstəqil respublikamızın idman təşkilatları böyük öndərimizin müəyyən etdiyi yolla bu gün də inamla addımlayaraq uşaqlar arasında idmanın inkişafına qayğı göstərirlər. Bakıda, Gəncədə, Naxçıvanda, Sumqayıtda, demək olar ki, bütün şəhərlərdə və rayon mərkəzlərində uşaq idman məktəbləri fəaliyyət göstərir. Bu məktəblərdə məşğul olan uşaqlar heç şübhəsiz ki, yaxın gələcəkdə Avropa və dünya miqyaslı yarışlardan, çempionatlardan vətənə medallarla qayıdacaqlar.

İndi dünyada idman ölkəsi kimi tanınan müstəqil Azərbaycan vaxtilə Heydər Əliyevin tövsiyəsi ilə həyata keçirilən uzaqgörən siyasətin bəhrəsidir. Azərbaycanda idmanın inkişafına mane olan hər hansı bir çatışmazlıq respublikaya rəhbərlik edən və idmana xüsusi qayğı göstərən Heydər Əliyevin diqqətindən yayınmırdı. Respublikada üzgüçülük hovuzlarının tikilməsi və gənclərin üzməyi öyrənməsinə, ümumiyyətlə üzgüçülük idmanının inkişafına yetirilən diqqət bunu bir daha aydın göstərir. Bu sahədə o zamanlar nəzərəçarpan nöqsanlar Heydər Əliyevi narahat etməyə bilməzdi. Respublika komsomolunun XXIX qurultayındakı nitqində o, bu məsələyə xüsusilə toxunaraq demişdi: “1966-cı ilin avqustunda xəbər verilmişdi ki, Leninneft neft və qazçıxarma idarəsi rayonun neftçiləri üçün üzgüçülük hovuzu tikmişdir. O vaxtdan yeddi ildən çox vaxt keçir, amma rayonun idmançıları həmin hovuzda su üzü görməmişdir. 1968-ci ildə Neftayırma və Neft Kimyası Sənayesi Nazirliyinin təşəbbüsü ilə Nizami adına mədəniyyət və istirahət parkındakı üzgüçülük hovuzunun yenidən qurulması işi başlanmışdı. Təşəbbüskarlar qısa müddətdə bu qurğunu büsbütün dağıtmışdır və indi 5 ildən çoxdur ki, hovuzun yenidən qurulması üçün vəsait axtarırlar”.

Heydər Əliyevin bu məzmununda çıxışlarından sonra respublikada vəziyyət kökündən dəyişir, bütün qüvvələr nöqsanların aradan qaldırılmasına yönəldilirdi. Onun göstərişi və qayğısı sayəsində respublikamızda idmanın maddi bazası xeyli möhkəmlənmişdir. Qaxda və Qazaxda istifadəyə verilmiş idman komplekslərini gənclərimiz əvvəllər ancaq arzu edə bilərdilər. İndi nəinki şəhərlərdə, hətta rayon mərkəzlərində, başqa şəhər və rayonlarda idmanın digər növləri ilə yanaşı üzgüçülüğü də inkişaf etdirmək üçün lazımi imkan yaranmışdı. İdmanın maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi kütləviləyin artmasına, bunun əsasında idmançıların ustalıq səviyyəsinin yüksəlməsinə kömək etmişdir. Lakin bütün bunlara bu günkü tələblər səviyyəsindən yanaşsaq görərik ki, respublikamızda bədən tərbiyəsi və idmanı inkişaf etdirmək üçün hələ çox iş görülməli idi. Xüsusilə kütləvi sağlamlıq tədbirlərinin genişləndirilməsində gerilik aydın hiss olunurdu. Bu geriliyin aradan qaldırılması, bədən tərbiyəsinin əhalinin məişətində möhkəm yer tutması kimi vacib məsələnin həlli həmişə Heydər Əliyevin diqqət mərkəzində olmuşdur. Onun göstərişi ilə o dövrdə məktəblərdə idman dərslərinin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, yaşayış yerlərində ümumi fiziki hazırlıq qruplarının yaradılması, sənaye müəssisələrində, təsərrüfatlarda idman klublarının təşkili, kolxozlarda gənclərin qüvvəsi ilə sadə idman meydançalarının tikilməsi, rayonlarda uşaq idman məktəblərinə qayğı göstərilməsi, nazirliklərin nəzdində yaradılmış və bədən tərbiyəsinə kömək etməli olan şuraların fəaliyyətinin canlandırılması ön plana çəkilmişdir.

Heydər Əliyev Azərbaycanı keçmiş ittifaqda idmanın inkişaf etdiyi respublikaya çevirməsi sayəsində Bakıda bir çox ittifaq miqyaslı yarışların təşkilinə də şərait yaratdı. 1972-ci ildə sərbəst güləş üzrə SSRİ kuboku və şahmat üzrə SSRİ kuboku yarışlarının keçirilməsinin Azərbaycana həvalə olunması bunun bariz nümunəsidir.

Heydər Əliyevin SSRİ miqyasında qazandığı nüfuz həmin illərdə bir çox mötəbər yarışların Bakıda təşkilinə mərkəzin razılığı ilə müşayiət olunurdusa, 1973-cü ildə ilk dəfə keçirilən ümumittifaq səviyyəli bir yarışın - Gənclərin Birinci Ümumittifaq Oyunlarının məhz Bakıda təşkili ilə daha əlamətdar oldu. Bu yarışlarda Azərbaycan pəhləvanlarının 3 qızıl və 2 gümüş medal qazanmaları idmana rəhbərlik səviyyəsində göstərilən diqqətin hədəf getmədiyini bir daha sübuta yetirdi. Həmin oyunlarda yüngül atletlərimiz 2 qızıl, 1 bürünc və cüdoçularımızın 1 bürünc medal əldə etmələri də bu yarışın Azərbaycan üçün daha yaddaqalan etdi.

Heydər Əliyev 1969-cu ildə hakimiyyətə gəldiyi vaxtlarda futbol fiziki tərbiyə sistemində mühüm yer tutmaqla ümumi tərbiyə işinin, xüsusən gənclərin bədən tərbiyəsi, fiziki hazırlığı, sağlamlığı və estetik tərbiyəsinin vacib amillərindən olmuşdur. Uşaqların demək olar ki, hamısı və ya çox böyük əksəriyyəti futbolu sevirdi, onunla həvəslə məşğul olurdu. Bu oyunda fiziki və zehni yaradıcılıq, idman ustalığı, mübarizənin kəskinliyi, hərəkətlərin gözəlliyi, təsirliliyi diqqəti cəlb edirdi. Ümumittifaq çempionatlarında "Neftçi" futbol komandasının iştirakı və 1966-cı ildə onun bürünc medallara layiq görülməsi bu oyunun populyarlığını artırmışdı. Sergey Kramarenko, Adil və Yaşar Babayevlər, Vladimir Bruxti, Vyaçeslav Semiqlazov, Tofiq Axundov, Aleksandr Syomin, Valeri Hacıyev, Mübariz Zeynalov, Aleksandr Trofimov, Kazbek Tuayev, Anatoli Banişevski, Vitali Şevçenko kimi ölkə çempionatının bürünc medalına layiq görülmüş futbolçular geniş tamaşaçı kütləsinin rəğbətini qazanmışdılar. Heydər Əliyev hakimiyyətə gəldikdən sonra bu futbolçular, həmçinin Ələkbər Məmmədov, məşhur futbol hakimi Tofiq Bəhrəmov respublikamızda futbolun inkişafında müstəsna rol oynamışlar. Onlar Heydər Əliyevin qayğısını demək olar ki, hər gün hiss etmişlər. Heydər Əliyev futbolçuların bir çoxunu şəxsən tanıyır, onlara qayğı göstərir, eyni zamanda gənc futbolçuların hazırlanmasına atalıq qayğısı ilə yanaşırdı. Futbol məhz Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illərdə geniş vüsət almışdı. Bu qayğının sayəsində respublikamızda futbol fiziki tərbiyə sistemində yer tutmaqla ümumi tərbiyə işinin, xüsusən gənclərin bədən tərbiyəsi, fiziki hazırlığı, sağlamlığı və estetik tərbiyəsinin vacib amillərindən olmuşdur. Məşhur futbol mütəxəssisi Tofiq Bəhrəmov deyirdi ki, fiziki tərbiyənin və fiziki inkişafın əsasını təşkil edən hərəkətlərlə bir sırada futbol ölkəmizdə geniş yayılmış idman növlərindəndir. İndi elə bir şəhər, rayon, kənd məktəbi tapmaq olmaz ki, orada gənclərin fiziki tərbiyəsində futboldan istifadə edilməsin. Futbol ümumittifaq "əməyə və vətənin müdafiəsinə hazırım" kompleksinə daxil edilmişdi. Futbolun ƏMH kompleksinə daxil edilməsi, onun Sovet gənclərinin fiziki inkişafında və tərbiyəsində nə qədər böyük əhəmiyyətə malik olduğunu aydın göstərir. Unudulmaz öndərimiz respublikada futbolun inkişafına qayğı göstərməklə onun dünya miqyasına çıxmasına müvəffəq olmuşdur. Ümumiyyətlə 70-ci illərdə idman sahəsində bütün nailiyyətlər idmançıların ustalıq səviyyəsinin yüksəlməsi, bədən tərbiyəsi təşkilatlarının maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, idman avadanlığı istehsalının çoxaldılması nəticəsində

mümkün olmuşdur. Həmin 70-ci illər ərzində bədən tərbiyəsi geniş xalq kütlələrinin həyat və məişətinə daha dərindən daxil oldu, minlərlə oğlan və qızın mənəvi tələbatına çevrildi. 1969-cu ildən başlayaraq Azərbaycanda bədən tərbiyəsi hərəkəti günü-gündən genişləndi, idman bölmələrinə və komandalarına minlərlə oğlan və qız cəlb olundu, yüngül atletika sahələrində, su idmanı bazalarında, yaşıl ota örtülü stadionlarda keçirilən müxtəlif yarışlarda daha çox oğlan və qız iştirak etməyə başladı. İndi fabrik və zavodlarda, böyük tikintilərdə, ucu-bucağı görünməyən kolxoz tarlalarında fədakarcasına çalışan oğlan və qızlar istirahət vaxtlarını çox sevdikləri bədən tərbiyəsi və idman məşğələlərinə həsr edirdilər. Bütün maddi və mədəni nemətlərin gənclərin sərəncamına verildiyi Azərbaycanda bədən tərbiyəsi və idman gənc oğlan və qızların, bütün zəhmətkeşlərin məişətinə möhkəm daxil olmuşdu. Bu, Heydər Əliyevin gənclərin, respublikamızın bütün zəhmətkeşlərinin cansağlığının möhkəmlənməsinə, idman sahəsində böyük nailiyyət qazanılmasına göstərdiyi atalıq qayğısının təzahürü idi.

2

HEYDƏR ƏLİYEV VƏ MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN İDMANI

Müstəqil Azərbaycan idmanına Heydər Əliyev qayğısı

Moskvadan Vətənə dönüşü, az sonra dünya şöhrətli siyasətçinin, xalqın böyük istəyi və təkidli tələbi ilə yenicə müstəqillik qazanmış gənc respublikada, həm də məlum mürəkkəb daxili-siyasi böhran şəraitində hakimiyyət sükani arxasına qayıdıışı, əməli olaraq bu xalqın, bu diyarın bəxtinin gətirməsi deməkdir. Dövlətimizə bu on illik (1993-2003-cü illər) rəhbərlik dövrü - Azərbaycanda hər bir sahədə yüksəlişin, milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunub saxlanmasının, yeni idarəçilik sistemi yaradılmasının, neft sənayesinin, təhsil və elmin, bədən tərbiyəsi və idmanın sonrakı dönməz, dinamik, möhkəm, etibarlı təməlinin yaradılması dövrü olmuşdur.

Heydər Əliyev hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra, 10 ildə doğma Vətənin dünyənə salınmış çeşidli problemlərini həll etməklə bərabər, ölkənin sonrakı onilliklər üçün strateji inkişafının əsas istiqamətlərini də müəyyən etmişdir. Onun Azərbaycan rəhbərliyinə qayıdıışı ilə ölkənin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, elmi-mədəni həyatında, beynəlxalq əlaqələrində dönüş yaranmış, elmi əsaslara, beynəlxalq norma və prinsiplərə uyğun müstəqil dövlət quruculuğu prosesi başlanmışdır. Bu qayıdışla başlıca qayəsini müstəqillik, dövlətçilik, ədalətlik, demokratiya, millilik və dünyəvilik kimi ümumbəşəri dəyərlər təşkil edən yeni bir ideologiyanın əsası qoyulmuşdur. Dövlətimizin müdrik başçısının həyata keçirdiyi işlər öz miqyas, əzəmət və dəyərinə görə bir neçə insan ömrünə və bütöv dövlətlərin tarixinə yetəcək qədərdir.

Arxada qoyduğumuz 10 il Azərbaycan tarixində müstəsna əhəmiyyətə malik hadisələrlə zəngin olmuşdur. Tarix üçün qısa müddət sayılan bu illərdə sivil dövlətçilik ənənələrinin təntənəsini təmin edən taleyüklü və global məsələlər həll ediləndir. Heydər Əliyev Azərbaycan dövlətinin gələcək inkişaf yollarını olduqca dəqiq müəyyənləşdiribdir: bu beynəlxalq aləmə inteqrasiya, demokratik inkişaf və hüquqi dövlət qurucu-

luğu yoludur, azərbaycançılıq və vətəndaş həmrəyliyi yoludur.

Azərbaycanın 34 idən artıq bir dövrünü əhatə edən tarixi Heydər Əliyevin adı ilə qırılmaz tellərlə bağlıdır. Respublikamıza rəhbərlik etdiyi bu dövr ərzində o, daim tərəqqisi üçün çalışdığı, zəngin mədəniyyəti, böyük tarixi keçmişi ilə həmişə qürur duyduğu və gələcək nəsillərinin taleyi barədə düşündüyü doğma yurdu Azərbaycanı bir dövlət kimi zamanın ağır və sərt sınaqlarından çıxarmışdır. O, böyük siyasi və dövlət xadimi, xalqın şəxsiz lideri olaraq hələ sağlığında canlı əfsanəyə çevrilmişdir. Elə buna görə də Heydər Əliyev fenomeni həmişə diqqətləri cəlb etmiş, dünya azərbaycanlılarının bu ümummilli liderinin heyranlıq doğuracaq dərəcədə coşğun siyasi fəaliyyəti istər ölkə, istərsə də dünya mətbuatında geniş işıqlandırılmışdır. Bu dahi şəxsiyyətin gördüyü işlər birbaşa cəmiyyətimizin həyatının ictimai-siyasi, iqtisadi, idman və digər sahələrinin inkişafı deməkdir və biz bu tərəqqinin ölkədaxili və beynəlxalq miqyasda layiqli nəticəsinin şahidləri olmuşuq. Digər sahələrdə əldə edilən nailiyyətlərlə yanaşı, həmin inkişaf perspektivlərini yüksək idman nailiyyətləri qazanmış, respublika həyatının ayrılmaz bir hissəsi olan gənclərin bədən tərbiyəsi və idman sahəsindəki uğurlarına da şamil etmək olar.

Hər bir xalqın, millətin varlığı, mənəvi sərvəti onun gəncliyinin fiziki və mənəvi cəhətdən sağlam tərbiyə olunmasını əks etdirir. Hər hansı bir xalq bəşər tarixində özünə layiqli yer tutmaq istəyirsə, ilk növbədə, gənc nəslin, yeniyetmələrin sağlam ruhda inkişafına fikir verməlidir.

Tarix bədən tərbiyəsi və idmanın meydana gəlməsi və qədim vaxtlardan müasir dövrümüzədək inkişaf təkamülünü izləyir. O, bəşər cəmiyyətinin müxtəlif dövrlərində mövcud olan fiziki tərbiyə və idmanın nəzəriyyəsi sistemlərini, dünyada yayılmış ideya, forma və vasitələrini bizə aydınlaşdırır.

Cəmiyyətdə bədən tərbiyəsinə, idmanın vəziyyətinə və inkişafına insanların istehsal münasibətləri, iqtisadi, siyasi, ideoloji mübarizə formaları, fəlsəfi, estetik, dini görüşləri, elmi nailiyyətlər güclü təsir göstərir. Eyni zamanda bədən tərbiyəsi və idman cəmiyyətin bir çox sahələrinə: tibbə, pedaqogikaya, hərbi sahəyə güclü təsir göstərir. Bədən tərbiyəsi və idman ictimai inkişaf tarixində, nəsillərin fiziki, mənəvi keyfiyyətlərinin formalaşmasında mühüm rol oynayır, şəxsiyyətin fiziki, mənəvi və əqli ahəngdarlığının tərbiyəsinə əsaslı təsir göstərir.

Azərbaycan idmanının təşəkkül dövrünə, tərəqqi və təbliğinə nəzər salsaq Heydər Əliyev şəxsiyyətinin unudulmaz, bənzərsiz və tarixi xid-

mətlərinin, heyrətamiz fəaliyyətinin xariqələr yaratdığına şahidi olarıq.

Azərbaycan qədim və zəngin idman ənənəsinə malik olan ölkədir. Vətənimizdə uzaq keçmişdən etibarən idmanın müxtəlif növləri inkişaf etmişdir. Müxtəlif dövrlərdə Azərbaycan idmançıları bir sıra yarışlarda uğurlu nəticələr əldə edir, ölkəmizin idman tarixinə öz adlarını yazırdılar. Lakin sovet dövründə idmana qayğı göstərmək, idmanı yüksəltmək, təbliğ etmək məsələləri Ümumittifaq səviyyəsində həll olunurdu. Təbii ki, bu cəhət, belə mövqe respublikamızda bədən tərbiyəsi və idmanın ardıcıl, planlı və məqsədyönlü inkişafına mane olur, Azərbaycanda yeni idmançılar nəslinin hazırlanmasına, maddi-texniki bazanın arzuolunan səviyyədə möhkəmləndirilməsinə imkan vermirdi. Belə bir şəraitdə yalnız daxili imkanları, daxili idman potensialını səfərbər etməklə bu sahənin inkişafına nail olmaq olardı. Qüdrətli dövlət xadimi Heydər Əliyevin böyük fəaliyyətinin əsas qayəsi və onu digərlərindən fərqləndirən əsas üstünlüyü də elə bunda idi ki, o, qarşıda duran bütün bu çətinliklərə baxmayaraq, uzaqgörənliyi, bilik, bacarıq və təcrübəsi sayəsində Vətənimizdə o dövr üçün olduqca mürəkkəb və çətin sayılan bir işin - idman sahəsinin planlı inkişafının öhdəsindən gələ bilmiş, onun maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi istiqamətində fəvqəladə tədbirlər həyata keçirmişdir.

Azərbaycanın müstəqilliyinin bərpası suveren ölkənin beynəlxalq aləmə inteqrasiyasına, planetimizdə baş verən global hadisələrə münasibət bildirməsinə, beynəlxalq təşkilatlarda təmsil olunmasına, həmin təşkilatların keçirdiyi mötəbər tədbirlərdə iştirakına real hüquqi əsaslar verdi. Azərbaycan bütün sahələrdə, o cümlədən də idman sahəsində də beynəlxalq arenaya çıxmağa imkan qazandı. İdmançılarımız dünya və Avropa çempionatlarında, beynəlxalq yarışlarda öz dövlətimizin bayrağı altında çıxış etməyə başladılar.

Ümumiyyətlə, ölkəmizin bütün sahələrində olduğu kimi, idman sahəsində də böyük və fundamental uğurlar təbii olaraq Azərbaycana ümummilli lider Heydər Əliyevin rəhbərlik etdiyi dövrə təsadüf edir və tamamilə məntiqi və qanunauyğundur: bu uğurların əsasında böyük şəxsiyyətin titanik fəaliyyəti, nadir və səriştəli, qeyri-adi məharəti, zəngin təcrübəsi, ardıcıl və prinsipial mövqeyi, uzaqgörən siyasəti dayanır. Gəncləri idman vasitəsilə layiqli Azərbaycan vətəndaşları kimi yetişdirmək, kütləvi bədən tərbiyəsi vasitəsi ilə xalqın fiziki sağlamlığına nail olmaq, peşəkar idmançıların uğurlu çıxışlarına kömək edib, onların gücü ilə Azərbaycan adlı məmləkəti dünyaya tanıtdırmaq - bu

idi Heydər Əliyevin idman siyasətinin mahiyyəti və məqsədi.

Böyük öndərimizin yenidən, 1993-cü ildə Azərbaycanda hakimiyyətə qayıdışı ilə tariximizin, bərpa edilmiş müstəqilliyimizin yeni, sabit dövrü başlanır. Azərbaycanda ictimai-siyasi həyatın sabitləşdirilməsi, dövlətçiliyin yaradılıb-möhkəmləndirilməsi, idman sahəsində dərin islahatlar aparılması Heydər Əliyevin ötən əsrin 70-ci illərində irəli sürüb həyata keçirməyə başladığı geniş miqyaslı idman proqramının yeni şəraitdə həyata keçirilməsi üçün böyük imkanlar açdı. Bu proqram indi ardıcıl və sürətlə həyata keçirilməkdədir. Bununla da bədən tərbiyəsi və idman sahəsində böyük irəliləyiş, dünya miqyasında respublikamızın tanınması və uğurla təmsil olunması başlandı. Olimpiya Oyunlarında, dünya və Avropa çempionatlarında milli idman qəhrəmanlarımızın qələbələri xalqda milli mənlilik və qürur hissini gücləndirdi.

Ötən onillikdə dövlətimiz bu sahəyə əsaslı diqqət və qayğı göstərdi. Hər rayonun, şəhərin, qəsəbənin öz idman qurğularının mövcudluğu və onların bu gün də əsas idman bazası funksiyasını yerinə yetirməsi bir faktır. Respublika hökumətinin böyük səyi, diqqəti və qayğısı sayəsində idmanın maddi-texniki bazasının, bədən tərbiyəsi və idmanın kütləvililiyinin yüksəlməsinə və inkişafına geniş imkanlar yarandı.

Bədən tərbiyəsi və idman cəmiyyətimizdə şəxsiyyətin mənəvi və əxlaqi simasının formalaşması üçün təsirli vasitədir. Odur ki, Heydər Əliyev müstəqilliyin ilk illərində Vətənimizdə idmanın durumunu aydınlaşdırmaq, idman potensialını üzə çıxarmaq, bundan səmərəli istifadəni təmin etmək məqsədilə bu sahəyə xüsusi diqqətlə yanaşırdı. O, bütün fəaliyyəti boyu vaxtaşırı idmançılarla görüşür, onlarla səmimi ünsiyyətdə olur və qayğıları ilə maraqlanırdı. Hələ ötən əsrin 70-ci illərində Azərbaycanın adlı-sanlı idmançılarını dəfələrlə qəbul edərək, onların problemləri ilə birbaşa məşğul olması yaddaşlarına əbədi həkk olunmuşdur. Müstəqillik illərində, yenidən hakimiyyətə qayıdışından dərhal sonra da bu ənənəni davam etdirən Heydər Əliyev, ölkə həyatının o vaxt üçün daha önəmli olan taleyüklü məsələləri ilə gecə-gündüz məşğul olmasına baxmayaraq, necə deyərlər iki daşın arasında idman və bədən tərbiyəsi sahəsinin qayğılarının ona nə qədər doğma olduğunu göstərdi. O, 1993-cü ildə müxtəlif sahələri təmsil edən bir qrup gənci qəbul edərək, onların arzu və istəklərini dinləmiş, o görüşdəki məşhur nitqində gəncliyin və idmanın dövlətin qayğısına ehtiyacı olduğunu vurğulamış və gələcəkdə bədən tərbiyəsi və idmanın geniş vüsətlə inkişafı üçün şərait yaradacağını bildirmişdir. Məhz bu baxımdan, sözügedən sahələrin

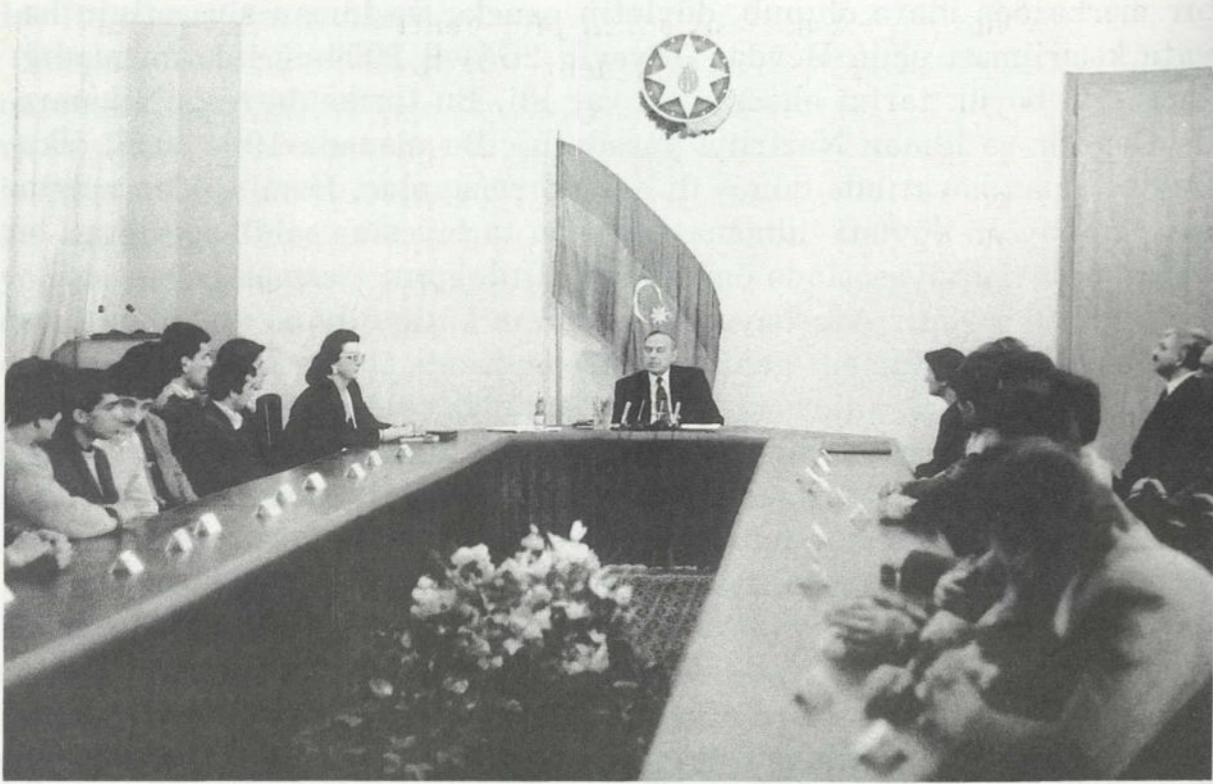
bir mərkəzdən idarə olunub, dövlətin gənclər və idman siyasətinin həyata keçirilməsi üçün Heydər Əliyevin 26 iyul 1994-cü ildə imzaladığı fərmanın böyük tarixi əhəmiyyəti var idi. Bu fərmanla respublikamızda Gənclər və İdman Nazirliyi yaradıldı. Bu mənada 1994-cü ili ölkəmizin idman həyatında dönüş ili adlandırmaq olar. Həmin ildən müstəqil Azərbaycan dövləti idmana və bədən tərbiyəsinə sahib çıxdığını, bu sahənin dövlət siyasətində önəmli yer tutduğunu rəsmən bəyan etdi.

Əbədi rəhbərimiz Azərbaycanda idmanın kütləvililiyinə nail olmaq, bədən tərbiyəsi və idmanı geniş coğrafi məkanda inkişaf və təbliğ etdirmək, yüksək nailiyyətlər əldə etmək və dünya şöhrətli idmançılar hazırlamaq üçün bu sahədə birbaşa məşğul olan qurumlar qarşısında aşağıdakı məsələlərin reallaşdırılması vəzifəsini qoydu: Mövcud idman bazalarının, stadionların, bütün idman qurğularının qorunması, bərpa edilməsi və çağdaş dünya tələblərinə cavab verən yenilərinin inşası, onların idman avadanlıq və ləvazimatları ilə təchiz edilməsi; idman məktəblərində, klublarında yeni bölmələrin açılması və fəaliyyətinin genişləndirilməsi; eləcə də Azərbaycan çempionatlarının keçirilməsi, idmançıların beynəlxalq yarışlara hazırlığının və bunlarda iştirakının təmin edilməsi, yüksək nəticələr əldə etmiş idmançıların mükafatlandırılması, digər ölkələrlə idman əlaqələrinin və əməkdaşlığın gücləndirilməsi, idmanın maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi və yeniləşdirilməsi, məşqçi və müəllimlərin peşəkar səviyyələrinin artırılması.

Artıq bu dahi şəxsiyyətin dövlətimizə rəhbərlik etməsi bütün sahələrlə bərabər bədən tərbiyyəsi və idmanın qayğıları ilə gündəlik maraqlanması idmançılarımıza yüksək əhval ruhiyyə bəxş edir, bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlər onları daha böyük səylə mübarizə aparmağa ruhlandırır. Elə bunun nəticəsi idi ki, idman nailiyyətlərinin qazanılması istiqamətində yaranmış müəyyən boşluqdan sonra 1994-cü ildə Azərbaycan idmançıları rəsmi beynəlxalq yarışlarda 12 qızıl, 15 gümüş və 22 bürünc medal əldə etdilər.

Heydər Əliyev yuxarıda qeyd edilən bütün bu tədbirlərin həyata keçirilməsini təmin etmək, sürətləndirmək məqsədilə 1995-ci il martın 5-də verdiyi fərmanla Azərbaycanda idman fondu yaratdı. İdman fondunun olması ölkəmizdə sağlam həyat tərzinin təbliğ edilməsinə, uşaq və yeniyetmələrin idmana kütləvi surətdə cəlb edilməsinə, bu sahəyə marağın artmasına, maddi-texniki bazanın möhkəmləndirilməsinə, Azərbaycan idmanının beynəlxalq idman ailəsinə inteqrasiya olunmasına təminat verdi. İdmanın inkişafı üçün prezident fondundan əsaslı vəsait ayrıldı.

Dövlətimizin başçısı əldə edilmiş nəticələrlə vaxtaşırı ciddi maraqlanır, idmançı və məşqçilərin əməyini yüksək dəyərləndirirdi. Əldə edilmiş nailiyyətləri təhlil edən və bu uğurların qazanılmasında əzmlə, bacarıqla çalışmış idmançı və məşqçilərin zəhmətini yüksək qiymətləndirən prezident Heydər Əliyev, elə həmin ilin mart ayında fərman imzalayaraq bir qrup idmançı və mütəxəssisi “Şöhrət” ordeni və “Tərəqqi” medalları ilə təltif etmişdir.

Həmin gün, yəni 1995-ci il martın 5-də Bakı Əl Oyunları Sarayında ölkəmizin milli yığma komandalarının XXVI Yay Olimpiya Oyunlarına hazırlığını nümayiş etdirmək məqsədilə keçirilən idman baxışında iştirak edən dövlət başçısı, yüksək nailiyyətlər əldə etmiş idmançıların və onların məşqçilərinin, eləcə də idman xadimlərinin işinə yüksək qiymət verərək, respublikada bədən tərbiyəsi və idmanın bütün qayğılarını öz üzərinə götürdüyünü bəyan etmişdi.

Müstəqilliyin ilk illərində Heydər Əliyev idman və Olimpiya hərəkatının inkişafı sahəsində beynəlxalq əlaqələrin mühüm rol oynadığını bütün çıxışlarında dönə-dönə söyləmişdir. O bu məsələyə diqqət yetirməyin vacibliyini irəli sürmüş və həmin istiqamətdə tam bir sıra əməli tədbirlər həyata keçirmişdir. Prezident ölkəmizdə səfərdə olmuş Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin prezidenti Xuan Antonio Samarancı, Milli

Olimpiya Komitələri Assosiasiyasının prezidenti Mario Vaskes Rananı, Avropa Olimpiya Komitəsinin prezidenti Jak Roqu qəbul etmiş, səmimi keçən görüşlər zamanı ölkəmizdə Olimpiya hərəkatının durumu və perspektivləri haqda onlarla səmərəli fikir mübadiləsi aparmışdır. Elə həmin ilin sonunda Azərbaycanın lideri Beynəlxalq Həvəskar Boks Assosiasiyasının (AİBA) prezidenti Ənvər Çoudrini qəbul edərək ölkəmizdə boksun inkişaf perspektivi və yolları barədə geniş söhbət etmişdir. Sonralar iki dəfə 1998 və 2002-ci illərdə respublikamızda olan Ənvər Çoudri Azərbaycan boksunun inkişafına göstərdiyi diqqət və davamlı qayğıya görə Heydər Əliyevə ən səmimi minnətdarlığını bildirmiş və ona AİBA-nın ali mükafatını təqdim etmişdir. Qeyd edək ki, Ənvər Çoudri ölkəmizdə boksun inkişafı və təbliği istiqamətində göstərdiyi xidmətlərə görə Heydər Əliyevin 2001-ci il oktyabr ayının 22-də imzaladığı fərmanla “Şöhrət” ordeni ilə təltif edilmişdir.

1995-ci ilin martından dekabrınadək Atlanta Olimpiadasına lisenziya yarışlarında iştirak edən idmançılarımızı, həmin il dekabrın 30-da dövlətimizin başçısı qəbul etdi. 1995-ci ildə respublika idmançıları rəsmi yarışlardan ölkəmizə 23 qızıl, 3 gümüş, 22 bürünc medal gətirdilər. Bu nailiyyətlərə Heydər Əliyev böyük əhəmiyyət vermiş bunları təkcə və sırf idman uğurları kimi deyil, daha geniş və yüksək anlamda yanaşma

nümunəsi kimi göstərib qiymətləndirmişdi. 1995-ci il dekabrın 30-da, beynəlxalq yarışlarda böyük nailiyyətlər qazanmış idmançı və məşqçiləri qəbul edərək onlara xoş arzularını bildirmiş, sözügedən qələbələri ölkə həyatının siyasi-iqtisadi-mədəni quruculuğun ən vacib, önəmli sahələrində əldə olunmuş uğurlara bərabər tutmaqla idmançıları yüksək müqafatlarla təltif etmişdi. “Sizin nailiyyətləriniz eyni zamanda böyük siyasi xarakter daşıyır, dövlətçiliyimizin nailiyyətləri kimi qiymətləndirilməlidir. Biz bunu məhz belə də qiymətləndiririk. Bütün bunlara görə, respublikamızı, xalqımızı dünyada, beynəlxalq yarışlarda layiqincə təmsil etdiyinizə görə, yüksək adlar qazandığınıza görə, Azərbaycanın şan-şöhrətini ucaldığınıza görə mən sizi təbrik edir və sizə bu nailiyyətlərinizə görə təşəkkürümü bildirirəm”. Bəli, böyük öndərimiz idman uğurlarını belə qiymətləndirir, qalibləri və ümumən idmançıları bu cür ruhlandırır.

O dövrün ən mühüm hadisəsi isə 1996-cı ildə Azərbaycanın, müstəqil dövlət kimi, ilk dəfə Olimpiya Oyunlarına qatılması idi. Ölkəmiz üçün bu tarixi hadisənin reallaşdırılmasına Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyev şəxsən böyük ciddiyyətlə maraqlanır, bununla bağlı bir çox çətinliklərin həllini o özü təşkil edirdi. Həmin məqsədlə 1995-ci ilin fevralında prezident H.Əliyev “1996-cı ildə Amerika Birləşmiş Ştatlarının

Atlanta şəhərində keçiriləcək XXVI Yay Olimpiya Oyunlarına hazırlıq haqqında” sərəncam imzalamış, sərəncama əsasən, Atlanta Olimpiadasına hazırlıqla bağlı Təşkilat Komitəsi yaradılmış və hazırlıqla bağlı bütün problemlərin həllini dövlət öz üzərinə götürmüşdür. Olimpiya Oyunlarına hazırlıq Heydər Əliyevin daimi diqqət və qayğısı sayəsində yüksək səviyyədə aparılmış, təlim-məşqlər, texniki təchizat məsələləri dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilmiş, hazırlığı yüksək səviyyədə başa çatdırmaq və yığma komandanın Olimpiadada iştirakını təmin etmək üçün prezidentin sərəncamı ilə dövlət komissiyası yaradılmışdı.

Atlanta Oyunları müasir Olimpiadaların 100 illik yubileyi ilə bir vaxta düşmüş, bu Atlanta Oyunlarının emblemində də öz əksini tapmışdı. 1996-cı ildə iyulun 19-dan avqustun 4-dək keçirilən bu Oyunlar Azərbaycan idmançılarının üçrəngli bayrağımız altında qatıldığı ilk Olimpiada idi. İdmançılarımız tarixdə ilk dəfə olaraq müstəqil dövlətimizin bayrağı altında çıxış edəcəkdilər. Olimpiya Oyunlarının açılış mərasimində ilk dəfə Azərbaycanın adı səslənəcəkdi. Bu Oyunlarda idmançılarımızın əldə edəcəkləri nailiyyətlər isə ilk dəfə birbaşa Azərbaycanın adına yazılacaqdı və tarix salnaməmizdə şərəfli yer tutacaqdı.

XXVI Yay Olimpiya Oyunlarına 1994-cü ildən başlanmış hazırlığın yekun mərhələsi 1996-cı ilin iyun ayının 29-da “Gənclik” Beynəlxalq

Turizm Mərkəzində prezident Heydər Əliyevin idmançıları yolasalma mərasimi ilə başa çatdı. İdmançılarla görüş zamanı söylədiyi nitqində o xalqımızın etnogenetik kökləri etibarilə dünyanın ən sağlam millətlərindən olmasından söhbət açmaqla idmançılarımızı və ümumən soydaşlarımızı həm fiziki həm də mənəvi və psixoloji nikbinliyə və böyük gələcəyinə köklədi: “İlk dəfədir ki, dünya Olimpiya Oyunlarında müstəqil Azərbaycanın yığma komandası iştirak edir. Mən heç şübhə etmirəm ki, gələn Olimpiya Oyunlarında Azərbaycanın yığma komandası sayca bundan da çox, keyfiyyətə daha yüksək olacaqdır. Çünki xalqımız, millətimiz genetik xüsusiyyətlərinə görə fiziki cəhətdən sağlam insanlardan ibarət olan xalqdır, millətdir. Fiziki sağlamlıq və fiziki güc, mənəvi sağlamlıqla bərabər, Azərbaycan xalqına, millətinə xas olan xüsusiyyətdir. Amma bu xüsusiyyət bizim daxilimizdə qalıbdır. Keçmiş dövrlərdə də, əsrlərdən əsrlərə pəhləvanlarımız da, güləşçilərimiz də, oxatanlarımız da, fiziki imkanlarını cürbəcür oyunlarda nümayiş etdirənlərimiz də olubdur. Ancaq məlum olan səbəblərə görə bunlar yalnız öz ölkəmizin çərçivəsində qalıb, dünya miqyasına çıxmayıb. İndi isə xalqımızın, millətimizin bu imkanlarını dünyada nümayiş etdirmək fürsəti almışıq. Bu, böyük hadisə, böyük nailiyyətdir. Şəxsən mən bununla fəxr edirəm. Hesab edirəm ki, Azərbaycanın hər bir vətəndaşının bununla fəxr etməyə haqqı var.” Ümummilli liderimiz Azərbaycan idmançılarının üzərinə böyük məsuliyyət düşdüyünü vurğulayaraq, onlara xeyir-dua verib, ali idman yarışlarına yola saldı: “XXVI Olimpiya Oyunları da dünyanın televiziya kanalları ilə bütün ölkələrə yayılacaqdır. Güman edirəm ki, Azərbaycan vətəndaşları da bu oyunlara maraq göstərərək televiziya verilişlərini daim izləyəcək, xüsusən də hər birimiz səbirsizliklə gözləyəcəyik ki, Azərbaycan komandası hansı gün hansı nailiyyət qazanacaqdır.

Ona görə də sizin üzərinizə böyük məsuliyyət düşür. Bu məsuliyyəti də özünüz öz üzərinizə götürmüsünüz. Çünki özünüz çalışmısınız, Olimpiya Oyunlarında iştirak etmək haqqı qazanmışınız və özünüz də bu işi müvəffəqiyyətlə başa çatdırmalısınız. Güman edirəm, bunu isbat etməyə ehtiyac yoxdur. Bunu özünüz yaxşı dərk edirsiniz və güman edirəm ki, hər birinizin ürəyi hər gün bu fikirlərlə doludur. Ona görə də biz sizi xeyir-dua ilə yola salırıq. Bu gün bütün Azərbaycan xalqı adından sizə xeyir-dua verirəm. Allah sizə kömək etsin, yolunuz uğurlu olsun, sağ-salamat gedib Atlanta şəhərinə çatasınız, orada öz idman məharətinizi nümayiş etdirə və Azərbaycanın bayrağını yüksəklərə qaldıra bilərsiniz. Sizin imkanlarınız var və ümidvaram ki, buna nail olacaqsınız.”

Ölkəmiz Atlantada 23 idmançı ilə təmsil olundu. Atlanta Olimpiya Oyunlarında 197 ölkədən 10788 idmançı iştirak edirdi. Onlar idmanın 26 növü üzrə 271 dəst medal uğrunda mübarizə aparırdılar.

Atlanta Oyunlarına hazırlıq haqqında dövlət rəhbərinin imzaladığı sərəncam, hazırlığı dövlətin daim nəzarəti altında saxlaması, idmançılara dövlət tərəfindən diqqət və qayğının gücləndirilməsi öz bəhrəsini verdi. Azərbaycanın olimpiya yığma komandası bu yarışlarda 1 gümüş medal qazandı. Sərbəst güləşçimiz Namiq Abdullayev müstəqil dövlətimizə ilk Olimpiya medalını bəxş etdi. Bəlkə də indi aradan 10 ilədək keçəndən sonra, idmançılarımızın bu gün qalxdıqları zirvədən baxanda bu fəxr ediləsi qələbəyə az oxşayır. Ancaq onda müstəqilliyin ilk illərində beynəlxalq idman arenasında ilk kövrək addımlarını atan bir ölkə və xalq üçün bilsəniz necə böyük qürür, iftixar mənbəyi idi...

Dövlətimizin başçısı Atlanta Olimpiya Oyunlarında Azərbaycan güləşçisi Namiq Abdullayevin əldə etdiyi gümüş medalı məhz bu baxımdan qiymətləndirmiş, onu Azərbaycan dövlətinin idman salnaməsi üçün böyük nailiyyət kimi dəyərləndirmişdi: “Əgər Olimpiya Oyunla-

rında 197 ölkənin nümayəndələri iştirak ediblərsə və bu ölkələrin tam əksəriyyəti daim müstəqil dövlətlər olubsa, keçmiş Olimpiya Oyunlarında da iştirak edib, belə halda, Azərbaycan Respublikası komandasının əldə etdiyi nailiyyətlər, hesab edirəm ki, çox dəyərli nailiyyətdir, çox əhəmiyyətlidir və heç də narahat olmayın ki, siz az medal gətirmisiniz, yəni təkə bir medal gətirmisiniz. Bu gümüş medal Olimpiya Oyunlarında Azərbaycan Respublikasının iştirakında ilk uğurlu addımdır”.

Etibarlı özülünü səbrlə, qayğı və sevgi ilə qoyan ulu öndərimiz müstəqil dövlətimizlə bəhəm gələcək böyük idman uğurlarımızı da çıxışlarında dönə-dönə vurğuladığı kimi, idmanın böyük əhəmiyyətini yetərincə dəqiq, sərraf gözü ilə görüb dəyərləndirir, bu baxımdan və bu məqsədlə kütləvi idmanı inkişaf etdirməyin, getdikcə daha çox yeniyetmə və uşağı kütləvi idmana cəlb etməyin vacibliyini və zəruriliyini önə çəkirdi: “Gənclər geniş kütləvi idmanla, bədən tərbiyəsi ilə məşğul olmalıdır. Biz gəncləri bədən tərbiyəsinə, idmana daha geniş cəlb etməliyik. Bədən tərbiyəsi ilə nəinki gənclər, bütün əhali məşğul olmalıdır. Bədən tərbiyəsi təbliğ edilməlidir, bizim informasiya orqanlarında, televiziya, radioda xalqımızın, millətimizin sağlamlığı üçün, gənclərimizin sağlamlığı üçün bədən tərbiyəsinin nə qədər əhəmiyyətli olduğunu daha da geniş təbliğ etmək lazımdır. Gənclərimizi, bütün əhalimizi bədən tərbiyəsinə, idmana cəlb etməliyik. İnsanlar bədən tərbiyəsi ilə, idmanla nə qədər çox məşğul olsalar, onlar adamların sağlamlığına, həyatına zərər gətirən adətlərdən kənar olarlar, uzaq olarlar - məsələn, alkoqollu içkilərdən istifadə edilməsi, gənclər arasında narkotik maddələrdən istifadə halları müşahidə olunur - yaxud insan üçün zərərli olan başqa adətlərdən, xüsusiyyətlərdən kənar olarlar, belə şeylərə heç vaxt alıxmazlar. Biz çalışmalıyıq ki, insanlara zərər gətirən bu adətlər, xüsusiyyətlər xalqımıza sirayət etməsin. Təəssüflər olsun ki, dünyada spirtli içkilərdən, narkotik maddələrdən istifadə edilməsi çox yayılır. Bu da insanlara, xüsusən gənclərə çox zərər gətirir.”

Respublika prezidenti gələcəkdə yeni idman nailiyyətlərinin əldə olunması üçün münbit şərait yaranacağını bəyan etmiş, belə nəticələr üçün həm idmançılardan, həm də məşqçilərdən daha böyük ustalıq səviyyəsi tələb olunacağını qeyd etmiş, bütün idman təşkilatlarına konkret tapşırıqlar vermiş, ən böyük məsuliyyəti isə öz üzərinə götürmüşdü: “Bir Azərbaycan Prezidenti kimi şəxsən mən söz vermişəm və indi də bunu təsdiq edirəm ki, idmana xüsusi qayğını öz üzərimə götürürəm,

Azərbaycan gənclərinə xüsusi qayğını öz üzərimə götürmüşəm və əmin ola bilərsiniz ki, bu qayğını daim hiss edəcəksiniz”.

Belə diqqət və qayğıya cavab olaraq idmançılarımız da səy və fəallıqlarını qat-qat artırmış, 1996-cı ildə ayrı-ayrı idman növləri üzrə 80-dən çox turnirdə iştirak etmiş, rəsmi Avropa və dünya çempionatlarında 22 qızıl, 17 gümüş, 29 bürünc medal qazanmışdılar.

1997-ci il Azərbaycanın idman aləmi üçün xüsusilə əlamətdar olmuşdur. İlk növbədə qeyd etmək lazımdır ki, bütün idman mütəxəssislərinin, idman təşkilatlarının gözlədiyi “Bədən tərbiyəsi və idman haqqında” qanun qüvvəyə minmişdir. Bu qanun hazırda idmanımızın inkişafının hüquqi bazasının təminatçısıdır.

Olimpiya Oyunlarına hazırlığın daha mütəşəkkil aparılması üçün ölkəmizdə ayrı-ayrı idman tədbirləri də davam etdirilirdi. İdman cəmiyyətləri və klubları bu mühüm işə qoşulur və geniş fəaliyyət göstərirdilər. Belə cəmiyyətlərdən biri də Azərbaycanın idman tarixində özünəməxsus yeri olan və 1997-ci ildə 60 illik yubileyini qeyd edən “Neftçi” idman sağlamlıq mərkəzi idi. Bu yubiley mərasimində iştirak edən Heydər Əliyev Vətənimizin idman potensialından səmərəli və düzgün istifadə etmək və bu yolla idmanın inkişafına nail olmaq zərurətindən söhbət açaraq demişdi: “Azərbaycan Respublikası idmançılarının son illər beynəlxalq yarışlarda, dünya çempionatlarında əldə etdikləri nailiyyətlər, qızıl, gümüş, bürünc medallar idmanımızın nə qədər böyük potensialı olduğunu göstərir. Eyni zamanda onu göstərir ki, xalqımız milli azadlığını əldə edəndən, Azərbaycan müstəqil dövlət olandan sonra xalqımızın daxilindəki bu potensial daha güclü inkişaf edir. Çünki keçmiş zamanlarda biz heç vaxt beynəlxalq yarışlarda Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra əldə etdiyimiz qədər nailiyyət əldə etməmişdik”.

O ilin ən böyük uğuru isə ölkəmizin idman tarixində özünəməxsus yer tutan Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin hesabat-seçki konfransının keçirilməsi, ən səriştəli, təşəbbüskar, bacarıqlı namizəd kimi, İlham Əliyev prezident olmaqla, MOK-un yeni rəhbərliyinin seçilməsi olmuşdur. Bu seçim ölkəmizdə idmanın inkişafına güclü təkan verdi. İlham Əliyevin başçılığı ilə idman nümayəndə heyətlərimizin 1997-ci ildən bu günə qədər Beynəlxalq və Avropa Olimpiya komitələrinin iclaslarında fəal iştirakları və bu qurumların rəhbərləri ilə keçirdiyi görüşlər ölkəmizin dünya Olimpiya hərəkatına fəal şəkildə qoşulmasını nümayiş etdirir və Azərbaycanın dünya dövlətləri arasında nü-

fuzunun artmasında mühüm rol oynayır. Təbii ki, Avropa Olimpiya Komitəsinin 2000-ci il noyabrın 16-dan 19-na kimi Polşanın paytaxtı Varşavada keçirilən XXIX Baş Assambleyasında Avropa Olimpiya Komitəsi İcraiyyə Komitəsinin 2001-ci ildə ilk iclasını aprelin 6-da Azərbaycanın paytaxtı Bakıda keçirmək haqqında qərar qəbul edilməsi də ölkəmizin dünya idman dövlətləri sırasında layiqli yer tutmasının etibarlı göstəricisi idi.

Bu gün Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin qazandığı nüfuz, göstərdiyi fəaliyyət, həyata keçirdiyi böyük işlər beynəlxalq idman qurumları tərəfindən dəstəklənir, Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin ən yüksək qiymətinə layiq görülür. O dövrdə isə, ilk növbədə, Azərbaycan idmanını ayağa qaldırmaq, inkişaf etdirmək, təbliğ etmək, yüksək idman nəticələrinə nail olmaq lazım idi. Bu məqsədə çatmaq, ilkin olaraq kütləvi idmanın tərəqqisindən, bu istiqamətdə lazımı və təcili tədbirlərin həyata keçirilməsindən asılı idi.

Respublika Prezidenti Heydər Əliyev Azərbaycan idmanının inkişafının, beynəlxalq idman aləminə inteqrasiya işinin tək cə Olimpiya Oyunlarında iştirak edib müəyyən nailiyyətlər əldə etməklə tamamlanmadığını öz nitqlərində dəfələrlə vurğulamış, bunun üçün, ilk növbədə, kütləvi idmanı inkişaf etdirməyi tövsiyə etmişdi. O, hesab və tələb

edirdi ki, ölkədə olan bütün idman obyektləri kənar şəxslərin əlindən alınıb idmançıların ixtiyarına verilməlidir.

Azərbaycan gənclərinin 1996-cı ildə keçirilən I forumundakı unudulmaz nitqində bu mövzuya toxunması və bundan dərhal sonra Zuğulbadakı "Gənclik" Beynəlxalq Turizm Mərkəzinin Gənclər və İdman Nazirliyinin tabeliyinə verilməsi barədə sərəncam verməsi Heydər Əliyev uzaqgörənliyinin, Azərbaycan idmanına və gəncliyinə atalıq qayğısının daha bir bariz nümunəsi sayıla bilər. Görkəmli dövlət xadiminin bütün başqa sahələrə, bəlkə onlardan da artıq idmana belə davamlı diqqət və qayğısı, öz növbəsində idmançı və məşqçilərimizi daha əzmlə və səylə işləməyə, daha mübariz olmağa və yeni nailiyyətlər əldə etməyə ruhlandırır. Elə bunun nəticəsidir ki, 1997-ci ildə onlar müxtəlif səviyyəli beynəlxalq yarışlarda 54 qızıl, 45 gümüş və 37 bürünc medal, ümumilikdə - 136 medal əldə edərək, ölkəmizin idman salnaməsinə şərəfli səhifə yazmışdılar.

Bütün bunlarla bərabər dövlətimizin mahir qurucusu həmişə idman qurğularının bərpasını, yeni obyektlərin tikilib istifadəyə verilməsini, Olimpiya idman növləri ilə yanaşı, qeyri-olimpiya o cümlədən zehni bacarıq, istedad tələb edən idman növlərinin də tərəqqisinə xüsusi diqqət yetirməyi vacib hesab edirdi. Ölkəyə rəhbərliyi dövründə respublikamızda açılmış bir sıra idman məktəblərinin fəaliyyətinin tənzimlənməsini, bu sahədə böyük işlər görülməsini, bu məktəblərdə idman növlərinin təbliğinə xüsusi diqqət verməyi tələb edən Heydər Əliyev şahmat məktəblərinin işi, durumu ilə vaxtaşırı maraqlanıb yaxından tanış olmuşdur. Məlum olduğu kimi bilavasitə onun rəhbərliyi altında 80-ci illərdə Azərbaycanda güclü şahmat məktəbləri şəbəkəsi yaradılmış, bu idman növü ölkəmizdə geniş coğrafi məkanda inkişaf etdirilmiş, şahmatçılarımızın dünyanın böyük və nüfuzlu idman salonlarından gələn xoş soraqları respublikamızın idman ictimaiyyətinin daim sevinc və iftixar mənbəyi olmuşdur. Təbii ki, ölkəmizdə bugünkü güclü şahmat ənənəsi o dövrün təməli üzərində qurulmuşdur. Azərbaycan rəhbərliyinə qayıdırdıqdan sonra dahi rəhbərimiz bu idman növünün vəziyyəti ilə ciddi maraqlanmış, yeni istedadların üzə çıxarılmasını, onların qrossmeyster kimi yetişməsi üçün bütün imkanlardan səmərəli istifadə etməyi təmin etmişdir. 1997-ci ildə məşhur şahmatçı, keçmiş dünya çempionu Anatoli Karpovu qəbul etməsi və onunla Azərbaycanda şahmatın vəziyyəti haqqında fikir mübadiləsi aparması dediklərimizin əyani təsdiqi sayıla bilər. Qeyd edək ki, bu

fakt bu istiqamətdə görülmək işlərin yeni mərhələdə başlanğıcı, bunlara bir növ işarə və ilk addım idi.

Hadisələrin sonrakı gedişi böyük rəhbərimizin hər şeyi çox dəqiq ölçüb-biçdiyini, nəzərdə tutduğunu, şahmat dili ilə desək qambiti sərast düşünüb qurduğunu inandırıcı surətdə açıb ortaya qoydu. Çox keçmədən, 1998-ci ilin fevral ayında prezidentin "Azərbaycanın uşaq şahmatçıları Teymur Rəcəbov və Vüqar Həşimova dövlət qayğısının artırılması haqqında" və həmin ilin sonunda, dekabr ayında "Azərbaycanın uşaq şahmatçılarına dövlət qayğısının artırılması haqqında" sərəncamları onun bu sahəni tam diqqət mərkəzində saxladığının bariz göstəricisidir. Belə münasibətin əməli nəticə və səmərəsi isə özünü çox gözlətmədi. Dünyanın ən güclü şahmatçıları ilə bir sırada mübarizə aparmağa və qələbə çalmağa qadir idmançılar nəslə indi meydana gəldilər...

Heydər Əliyevin Azərbaycan idmanının yüksəlişinə, ölkəmizin mötəbər beynəlxalq yarışlarda təmsil olunması məsələsinə xüsusi diqqəti göz qabağında idi. Bunu təkcə yerli idmançılar və məşqçilər, jurnalistlər və müşahidəçilər yox, beynəlxalq idman ictimaiyyəti də həmişə layiqincə qiymətləndirmişdir. Belə ki, 1997-ci ilin iyun ayında İslan diyenin paytaxtı Reykyavik şəhərindən alınmış xəbər bütün Azərbay-

canın idman ictimaiyyətinin qəlbinə ümumilli liderimiz üçün təbii, qanunauyğun bir iftixar, vüqar hissi ilə çırpındırdı. Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyev, Milli Olimpiya Komitələri Assosiasiyasının Reykyavikdə toplaşmış sessiyasında Olimpiya hərəkatının genişlənməsində böyük xidmətləri olan görkəmli şəxsiyyətlər üçün təsis edilmiş "Olimpiya ləyaqəti" mükafatına layiq görülmüşdü. Bu mükafat prezident Heydər Əliyevin Azərbaycan qarşısında, o cümlədən idmanımız qarşısında göstərdiyi böyük xidmətlərinin özünəməxsus təsdiq və təzahür formasıdır. Bu fakt, həm də beynəlxalq idman qurumları tərəfindən Azərbaycanın bir idman dövləti olaraq tanınmasının rəmzi kimi qəbul edilir.

Ölkəmizdə isə idmanın, bədən tərbiyəsinin və Olimpiya hərəkatının durmadan yüksəlməsi naminə bir-birinin ardınca görülən tədbirlər davam edirdi. 1998-ci ilin mühüm idman hadisələrindən biri Yaponiyanın Naqano şəhərində XVIII Qış Olimpiya Oyunlarının keçirilməsi, respublikamızın nümayəndə heyətinin bu yarışda iştirakı idi.

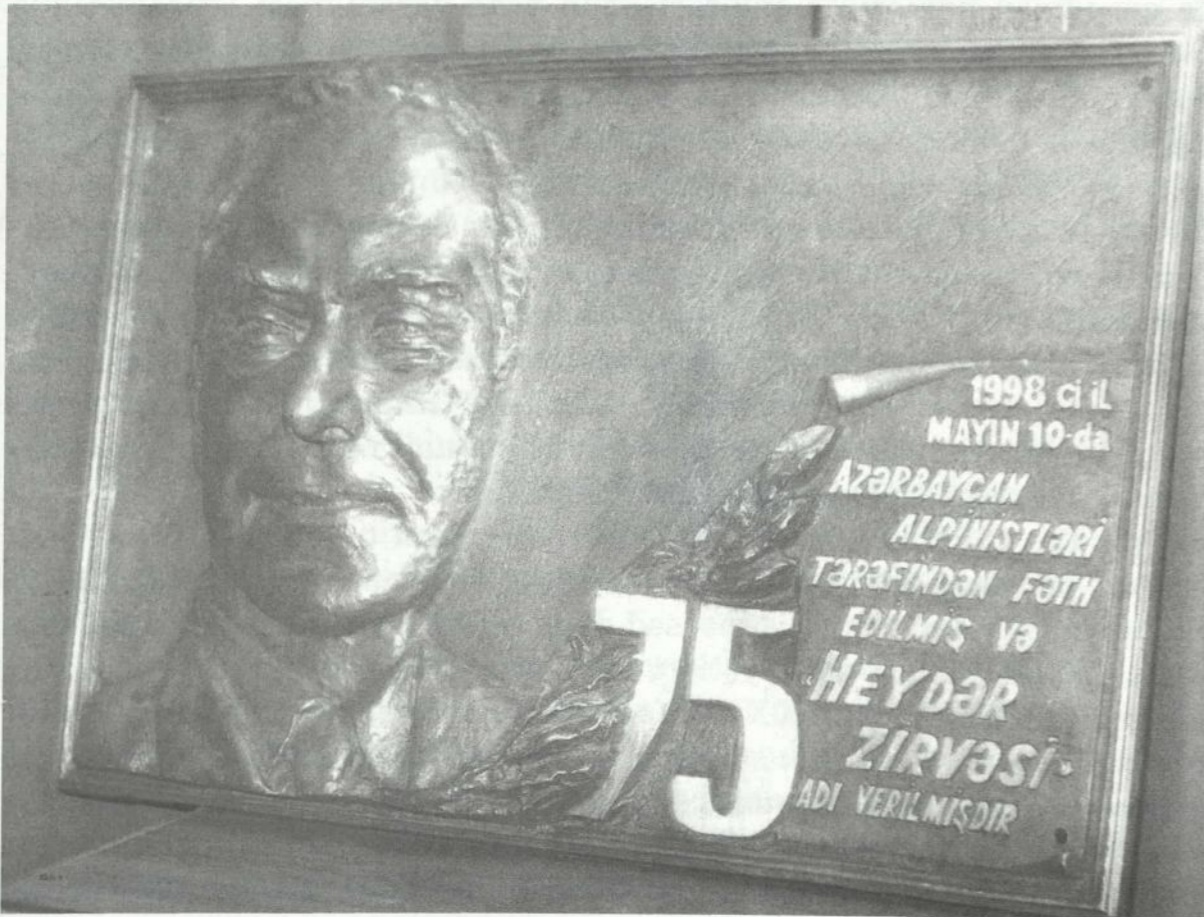
Hələ sovet dövründə, yenə də böyük öndərimizin təşəbbüsü ilə Bakıda qış idman növlərinin inkişafı üçün baza yaradılması istiqamətində müəyyən addımlar atılmışdı. Bakıda tikilib istifadəyə verilmiş İdman Sarayında fiqurlu konkisürmə bölmələri yaradılmışdı. Bu bölmələrdə qış idman növləri ilə məşğul olmaq istəyənlər məşqlər keçirdilər. Bu faktlar ölkədə qış Oyunlarına da maraq olduğunu göstərirdi. Lakin Azərbaycan cənub ölkəsi olduğundan qış idman növlərinin geniş inkişafı üçün imkanlar çox deyildi. Buna baxmayaraq 1998-ci ildə Azərbaycan dünyanın 67 ölkəsinin cərgəsinə qatılır. Naqanoda, Qış Olimpiya Oyunlarında respublikamız 5 idmançı ilə təmsil olunur. Əsas prinsipi bu yarışlara qatılmaq olan ölkəmiz öz adını Qış Olimpiya Oyunlarının iştirakçı dövlətləri sırasında tarixə yazılmasına nail olur. 18 gün respublikamızın bayrağı Naqano şəhərində dalğalanır.

Əgər Qış Olimpiya Oyunlarında Azərbaycanın qarşısında duran əsas məqsəd bu yarışlarda iştirak etmək idisə, bundan fərqli olaraq Sidney Olimpiya Oyunlarında əsas məqsəd daha böyük heyətlə təmsil olunmaq, daha yüksək idman nailiyyətləri əldə etməkdən ibarət idi. Və elə bu məqsədlə də ölkə başçısı XXVII Yay Olimpiya Oyunlarına hazırlığın mü-təşəkkil, planlı və yüksək səviyyədə aparılması üçün müvafiq sərəncam imzaladı. Sözügedən sərəncam ölkəmizdə Olimpiya Oyunlarına hazırlıq işinə güclü təkan verdi. Həm də bu dövrdə artıq, prezidentin verdiyi tövsiyələrə uyğun olaraq bir sıra vacib tədbirlər həyata keçirilirdi.

Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin, Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyinin, Təhsil Nazirliyinin və Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının İcraiyə Komitələrinin birgə qərarına əsasən, respublikamızda ilk dəfə olaraq Yeniyetmələrin Respublika Oyunları təşkil edilir. Azərbaycan idmanının əsaslı inkişafı üçün kütləvi idmana xüsusi fikir verməyi dönə-dönə təkidlə tövsiyə edən Heydər Əliyev, 1998-ci ilin mayında Yeniyetmələrin I Respublika Oyunlarının final mərhələsinin açılış mərasimində iştirak edir.

1998-ci il, idmançılarımız kimi, bütün ölkəmiz və xalqımız üçün də yaddaqalan bir hadisə ilə daha çox əlamətdar olmuşdur. Həmin il may ayının 10-da xalqımızın müdrik ümummilli lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 75-ci ili tamam oldu. Bu münasibətlə idmançılarımız bu böyük şəxsiyyətin idmanımız qarşısındakı xidmətlərinə cavab olaraq bir çox maraqlı idman yarışları təşkil edib həvəslə bu yarışlarda öz qüvvələrini sınaqda. Belə tədbirlərdən ən əlamətdarı isə mayın 10-da, yəni, Heydər Əliyevin 75 yaşının tamam olduğu gündə 75 nəfərdən ibarət alpinist qrupunun Qusar rayonu ərazisində, Şahdağ massivindəki adsız

yüksək zirvəni fəth edərək ona Heydər Əliyevin adını verməsi oldu. Bu tarixi hadisə təkcə idman ictimaiyyətimiz deyil, bütün xalqımız tərəfindən alqışlandı.

Heydər Əliyev gələcəyimiz olan uşaq, yeniyetmə və gənclərin vətənpərvər ruhda böyüdülməsi və tərbiyə edilməsini daim önə çəkər və bunun vacibliyini xüsusi vurğulayardı. Elə bu səbəbdəndir ki, son illərdə təşkil edilən və bütün respublikamızı əhatə edən genişmiqyaslı yarışlar böyük diqqət mərkəzindədir. Neçə illərdir ki, Gənclər, İdman və Turizm, Müdafiə, Təhsil nazirliklərinin, KHVTİCRŞ-nın və Gənclər Təşkilatları Milli Şurasının birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən "Şahin" hərbi-idman oyunları və "Cəsurlar" hərbi-idman və turizm oyunları gənc nəslin hərbi-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə edilməsi baxımından böyük əhəmiyyətə malikdir. Rayon miqyasında start götürüb, zona yarışları ilə davam edən "Şahin" və "Cəsurlar" Bakı şəhərində final mərhələləri ilə başa çatır. Qeyd edək ki, hər il "Cəsurlar"ın final yarışları mayın 10-da - dahi şəxsiyyət, cəsur və vətənpərvər lider Heydər Əliyevin anadan olduğu gün keçirilir. Bu da, yarış iştirakçılarının daha böyük mübarizə əzminə müsbət təsir etməklə bərabər, həm də ümumilli liderimizin gənc nəsil üçün, ümumiyyətlə bütün xalqımız üçün cəsurluq rəmzi olduğunu göstərir.

Biz bu gün böyük iftixar hissi ilə qeyd edirik ki belə müdrik, qüdrətli dövlət xadiminin rəhbərlik etdiyi ölkənin vətəndaşlarıyıq. Onun gözündən heç nə, heç bir sahə, hətta hər bir sahənin ayrı-ayrı istiqamətləri, müxtəlif detalları belə, yayına bilməzdi. Vaxtının az olmasına baxmayaraq, bütün taleyüklü məsələlərlə bərabər daim idman veteranları ilə görüşmək, onların problemləri ilə maraqlanmaq Heydər Əliyev üçün bir iş üslubuna çevrilmişdi. Onun 1998-ci il 19 fevral tarixli fərmanı ilə Azərbaycan idmanının inkişafındakı xidmətlərinə görə Muxtar Dadaşovu dövlətimizin ali mükafatı - "Şöhrət" ordeni ilə təltif etməsi, bir qədər sonra idman tariximizi yazan və yaşadan idman veteranlarının bir qrupunu Vətənin orden və medalları ilə təltif etməsi, çəkdikləri zəhməti yüksək qiymətləndirməsi bunun parlaq təcəssümü və idman veteranlarının əməyinə necə böyük diqqət və həssaslıqla yanaşmasının nümunəsi idi.

1998-ci ilin sonunda Heydər Əliyev ölkəmizin aparıcı idman təşkilatlarından "Dinamo" idman cəmiyyətinin yeni idman qurğusunun açılış mərasimində də iştirak etmiş və bu xeyirxah işə xeyir-duasını vermiş, bədən tərbiyəsi və idmanın nə qədər əhəmiyyətli, lazımlı sahə olduğunu bir daha vurğulayaraq, Azərbaycan idmanına xidmət edən belə idman komplekslərinin tikintisini alqışlamışdır: "Məmnun-

nam ki, gənclərimiz və ümumiyyətlə cəmiyyətdə yaşayan insanlar idmana, bədən tərbiyəsinə maraqlı, həvəs göstərirlər, idmanla məşğul olurlar. Beləliklə, hər kəs öz sağlamlığını möhkəmləndirir. Bunların hamısı birlikdə Azərbaycanda cəmiyyətin, kütlənin sağlam olması üçün yaxşı imkan yaradır.

Şübhəsiz ki, idman, bədən tərbiyəsi üçün bu münasibətlə yaradılan hər bir müəssisə böyük əhəmiyyət kəsb edir. Güman edirəm, bu gün "Dinamo" cəmiyyətinin sərəncamına verilən idman kompleksi də təkcə bu cəmiyyətə yox, ümumiyyətlə ölkəmizdə, Bakıda idmanın, bədən tərbiyəsinin inkişaf etdirilməsinə xidmət göstərəcəkdir."

Ölkə başçısı tərəfindən Vətənimizdə idman üçün yaradılan münbit şəraitdən faydalanan, onun davamlı diqqət və qayğısını hər zaman öz üzərində hiss edən həm idmançılar, həm də məşqçilər nəhayət ki, bunun cavabında daha gözəgəlimli nəticələr və məqsədlər uğrunda daha böyük əzmlə, mübarizə aparır, ustalıqlarını getdikcə artırır, yeni ilə böyük idman nailiyyətləri ilə qədəm qoymağa can atırdılar. Bu amil onların 1998-ci ildə vətənə bəxş etdikləri sanballı nailiyyətlərdə də (60 qızıl, 45 gümüş və 63 bürünc medal) öz əksini tapmışdır.

XX əsrin sonlarına doğru irəliləyən bəşəriyyət günbəgün inkişaf edir, yeni minilliyə yeni qələbələr, yeni nailiyyətlər, yeni ideya və fikirlərlə qədəm qoymağa can atırdı. Belə yüksək ovqat Azərbaycan idmanının, idmançılarının da ruhuna hakim kəsilmişdi. Bu dövrdə Heydər Əliyevin idman siyasəti bütün cəbhələrdə inamla irəliləyirdi, öz gücünü, nəyə qadir olduğunu əməli nəticələri ilə nümayiş etdirirdi. Həmin dövrdə Azərbaycanın idman lobbisinin beynəlxalq təşkilatlara nüfuzu hissediləcək şəkildə artmağa başladı. Milli Olimpiya Komitəsinin yüksək vəzifəli nümayəndələri Avropa Olimpiya Komitəsinin Olimpiya Oyunlarına hazırlıq və texniki əməkdaşlıq komissiyalarına üzv seçildilər. Azərbaycan beynəlxalq yarışların keçirilməsi üçün yüksək şərait yaratmağa qadir olan ölkə kimi tanınmağa başladı.

1998-ci ildə ölkəmiz yüksək idman nəticələri ilə bərabər, Olimpiya hərəkəti yoluna qədəm qoyması və idman diplomatiyamızın genişlənməsi sahəsində də uğurlar qazanmışdı. Bunun əsas səbəbləri sırasında dövlətin ildən-ilə artan qayğısı ilə yanaşı, bir il öncə İlham Əliyevin Milli Olimpiya Komitəsinə rəhbər seçilməsinin təsirini də qeyd etmək lazımdır.

1999-cu ildə isə Azərbaycanın idman ictimaiyyətini yeni-yeni möhtəşəm uğurlar gözləyirdi. Həmin il bir sıra mühüm idman yarışlarının və

bu sahə ilə bağlı digər tədbirlərin keçirilməsi ilə də əlamətdar oldu. Avqustun 1-dən 9-dək Bakıda keçirilən yeniyetmələr arasında boks üzrə Avropa çempionatında Azərbaycan idmançıları yüksək nəticələr əldə etdilər.

Həmin il idmançılarımızın əldə etdikləri nailiyyətlərin artması baxımından daha əlamətdar oldu. O ildə dünyanın müxtəlif ölkələrində keçirilmiş 179 beynəlxalq yarışda ölkəmizin 1200 nəfər idmançısı iştirak edərək Vətənə üst-üstə 166 medal, o cümlədən 70 qızıl, 45 gümüş, 51 bürünc medal gətirdilər.

Bəli, Heydər Əliyev zəngin təcrübəyə malik dövlət başçısı, mahir siyasətçi olaraq səriştəli bir prezident kimi bütün mümkün vasitələrdən, bəzən isə, hətta qeyri-mümkün görünən vasitələrdən istifadə edirdi ki, Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzu artıb güclənsin, ölkəmiz beynəlxalq Olimpiya hərəkətində daha qabaqcıl məmləkətə çevrilsin, idmançılarımızın mükafatlar kolleksiyası zənginləşsin. O, siyasi-hüquqi, demokratik, sivil, sosial-iqtisadi və mədəni baxımdan qüdrətli bir Azərbaycan qururdu. Belə əzəmətli məmləkətin, dövlətin idmanı və bədən tərbiyəsi də onun adına uyğun olmalı, onunla uzlaşmalı idi. Bu qüdrətli dövlət qurucusu məhz bu baxımdan beynəlxalq Olimpiya hərəkətinin ölkəmizdə daha da genişlənməsinin, yeni-yeni idman qurğuları inşa olunmasının, gənclərin idmana kütləvi şəkildə cəlb olunmasının aparıcısı, təminatçısı və ilk müjdəçisi olmuşdur.

2000-ci il də Azərbaycan idmanı, olimpiya hərəkəti üçün çox uğurlu başladı. Beynəlxalq idman təşkilatları ölkəmizdə Olimpiya Hərəkətinin inkişafını və ölkə başçısı Heydər Əliyevin bu sahədəki fəaliyyətini yüksək qiymətləndirərək, onu məşhur italyan heykəltəraşı Naq Arnoldinin "2000-ci ilin Olimpiya qapıları" əsəri ilə təltif etdilər. Hədiyyə ona Milli Olimpiya Komitəsinin nümayəndələri və bir qrup idmançı ilə görüşü zamanı təqdim edildi. Bu hədiyyə həm də Heydər Əliyevin Olimpiya Hərəkətinin inkişafındakı əvəzolunmaz xidmətlərinin təsdiqi idi.

2000-ci ilin XXVII Yay Olimpiya Oyunlarına hazırlığın sonuncu mərhələsi olması ilə əlaqədar respublikada bir çox kütləvi idman tədbirləri keçirilirdi. Belə kompleks tədbirlərdən biri də artıq ənənəyə çevrilmiş, 3 mərhələdən ibarət Yeniyetmələrin II Respublika Oyunları idi. Oyunlar ölkədə idmana kütləvi axının olması üçün çox məsuliyyətli bir tədbir və daim ölkə prezidentinin bu istiqamətdə verdiyi tövsiyələrin kerçəkləşməsinin real nəticəsi idi. May ayında paytaxtımızda keçirilən final yarışlarının təntənəli açılış mərasimi-

mində iştirak edən Heydər Əliyev buradakı unudulmaz nitqində yarışların böyük əhəmiyyət daşdığını vurğulamaqla belə tədbirlərin ənənə halına düşməsinə yaxşı hal kimi qiymətləndirmişdi: "Yeniyetmələrin II Respublika Oyunlarının bu qədər uğurlu keçməsi münasibətilə sizi təbrik edirəm. Sizə, Azərbaycanın bütün uşaqlarına, bütün yeniyetmələrinə, bütün gənclərinə xoşbəxt həyat və gözəl gələcək arzulayıram. Milli Olimpiya Komitəsinin, Gənclər və İdman Nazirliyinin, həmkarlar ittifaqlarının təşəbbüsü ilə keçirilən və ənənə halını alan Yeniyetmələrin Respublika Oyunları Azərbaycanda əlamətdar bir hadisəyə çevrilmişdir. Bu, ikinci oyunlardır. Əziz balalar, əziz gənclər, siz birinci oyunlarda da və bu gün ikinci oyunlarda da çox yüksək istedad, fiziki hazırlıq, böyük ruh yüksəkliyi nümayiş etdirirsiniz. Bu da bu gün Azərbaycan gənclərinin, uşaqlarının həyat tərzini, təhsilini, tərbiyəsini, fiziki hazırlığını göstərir. Bu, bizi sevindirir və əminəm ki, televiziya vasitəsilə bu oyunları müşahidə edən hər bir Azərbaycan vətəndaşı bu gün sevinc hissi keçirir. Çünki hər bir insan üçün uşaq, gənc onun ən əzizi, ən sevimlisidir, onun üçün qiymətlidir".

Ölkəmizin bütün bölgələrini əhatə edən Yeniyetmələrin II Respublika Oyunlarına 62 şəhər və rayondan 50 minə yaxın yeniyetmə cəlb olun-

muşdu. Əlbəttə ki, Olimpiya Oyunlarına hazırlıq istiqamətində bir çox beynəlxalq yarışlarda iştirak böyük əhəmiyyət daşıdığı kimi, respublikadaxili yarışların, xüsusilə belə kütləvi tədbirlərin də rolu olduqca böyükdür. Məhz bu yarışların göstəricilərinə əsasən məşqçilər şurası yığma komandaların ehtiyat qüvvələrlə tamamlanmasına, idmançıların yığma komanda üzvlüyünə qəbul olunmasına qərar verirlər.

2000-ci il avqustun 25-də dövlətimizin başçısının iştirakı ilə Azərbaycan idmançılarının Sidney Yay Olimpiya Oyunlarına yolasalma mərasimi keçirildi. Həmin mərasimdə prezidentimiz yenə də, Atlanta Olimpiya Oyunlarına yolasalma zamanı olduğu kimi idmançılara xeyir-duasını verdi, onlara bu yarışlarda uğurlar arzuladı. Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyev komitənin son illərdə gördüyü işlər, Sidney Olimpiadasına hazırlıq barədə dövlət başçısına hesabat verdi. Heydər Əliyev Olimpiya Oyunlarının necə əhəmiyyətli, möhtəşəm bir hadisə olduğunu vurğulayaraq dedi: "Biz bu gün böyük iftixar hissi keçiririk ki, Azərbaycan bir müstəqil dövlət kimi, dünya birliyinin bərabərhüquqlu üzvü kimi bu Olimpiya Oyunlarında iştirak edəcək və ölkəmizin müstəqilliyini, azadlığını, suverenliyini bir daha nümayiş etdirəcək, Azərbaycanın milli bayrağını qaldıracaq, milli himnimizi səsləndirəcəkdir.

Olimpiya Oyunlarında Azərbaycanın bilavasitə, müstəqil olaraq iştirak

rak etməsi xalqımızın azadlığının və ölkəmizin müstəqilliyinin bəhrəsidir və müstəqil Azərbaycan dövlətinin son illərdə əldə etdiyi nailiyyətlərin böyük bir hissəsidir.

Mən sizi, Olimpiya Oyunlarında iştirak edəcək Azərbaycan milli komandasının üzvlərini, ölkəmizin bütün idmançılarını, gənclərini bu hadisə münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm və əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, Azərbaycan idmançıları XXVII Beynəlxalq Yay Olimpiya Oyunlarında böyük uğurlar qazanaçaq və Azərbaycanın şanını-şöhrətini daha da yüksəldəcəklər".

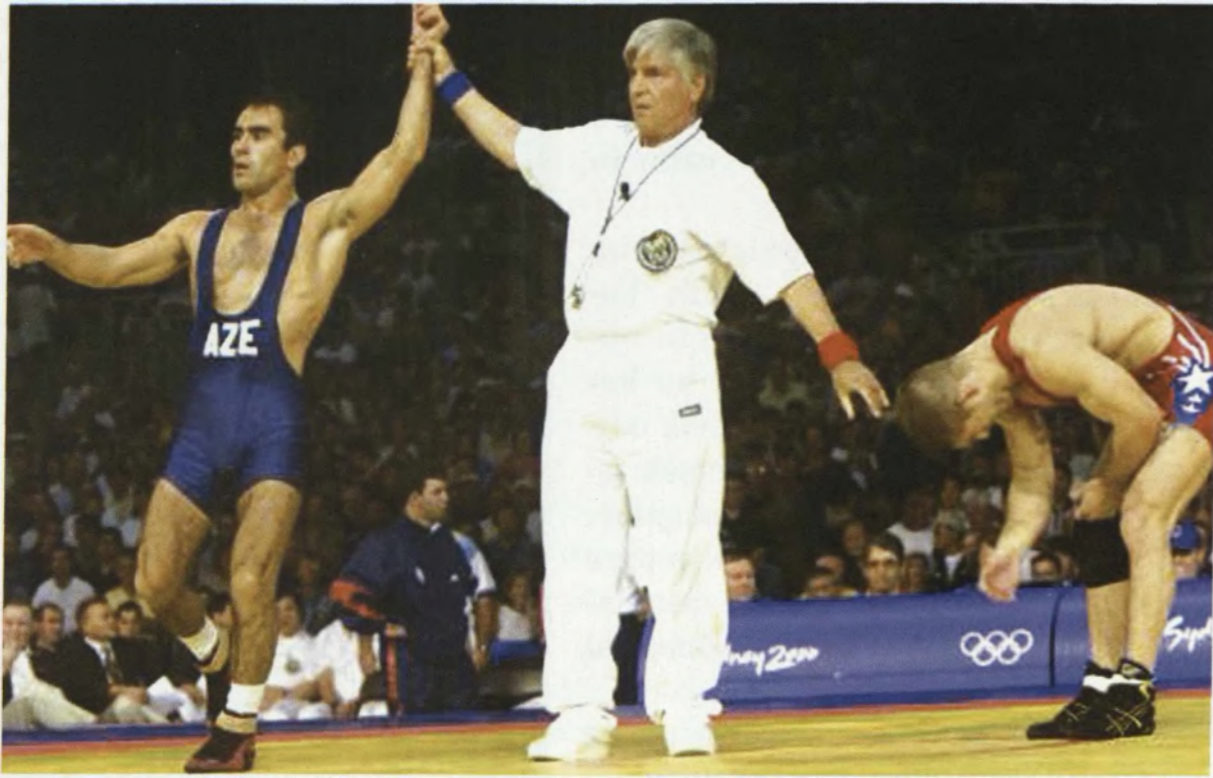
Prezident özünün keçirdiyi qürur və fərəh hissini idmançılara da aşılardı. İdmançıların gözləri qarşısında Azərbaycan bayrağının qaldırılması mənzərəsi canlandı, qulaqlarında Azərbaycan himni səsləndi. Ümum-milli liderimiz Azərbaycan idmançılarını xeyir-dua ilə yola saldı, onları səbirsizliklə gözləyəcəyini bildirdi: "Mən sizə deyirəm ki, yolunuz uğurlu olsun! Mən sizə deyirəm ki, sağ-salamat gedib Azərbaycana qayıdasınız! Mən sizə deyirəm ki, Azərbaycan xalqı sizi səbirsizliklə gözləyəcək və hərarətlə, təntənə ilə qarşılayacaqdır. Sizdən asılı olan işə odur ki, buraya alnıaçıq, üzüağ qayıdasınız. Mən buna inanıram və bu inamla da, sizə olan bu etibarım da sizə cansağlığı arzu edir, beynəlxalq əhəmiyyəti olan, Azərbaycan üçün dövlət əhəmiyyəti olan bu böyük işdə, böyük uğurlar arzulayıram".

İdmançılar hələ yol üstündə idilər. Prezident bu yolun məsuliyyətindən xəbər verirdi. Qələbə sizin öz əlinizdədir, qələbə sizin qolunuzdadır, qələbə sizin Vətənə olan sevginizdədir.

Bu, Azərbaycan idmançılarının Sidneydə zəfər çalıb qalib gələcəyinə böyük inam idi. Bu inam Zemfiranın, Namiqin, Vüqarın çox keçmədən XXVII Yay Olimpiya Oyunlarında qazanacaqları müvəffəqiyyətlərinin ilk müjdəçisi idi. Bu inam Sidneydə Zemfiranın hədəfi sərrast vurmasına yardım edəcəkdi; Namiqi ən çətin rəqiblərinə qarşı layiqli mü-

barizə aparmağa sövq edəcəkdi; Vüqarın qollarına güc verəcəkdi. Bu inam Azərbaycanın Sidney Olimpiadasında 2 qızıl, 1 bürünc medal qazanıb, 199 ölkə arasında 34-cü yerdə qərar tutmasının başlanğıcı idi.

Azərbaycana qələbə ilə qayıdan olimpiyaçılar ölkənin hər yerində böyük məhəbbət və ehtiramla qarşılandılar. Hamı onların görüşünə can atır, radio və televiziya, respublikanın qəzet və jurnallarında olimpiyaçılara gen-bol yer ayrılırdı.

Oktyabrın 18-də Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyev Sidneydən qayıtmış Azərbaycan nümayəndə heyətini qəbul etdi. Bu gün təsadüfən seçilməmişdi: həmin gün ölkəmizin müstəqilliyinin bərpa olunmasının 9 ili tamam olurdu. Prezident sarayında keçirilmiş təntənəli görüşdə Olimpiya mükafatçıları və onların məşqçiləri dövlət mükafatları ilə təltif olundular. Sidneydə medal qazanıb-qazanmamasından asılı olmayaraq bütün olimpiyaçılar prezident tərəfindən mükafatlandırıldı. Azərbaycan prezidenti olimpiyaçıların əldə etdikləri nailiyyətləri, onların qələbə əzmini, səyini yüksək qiymətdirdi: "Mən bu gün bütün xalqımızın iftixar hissini ifadə edərək, deyirəm ki, Azərbaycan idmançıları, Azərbaycanı təmsil edən bizim nümayəndə heyəti verdikləri sözə sadıq olmuşlar, çalışmışlar, yarışmışlar, vuruşmuşlar və böyük qələbələr əldə etmişlər.

Azərbaycan xalqının tarixində bu böyük qələbə ilk qələbədir. Biz in-

diyə qədər heç vaxt idman sahəsində bu qədər yüksək zirvələrə çatmamışıq. 200-ə qədər ölkənin nümayəndələrinin, idmançılarının - demək, bütün dünyanın, bütün yer kürəsinin idmançılarının toplaşdığı yarış keçirdiyi bir prosesdə gənc müstəqil Azərbaycanın, o qədər də böyük olmayan bir ölkənin idmançıları 2 qızıl medal, 1 bürünc medal aldılar və bir neçə idmançımız da çox yaxşı yerlər tutdu. Onlar Azərbaycanın şan-şöhrətini qaldırdılar".

Bu sözlər ölkə başçısının idmana qayğısının, idmançılara sevgisinin,

böyük hörmətinin ifadəsi kimi idmançılarını yeni-yeni qələbələrə ruhlandırdı. Görüşdə böyük nitq söyləyən Heydər Əliyev Azərbaycan idmanının yüksəliş yolunda olduğunu bir daha qeyd edərək, idmançılarını yüksək nailiyyətlər əldə etmələri münasibəti ilə hərərətlə təbrik etdi. Görüşdə Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin prezidenti Xuan Antonio Samaranchın Azərbaycan prezidentinə ünvanladığı teleqramın mətni də oxundu. Xuan Antonio Samaranch Azərbaycan idmançılarının Sidney olimpiadasında ki uğurlu çıxışı münasibətilə dövlətimizin başçısını təbrik edirdi.

Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyev, Olimpiya Oyunlarının qızıl mükafatçıları - stend atıcılığı üzrə Zemfira Meftəhəddinova, sərbəst güləş üzrə Namiq Abdullayev, boks üzrə bürünc mükafatçı Vüqar Ələkbərov, stend atıcılığı üzrə Azərbaycan yığma komandasının baş məşqçisi Hafiz Cəfərov, Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyasının rektoru, Milli Olimpiya Komitəsinin Baş katibi Ağacan Abiyev çıxış edərək idmanımızın inkişafına göstərdiyi diqqət və qayğıya görə bütün idmançılar adından dövlət başçısı Heydər Əliyevə öz dərin minnətdarlıqlarını bildirdilər.

Sidney Olimpiadasından az sonra 2000-ci ilin 18-29 oktyabrında XI Paralimpiya Oyunlarında iştirak etmiş Azərbaycan paralimpiyaçıları Gündüz İsmayılov ölkəmizə pauerlifting üzrə qızıl, Yelena Taranova isə

güllə atıcılığı üzrə gümüş medal qazandırmaqla bir daha sübut etdilər ki, Azərbaycan idmanında təsadüfi heç nə yoxdur və bütün qələbələr böyük bir proqramın həyata keçirilməsinin məntiqi nəticəsidir.

Həmin il noyabrın 15-də ölkə prezidenti Heydər Əliyev paralimpiyaçıları qəbul etmiş və onların çıxışlarını yüksək qiymətləndirərək qaliblərə pul mükafatları təqdim etmişdir.

İlin yekun nəticələrinə görə, Azərbaycan idmançılarını 160 medal, o cümlədən 53 qızıl, 38 gümüş, 69 bürünc medal əldə etmişdilər. Bu isə Azərbaycan gəncliyinin, o cümlədən onların ən sağlam, gümrəh və güclü hissəsini təşkil edən idmançılarımızın yeni əsrdə, yeni minillikdə daha böyük uğurlar qazanacağından xəbər verməklə yanaşı, həm də xalqımızın yeni, gözəl nəsil tərbiyə etməkdə olduğunu nümayiş etdirirdi. Bu uğurlar ilk növbədə dövlətimizin gənclər və idman siyasətinin parlaq nəticəsi kimi qiymətləndirilir.

2000-ci ildə Azərbaycan prezidenti daha bir humanist addım ataraq, Azərbaycan futbolunun inkişafında göstərdiyi xidmətinə görə Kazbek Tuayevi "Şöhrət" ordeni ilə təltif etdi. Xatırladaq ki, ölkəmizin rəhbəri bir neçə il öncə imzaladığı başqa bir fərmanla, futbolumuzun inkişafında müstəsna xidmətləri olmuş dünya şöhrətli futbolçularımız - Ələkbər Məmmədov və Anatoli Banişevskini də bu ali mükafata layiq görmüşdü.

Heydər Əliyev ölkəmizdə bütün idman növlərinin inkişafına qayğı ilə yanaşmış, o cümlədən futbolun inkişafı üçün mümkün imkanlardan həmişə istifadə etmişdir. O, futbolu milyonlarla insanı valeh edən bir idman növü kimi dəyərləndirir, dünyada sevilən, çox populyar olan, milyonlarla insanı riqqətə gətirən, qələbə sevinci ilə yüz minlərlə insanı bir anda ayağa qaldıran futbola böyük maraq göstərirdi. Zəngin ənənələrə, dərin köklərə malik olan Azərbaycan futbolunu böhran vəziyyətindən çıxarmaq, şöhrətləndirmək onu həmişə düşündürmüşdür. Qeyd edək ki, artıq 2003-cü ilin sonunda ümummilli liderimizin futbolla bağlı düşüncə və arzularının gerçəkləşməsinə təmin edəcək ilkin addım atılmış, milli futbol federasiyamızın rəhbərliyinə yeni, işgüzar insanlar seçilmişlər.

Müstəqillik illərində Azərbaycan idmanının əldə etdiyi uğurlardan biri də onun maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi yolunda atılan vacib və məqsədyönlü addımlardır. İstənilən başqa sahədə olduğu kimi, burada da Heydər Əliyevin tövsiyələri əhəmiyyətli və mühüm rol oynamışdır. Məhz Heydər Əliyevin müdrik tövsiyə və məsləhətləri gerçəkləşdirilməklə son bir neçə ildə respublikamızın müxtəlif bölgələrində dünya standartları ilə səsleşən olimpiya idman kompleksləri tikilib istifadəyə verilmişdir. Heydər Əliyevin məsləhəti və Milli Olimpiya Komitəsinin təşəbbüsü ilə respublikamızda tikilib istifadəyə verilən ilk belə kompleks ölkə paytaxtında - Bakıdadır. Bu nəhəng, müasir qurğu 2000-ci il oktyabrın 21-də idmansevərlərimizin istifadəsinə verilmişdir. Prezident Heydər Əliyev kompleksin açılış mərasimində iştirak etmiş və Milli Olimpiya Komitəsinin son illərdə gördüyü işləri, xüsusilə də, maddi-texniki bazanı möhkəmləndirmək yönündə atdığı addımları yüksək qiymətləndirmişdir. "Bu kompleks Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin bizim idmançılara yeni bir hədiyyəsidir.

Milli Olimpiya hərəkatı Azərbaycanda yeni yaranmağa başlamışdır. Keçmişdə Azərbaycanda belə hərəkat, belə təşkilat olmamışdır. Milli Olimpiya hərəkatının və Milli Olimpiya Komitəsinin yaranması Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin, xalqımızın milli azadlığının bəhrəsidir, onun nəticəsidir.

İndi isə Milli Olimpiya Komitəsi öz imkanlarından istifadə edərək, dövlətdən heç bir vəsait almayaraq, Azərbaycanda müxtəlif yerlərdə Olimpiya Komitəsinin idman komplekslərini tikməyə başlamışdır. Mən indi burada, bu salonda onların bir neçəsinin layihəsi ilə tanış oldum və İlham Əliyev məlumat verdi ki, o yerlərin hamısında tikintilər gedir. Burada qısa bir müddətdə, mənə dedilər ki, bir il içərisində bu cür müasir, beynəlxalq standartlara uyğun olan belə gözəl kompleks yaradılmışdır"

Həmin gün dövlətimizin başçısı ölkəmizdə səfərdə olan Avropa Olimpiya Komitəsinin prezidenti Jak Roqu və sözügedən komitənin baş katibi Mario Peskanteni qəbul etdi. Heydər Əliyev qonaqları mehribanlıqla salamlayaraq, onların Azərbaycana gəlişinin böyük əhəmiyyət daşıdığını bildirmiş, ölkəmizdə Olimpiya hərəkatının son bir neçə ildə inkişaf etdiyini və xüsusilə, beynəlxalq olimpiya təşkilatları, o cümlədən Avropa Olimpiya Komitəsi ilə əlaqələrin yaradılmasını məmnunluqla qeyd etmişdir.

2001-ci il martın 26-da Milli Olimpiya Komitəsinin yeni inzibati binasının açılış mərasimi keçirildi. Tədbirdə iştirak edən ölkə başçısı çıxış edərək Milli Olimpiya Komitəsinin son illərdə gördüyü işlərin əhəmiyyətli olduğunu və idmançıların ustalıq səviyyəsinin yüksəlməsində tiki-lən idman qurğularının böyük rol oynadığını vurğuladı: "Milli Olimpiya Komitəsi də artıq bu sahədə - həm işi təşkil etmək, həm də müasir tələblərə cavab verən bu cür obyektləri qısa zamanda yaratmaq sahəsində yaxşı təcrübə əldə edibdir. Məsələn, biz Milli Olimpiya Komitəsinin idman mərkəzini açarkən, mən baxdım, çox gözəldir və dünya standartlarına uyğundur. Orada bizim gənclərimizin idmanla məşğul olması üçün bütün imkanlar var və bunlardan səmərəli istifadə edilir.

Biz bu gün buraya Milli Olimpiya Komitəsinin inzibati binasının açılışına gəlmişik. Əgər düzünü desək, mən heç təsəvvür edə bilməzdim ki,

58

belə gözəl, müasir tipli və Milli Olimpiya Komitəsinin işinin daha da səmərəli aparılması üçün lazımi imkanlara malik olan belə binanı Milli Olimpiya Komitəsi öz daxili vəsaitindən istifadə edərək, bir il müddətində tikib, yaradıbdır. Bu çox təqdirəlayiq hadisədir. Mən bu münasibətlə Milli Olimpiya Komitəsinə, bütün Azərbaycanın idmançılarını ürəkdən təbrik edirəm. Ümidvaram ki, belə bir inzibati binanın yaranması Milli Olimpiya Komitəsinin gələcəkdə görəcəyi təşkilati işlərin daha da yüksək səviyyəyə qalxmasına kömək edəcəkdir." Heydər Əliyev Olimpiya hərəkatının inkişafı üçün maddi-texniki bazanın möhkəmləndirilməsinin mütləq şərtlərdən biri olduğunu qeyd edərək bu işə bütün imkanlı şəxsləri, təşkilatları qoşulmağa səslədi: "Mən bu işlərdə Milli Olimpiya Komitəsinin aparıcı bir təşkilat olmasını nəzərə alıram. Ancaq eyni zamanda bütün bu işləri yalnız Milli Olimpiya Komitəsinin üzərinə qoymaq fikrində deyiləm. Görürəm, burada bir çox nazirlər, başqa sanballı adamlar oturublar. Azərbaycanda bir söz var: imkanlı adamlardır. Ona görə hərə öz təşkilatının imkanlarından istifadə etməlidir. İndi bazar iqtisadiyyatı dövründə bezi insanlar şəxsən çox zənginləşirlər. Onun bir hissəsini bu şeylərə ayırırsınız. Bu, daha da böyük xeyirxahlıq olar. Hər bir yerə vəsait qoymaq yaxşı nəticə verir. Amma gənclərimizin sağlam böyüməsi üçün, onların sağlam gələcəyi üçün qoyulan vəsait

it hər şeydən qiymətlidir."

Azərbaycan Prezidentinin tövsiyə və göstərişlərini öz işində əsas götürən Milli Olimpiya Komitəsi fəaliyyətini bir qədər də genişləndirərək, yeni, gözəl üslublu komplekslərin inşasını davam etdirdi. 2001-ci ilin sonunda Bakının Maştağa qəsəbəsində daha bir idman mərkəzi istifadəyə verildi. Ölkədə beynəlxalq yarışların keçirilməsi imkanlarını genişləndirmək və yaxşılaşdırmaq sahəsində yeni-yeni işlər görüldü.

Heydər Əliyevin idmana qayğısı və diqqəti çərçivəsində görülən işlər son illərdə, komanda idman növlərində uğur əldə etməyin mümkün olmaması haqqında mövcud olan fikirləri də puça çıxardı. İlk dəfə olaraq Bakıda keçirilən Avropa Top Komandaları Kubokunun final yarışlarında komanda idman növlərində Azərbaycanın qadın voleybolçuları Avropa miqyasında böyük uğur əldə etdilər. Avropa qadın voleybol komandaları arasında top komanda kubokunu Bakıda qızlar qazandılar. Respublika prezidenti kuboku qazanmış voleybol komandamızın üzvlərini qəbul etdi, onlara Azərbaycan idmanının inkişaf və çiçəklənməsində yeni-yeni uğurlar arzuladı: "Sizi bir daha səmimi qəlbədən təbrik edirəm. Can sağlığı, yeni-yeni idman qələbələri arzulayıram. Ümidvaram ki, siz çox gözəl qələbənlə, Avropa kuboku uğrunda mübarizədə qələbənlə gələcəkdə qazanacağınız daha böyük uğurlarınızın əsasını qoydunuz. Biz bunları gözləyəcəyik və həmişə sizinlə bərabər olacağıq ki, siz yeni-yeni qələbələrə nail olasınız.

Sizin qələbənlə, son aylarda, son illərdə keçirdiyiniz yarışlarda, voleybol oyunlarında əldə etdiyiniz nailiyyətlər bizim hamımızı sevindirir və hər bir Azərbaycan vətəndaşında böyük qürur hissi doğurur. Mən televiziya ilə sizin oyunlarınıza da baxırdım. Sizin yarımfinal və final oyunlarınıza baxırdım. Mən görürdüm ki, siz nə qədər böyük cəsarətlə, həvəslə, vətənpərvərliklə oynayırsınız və sizdə qələbə üçün nə qədər böyük iradə var. Eyni zamanda, mən görürdüm ki, idman sarayında olan

insanlar da - orada həddindən çox tamaşaçı, sizin azarkeşləriniz var idi - sizinlə bərabər həm gərginlik keçirirdilər, həm sevinirdilər, həm də qələbəni gözləyirdilər. Həm sizi görürkən, həm saraydakı tamaşaçıları görürkən, mən düşünürdüm ki, son illər Azərbaycanda idman nə qədər inkişaf edibdir. Biz artıq bunu qətiyyətlə deyə bilərik. İdman idmançıların əməyi, zəhməti nəticəsində inkişaf edibsə, eyni zamanda kütləvi xarakter alıbdır. İndi Azərbaycanda məktəblərdə, universitetlərdə, müəssisələrdə və mövcud olan idman oyunları saraylarında, olimpiya komplekslərində, demək olar ki, mütamadi olaraq yarışlar keçirilir.”

Həmin il idman kadrlarının hazırlanmasında tarixən müstəsna rol oynamış Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyasının 70 illik yubiley mərasimi dövlət səviyyəsində qeyd edildi. Mərasimdə iştirak edə bilməsə də, Akademiyanın müəllim və tələbə kollektivinə öz təbrik məktubunu göndərən Heydər Əliyev son illərdə idmanımızın yüksəlişində bu təhsil ocağının yetirmələrinin xidmətlərini və fədakar əməklərini yüksək qiymətləndirmişdi: “Xalqımız öz dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Azərbaycan idmanının qarşısında da geniş imkanlar açılmışdı. Görülmüş məqsədyönlü tədbirlər nəticəsində idmançılarımız Avropa, dünya və olimpiya yarışlarında müstəqil Azərbaycanın bayrağını yüksəklərə qaldıraraq, onun beynəlxalq nüfuzunun möhkəm-

ləndirilməsinə layiqli töhfələrini vermiş və öz uğurlarını artırmaqdadırlar. Bu nailiyyətlərin əldə edilməsində Akademiyanın yetirmələrinin xidmətləri danılmazdır.

Yubiley günlərində nüfuzlu təhsil ocağımızın bünövrəsini qoymuş, onun yaradılmasında və inkişaf etməsində xidmətlər göstərmiş professor və müəllim heyətini yüksək qiymətləndirirəm. Əmin olduğumu bildirirəm ki, Siz Akademiyanın 70 illik fəaliyyət dövrü ərzində yaranmış gözəl əmənlərə sadıq qalaraq onun adını həmişə uca tutacaq, müstəqil Azərbaycanın tərəqqisi naminə ölkəmizdə bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafı üçün milli peşəkar kadrların yetişdirilməsində əlinizdən gələni bundan sonra da əsirgəməyəcəksiniz”.

Yubileylə bağlı Azərbaycan prezidenti 2001-ci il aprelin 6-da imzaladığı fərmanla Akademiyanın 4 qocaman müəllimini “Şöhrət” ordeni, 9 müəllimini “Tərəqqi” medalı, 21 müəllimini isə “Əməkdar müəllim” fəxri adı ilə təltif etmişdir.

Dövlətimizin başçısı 2001-ci ildə, ölkəmizdə turizm sahəsini durğunluqdan çıxarmaq, onun potensial imkan və perspektivlərini üzə çıxarmaq, ehtiyatlarından səmərəli istifadə etmək, bu sahənin yüksələn xətlə inkişafını təmin etmək və xalq təsərrüfatının qabaqcıl sahələrindən birinə çevirmək istiqamətində çox mühüm bir addım atdı, “Azərbaycan Respublika-

sı Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyinin yaradılması haqda” 18 aprel 2001-ci il tarixli fərmanı ilə bu sahəyə nəzarəti Gənclər və İdman Nazirliyinə həvalə etdi. Hazırda nazirlik beynəlxalq təcrübəni mənimsəməklə bərabər, həm də öz daxili potensialının tətbiqi və ondan səmərəli istifadə yolu ilə turizmin inkişafı üçün çox mühüm işlər görməkdədir.

İlin əlamətdar sonluğu isə Azərbaycan idmançılarının rəsmi dünya və Avropa çempionatlarında uğurla çıxış edərək, idman tariximizə yeni uğurlar yazmaları - 54 qızıl, 45 gümüş və 74 bürünc medal qazanmaları barədə yekun məlumatın verilməsi oldu.

Beynəlxalq idman qurumlarının ölkəmizə olan inam və hörmətinin əlaməti olaraq, 2002-ci ildə Azərbaycan növbəti mötəbər beynəlxalq idman tədbirinin məkanına çevrildi. Həmin ilin mayında Bakıda yaşlılar arasında sərbəst güləş üzrə 45-ci Avropa çempionatı keçirildi. Dövlətimizin başçısı çempionatın iştirakçılara təbrik məktubu ünvanladı, onların nümayəndə heyətini qəbul etdi, açılış mərasimində iştirak etdi, çempionatın tamaşaçılarından biri oldu, güləşçilərimizin çıxışlarını həyəcanla izlədi. İdmançılarımız respublika prezidentinin gəlişini öz qələbələri ilə qeyd etdilər. Həm qızıl, həm gümüş, həm də bürünc medal qazanan pəhləvanlarımız bu idman bayramını idmansevərlərimiz üçün ikiqat bayrama çevirdilər.

2002-ci ildə Azərbaycan 2-ci dəfə Qış Olimpiya Oyunlarının iştirakçısı oldu. XIX Qış Olimpiya Oyunları 2002-ci ilin fevralında Amerika Birləşmiş Ştatlarının Solt Leyk Siti şəhərində keçirildi. Oyunlarda 78 dəst medal uğrunda 77 ölkənin 2523 idmançısı mübarizə aparırdı. Bu Oyunlar göstərdi ki, Qış Oyunlarında iştirak edən ölkələrin sayı artır. Yarışlarda ölkəmiz 2 idman növü ilə təmsil olundu. Fiqurlu konkisürmənin idman rəqsləri yarışlarında iştirak edən Azərbaycan idmançıları Kristina Frezer və İqor Lukanin 32 ölkənin nümayəndələri arasında 17-ci yeri tutdular. Bu, hələ çox gənc olan idmançılarımız üçün uğurlu nəticə sayıla bilər.

İdmanın maddi-texniki bazasını inkişaf etdirməyi qarşısına məqsəd qoymuş Milli Olimpiya Komitəsi ölkənin qədim, mədəni, ictimai və siyasi mərkəzlərindən olan Naxçıvan şəhərində də iki zaldan ibarət universal idman kompleksinin inşasını, muxtar respublikanın blokadada olmasına baxmayaraq, qısa müddətdə başa çatdırdı.

15 iyun - Azərbaycan xalqının Milli Qurtuluş Günü! Bu təqvim günü idman tariximizə növbəti əlamətdar gün kimi yazıldı. 1993-cü ildə həmin gündə Heydər Əliyev zəkasının qüdrəti sayəsində xalqımız bəlalar-

dan, dövlətimiz daxili çəkişmə və parçalanmalardan xilas olmuşdusa, bu dəfə həmin gün Naxçıvanda Olimpiya İdman Kompleksi Azərbaycan prezidentinin xeyir-duası ilə idmançıların ixtiyarına verildi. 2002-ci il iyunun 15-də Naxçıvan şəhərində yeni idman kompleksinin təntənəli açılış mərasiminə gələn Heydər Əliyev böyük təntənə ilə hərarətli alqışlarla qarşılandı. Naxçıvanda səfərdə olan ölkə başçısı açılış mərasimində iştirak edib on minlərlə toplanmış iştirakçısını həyəcana gətirən, ilhamlandıran, unudulmaz nitq söylədi və əhalini bir daha belə idman qurğularının tikintisinin əhəmiyyətinə, vacibliyinə inandırdı.

Müstəqil dövlətimizin qurucusu blokada şəraitində yaşayan Naxçıvanda Olimpiya İdman Kompleksinin inşa edilib istifadəyə verilməsini mühüm hadisə kimi qiymətləndirdi: “Bu çox əlamətdar bir hadisədir. Bu hadisə münasibətilə sizi ürəkdən təbrik edirəm. Hesab edirəm ki, siz bu olimpiya kompleksinin Naxçıvan üçün nə qədər faydalı olduğunu bir neçə aydan, bir neçə müddətdən sonra daha yaxşı biləcəksiniz”.

Çox qısa vaxt ərzində ölkəmizin digər regionlarında - Gəncədə, Şəkidə, Bərdədə, Lənkəranda və Qubada da yeni idman qurğuları istifadəyə verildi.

Dövlətimizin, respublika prezidentinin hədsiz diqqət və qayğısı Azərbaycan idmanının son illər ərzində böyük vüsətlə inkişafını təmin edir,

bunun nəticəsində əldə olunan nailiyyətlər bütün Azərbaycan xalqını, idman ictimaiyyətini sevindirir, yeniyetmə və gənclərin idmana marağını artırır, onların idman və bədən tərbiyəsinə axınına güclü təkan verir. Belə mənzərə həm beynəlxalq idman təşkilatları tərəfindən böyük razılıq hissi ilə qarşılır, həm də ölkə daxilində idman mütəxəssislərini, idmançıları ən gərgin idman mübarizələrində qalib gəlməyə, bütün maneələri bacarıqla dəf etməyə səfərbər edirdi.

2002-ci il oktyabrın 11-də, Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin yaradılmasının onillik yubileyi böyük təntənə ilə qeyd edildi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin komitənin yaradılmasının 10 illik yubileyinin dövlət səviyyəsində qeyd olunması haqqında sərəncamı hələ o vaxt, ötən ilin dekabrında ölkə ictimaiyyəti, idmançılar, idman mütəxəssisləri və bütün idmansevərlər tərəfindən fərəh və iftixar hissi ilə qarşılanmışdı. (Bəlkə də, taleyin qismətindən və ya acı təsadüfdəndir ki, iki ildən sonra - 2003-cü ildə məhz həmin sərəncamın imzalandığı gündə dekabrın 12-sində ümummilli liderimiz əbədiyyətə qovuşdu.) 2001-ci ildə, Milli Olimpiya Komitəsinin onillik yubileyi ilə bağlı prezident sərəncamının ictimaiyyət tərəfindən böyük sevincə qarşılanması da təsadüfi deyildi. Son 5 ildə komitənin gördüyü işlər təkcə ölkəmizdə deyil, onun hüdu- larından kənar da böyük əks-səda doğurmuşdu. Komitənin 5 illik zaman

kəsiyindəki fəaliyyəti miqyasının genişliyi, keyfiyyəti, Olimpiya hərəkatının və idmanın inkişafındakı rolu ilə seçilir, nəzər-diqqəti cəlb edirdi.

Fiziki və mənəvi cəhətdən sağlam nəsil hazırlanmasında, milli-vətənpərvərlik hisslərinin gücləndirilməsində, respublikamızın beynəlxalq miqyasda daha yaxşı tanınması nda və nüfuzunun yüksəlməsində olduqca əhəmiyyətli rol oynayan bir sahənin - idmanın, bədən tərbiyəsinin və Olimpiya hərəkatının tərəqqisində, möhtəşəm nailiyyətlərlə zənginləşməsində Milli Olimpiya Komitəsinin, təşkilatın rəhbəri cənab İlham Əliyevin xidmətləri əvəzsiz və unudulmazdır. Onun bu sahə ilə bağlı gərgin, çox şərəfli və dəyərli fəaliyyətinə nəzər salsaq, yuxarıda qeyd olunanları açıqlamış olarıq.

Ölkəmizdə Milli Olimpiya Komitəsi 1992-ci ildə yaranmış və elə bu ildən də Azərbaycanda Olimpiya hərəkatının III mərhələsi başlanmışdır. Lakin respublikamızda Olimpiya Hərəkatının formalaşmasına, bu hərəkatın yüksələn xətlə inkişafına nəzər saldıqda, Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin tarixinin əslində məhz İlham Əliyevin bu komitəyə prezident seçildiyi dövrdən başladığının şahidi olarıq. İlham Əliyev Azərbaycan idmanının dünya idman ailəsinin bərabərhüquqlu üzvünə çevrilməsinə, beynəlxalq aləmdə ölkənin nüfuzunun artmasına nail olmaq üçün çox işlər görmüşdür. Məhz onun rəhbərliyi dövründə Milli Olimpiya Komitəsi idman salnaməmizi qızıl hərflərlə yazılan uğurlarla zənginləşdirmişdir.

İlham Əliyev Milli Olimpiya Komitəsində rəhbərliyə demək olar ki, heç nə ilə başlamış, amma qısa vaxtda bu idman qurumunu Azərbaycan idmanının aparıcısına, istiqamətvericisinə gətirib çıxarmışdır. Bunlar İlham Əliyevin tutduğu düzgün və prinsiplial mövqe, yüksək təşkilatçılıq və idarəçilik qabiliyyəti hesabına uğurlu alınıb. O, ilk günlərdən Milli Olimpiya Komitəsinin fəaliyyət konsepsiyasını, uzunmüddətli stratejci fəaliyyət proqramını hazırlamışdır.

Məlumdur ki, Olimpiya hərəkatının inkişafında beynəlxalq əlaqələr böyük rol oynayır. MOK prezidenti olaraq fəaliyyətə başladığı ilk vaxtlardan bu sahəyə də xüsusi və davamlı diqqət göstərən İlham Əliyev belə hesab edirdi ki, beynəlxalq əlaqələrin düzgün qurulması Azərbaycanın dünya miqyasında tanınması ilə yanaşı, onun beynəlxalq Olimpiya hərəkatında fəal iştirakını da stimullaşdıracaq, bu hərəkatın inkişafı qarşısında geniş perspektivlər açacaqdır.

Bunları əldə rəhbər tutan Milli Olimpiya Komitəmizin prezidenti Beynəlxalq və Avropa Olimpiya Komitələrinin iclaslarında iştirakı za-

manı, orada Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin sabiq prezidenti Xuan Antonio Samarançla, Avropa Olimpiya Komitəsinin prezidenti (indi - BOK prezidenti) Jak Roqla və digər olimpiya qurumlarının rəhbərləri ilə keçirdiyi işgüzar və yüksək səviyyəli görüşlərdə Azərbaycanın dünya olimpiya hərəkatında fəal iştirakçı olmaq istəyini beynəlxalq idman ictimaiyyətinə bəyan etmişdir. Eləcə də, bu görüşlər zamanı ölkəmizdə idmanın bugünkü vəziyyəti və gələcəyi barədə müzakirələr aparılmış, beynəlxalq əlaqələrin möhkəmləndirilməsi məsələlərinə xüsusi diqqət yetirilmişdir.

Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin sabiq prezidenti Xuan Antonio Samaranç Azərbaycan dövlətinin, Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin rəhbərliyinin, şəxsən İlham Əliyevin söyləri nəticəsində ölkəmizin Olimpiya hərəkatının inkişafı sahəsində qabaqcıl dövlətlərdən birinə çevrilməkdə olduğunu məmnunluq hissi ilə vurğulamışdır. BOK prezidenti Jak Roq da Azərbaycanda idmanın inkişafından, Olimpiya hərəkatının genşlənməsindən, ölkəmizin idman tikintisi sahəsindəki nailiyyətlərindən, burada bir sıra mötəbər beynəlxalq yarışların uğurla keçirilməsindən və bu işin yüksək səviyyədə təşkilindən xəbərdar olduğunu bildirmiş və bunları yüksək qiymətləndirmişdir. Biz böyük sevinc və fərəh hissi duyuruq ki, Azərbaycan idmanının uğurlarını beynəlxalq idman təşkilatlarının rəsmiləri də etiraf və qeyd edirlər.

Məlumdur ki, Milli Olimpiya Komitəsinin qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri beynəlxalq Olimpiya Oyunlarında ölkəsinin təmsil olunmasını təmin etməkdir. Oyunlara hazırlıq, iştirak və qazanılan nəticələr Milli Olimpiya Komitəsinin fəaliyyətinin əsas qiymətləndirmə meyarıdır. Bu Oyunlar bütün dünyada ən populyar yarışlardır. Həmin yarışlar çərçivəsində milyonlarla insan bir yerə toplaşır. Bu mənada onlar getdikcə daha böyük ictimai-siyasi anlam kəsb edir. Olimpiya Oyunları dünya xalqlarının və ölkələrinin bir-birinə tanıtılması, təbliğ olunması baxımından əvəzsiz rol oynayır. Bu ali yarışlar ümumbəşəri dəyərlərə bağlılıq, milli maraqların, eyni zamanda xalqlar arasında bərabərliyin və dostluğun qorunması, fiziki və mənəvi cəhətdən sağlam nəsil yetişməsi, əmin-amanlıq, sülh deməkdir.

Azərbaycan idmançılarının 2000-ci ildə Sidney Olimpiadasında qazandıqları möhtəşəm uğurlar Vətənimizin beynəlxalq idman aləmində tanınması üçün nə qədər zəruridirsə, xalqımızın milli mənlilik hissini qüvvətlənməsi baxımından bir o qədər lazımlı və vacibdir. Və burada bir faktı da açıqlamaq lazımdır. Bu fakt Azərbaycanı, doğma yurdunu

böyük məhəbbətlə sevən İlham Əliyevin yüksək keyfiyyətlərini bir daha təsdiqləmiş olur. Təbii ki, bu cəhət onun xalqımızın dahi lideri Heydər Əliyev məktəbinin ən layiqli davamçısı olmasını, bu böyük şəxsiyyətin arzu və istəklərini həyata keçirməsini bir daha parlaq şəkildə sübut edir. Bu, əsrin son Olimpiadasına sahiblik edən uzaq Sidneydə bütün azərbaycanlılara doğma olan bir gün - sentyabrın 18-də, "Recent" otelində unudulmaz, təkrarolunmayan və bənzərsiz "Azərbaycan günü"-nü açıq elan edən Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti cənab İlham Əliyevin Azərbaycan haqqında, Vətənimizdə Olimpiya Hərəkatının inkişafı, idmana münasibət, komitənin çoxşaxəli fəaliyyəti, idmançılarımızın Olimpiya Oyunlarında iştirakı barədə geniş məlumat verməsi, Odlar Yurdunu dünyanın hər guşəsində tanımaq, şöhrətləndirmək istəyidir.

Azərbaycanın mahir rəssamlarının, qədim xalça ustalarının insanı heyran qoyan əsərləri qonaqlarda xoş təəssüratlar oyatmış, onlarda xalqımız, adət-ənənələrimiz barədə dolğun, sağlam və müsbət fikir formalaşmasında əhəmiyyətli rol oynamışdır. Tədbirdə Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyevin bir sıra ölkələrin olimpiya komitələrinin prezidentləri, beynəlxalq idman təşkilatlarının rəhbərləri ilə keçirdiyi səmərəli və işgüzar görüşlər onun nəzərdə tutulmuş missiyasının uğurla başa çatdırılmasına xidmət etmişdir.

Artıq MOK İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ideal bir Olimpiya Komitəsinə çevrilib. Müstəqil respublikamızda Olimpiya ideallarının təbliğ olunmasında, idmanda kütləvilinin genişləndirilməsində, beynəlxalq tələblərə uyğun Olimpiya bazaları və sağlamlıq mərkəzlərinin inşa edilərək əhalinin istifadəsinə verilməsində, xaricdən ölkəmizə müasir idman qurğuları, tibb avadanlıqları gətirilməsində, idmançılarımızın, məşqçi və hakimlərimizin beynəlxalq və Avropa idman federasiyaları tərəfindən keçirilən yarış və konfranslara ezam edilmələrində Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyevin xidmətləri böyükdür.

MOK-un son illərdəki böyük işlərinin ilk təşəbbüskarı olan əbədi rəhbərimiz Heydər Əliyev bu komitəni məhz belə görmək istəyirdi. Qazanılan nailiyyətlər onu sevindirir, Azərbaycan idmanının, bədən tərbiyyəsinin, Olimpiya hərəkatının inkişafı yolunda atılan hər bir addım qəlbində böyük fərəh doğururdu.

MOK öz yubileyini alnıaçıq, üzüağ qarşılayırdı. Yubiley tədbirlərinin ən möhtəşəmi Respublika Sarayında keçirilən təntənəli mərasim idi. Milli Olimpiya Komitəsinin yaradılmasının 10 illiyinə həsr olunmuş

təntənəli yubiley mərasimində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin iştirakı və toplaşanların - hər bir idmançının, gəncin ürəyindən xəbər verən nitqi bütün idman təşkilatlarını daha böyük məsuliyyətlə çalışmağa, səmərəli işlər görməyə, yeni nailiyyətlər qazanmağa, daha möhtəşəm idman tədbirləri təşkil etməyə, müasir və bənzərsiz idman qurğuları ucaltmağa səsləyirdi: “Bu gün Azərbaycan gəncliyinin bayramıdır. Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin 10-cu ildönümü birinci növbədə bizim gənclərə aiddir, gəncləri təmsil edir və gənclərin nailiyyətlərini nümayiş etdirir. Ancaq eyni zamanda, bu bizim hamımızın bayramıdır, bütün Azərbaycan xalqının bayramıdır. Çünki müstəqil Azərbaycan 10 il ərzində idman sahəsində və xüsusən Olimpiya hərəkəti sahəsində böyük nailiyyətlər əldə edibdir.

Mən sizi bu bayram münasibətilə, xüsusən də əldə etdiyiniz böyük nailiyyətlər münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm, Azərbaycanın bütün idmançılarna, bütün gənclərinə cansağlığı və uğurlar arzulayıram. Olimpiya hərəkətinin böyük və çox zəngin tarixi var. Bu hərəkət hələ qədim zamanlardan yaranıb və ilbəl inkişaf edərək, bəşəriyyətin fiziki sağlamlığı, bəşəriyyətin zehni sağlamlığı, ümumiyyətlə, sağlamlığı uğrunda çalışan böyük bir hərəkət olmuşdur.”

Mərasimdə iştirak edən Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin vitse-prezidenti Vitali Smirnov öz çıxışında Azərbaycanda Olimpiya hərəkətinin çox qısa zamanda böyük inkişafından, görülən işlərin əhəmiyyətindən söhbət açdı və Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin prezidenti Jak Roqun Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyevə ünvanladığı təbri-

kini oxudu. Təbrikdə deyilirdi: “Əziz cənab Əliyev! İlk növbədə, sizin Olimpiya Komitəsinin yaradılmasının 10-cu ildönümü münasibətilə səmimi təbrikimi ifadə etmək istərdim. İmtina edə bilmədiyim tədbirlərdə iştirakımla əlaqədar təəssüf ki, bu təntənəli iclasa qatıla bilməyəcəyəm, lakin fürsətdən istifadə edərək, sizə hər cür uğurlar arzulayıram. Cənab prezident, icazə verin, bu imkandan istifadə edərək Olimpiya Komitənizin yarandığı vaxtdan bəri gördüyü böyük işlərə görə sizi, habelə həmkarlarınızı təbrik edirəm. Sizə ən xoş arzularımı bildirirəm və gələcəkdə ən yaxşı uğurlar diləyirəm”.

Yubiley məclisində Türkiyə Olimpiya Komitəsinin Baş katibi, Beynəlxalq İdman Jurnalistləri Assosiasiyasının prezidenti Toqay Bayatlı, Gürcüstan Milli Olimpiya Komitəsinin vitse-prezidenti Georqi Topadze, Rusiya Olimpiya Komitəsinin vitse-prezidenti, Dövlət Dumasının deputatı Valeri Kuzmin, Avropa Olimpiya Komitəsinin vitse-prezidenti Aleksandr Kozlovski, sərbəst güləş üzrə Olimpiya çempionu Namiq Abdullayev, Azərbaycanın idman veteranı Züleyxa Hacıyeva, stend atıcılığı üzrə yığma komandanın baş məşqçisi Hafiz Cəfərov, şahmat üzrə Avropa çempionu Zeynəb Məmmədyarova çıxış edərək Azərbaycan idmanının, Olimpiya hərəkətinin tərəqqisindən, yeni idman qurğularının inşasından, idman sahəsində nailiyyətlərin əldə olunmasında dövlət başçısı

Heydər Əliyevin və Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyevin misilsiz və unudulmaz xidmətlərindən danışmış, onlara ən səmimi təşəkkürlərini ifadə edərək, bu yolda yeni uğurlar arzulamışlar.

Təntənəli mərasimdən bir gün əvvəl isə ölkə başçısı respublikanın adlı-sanlı idmançılarını dövlət orden və medalları ilə təltif etmiş. Olimpiya çempionlarına, tanınmış idmançılara prezident təqaüdünün təyin olunması və verilməsi haqqında fərman imzalamışdı.

2002-ci ilin yekunlarına əsasən Azərbaycan idmançılarının qazandıqları uğurlar əvvəlki illəri də geridə qoydu. Həmin il rəsmi qitə və dünya çempionatlarında, nüfuzlu beynəlxalq turnirlərdə qazanılan medalların

sayı 175-ə çatdı. Onlardan 53-ü qızıl, 45-i gümüş və 77-si bürünc idi.

Beynəlxalq idman təşkilatları Azərbaycanda idmanın, olimpiya hərəkatının etibarlı əllərdə olmasının şahidləri olaraq, Vətənimizə etimad göstərir, bir idman ölkəsi kimi onun potensialından daha dolğun istifadə etməyi lazım bilir, daha dəqiq desək, beynəlxalq yarışların keçirilməsi üçün Azərbaycanı sabit, inkişafda olan bir dövlət kimi tanımağa başlayırdılar. 2003-cü ilin əvvələrindən başlayaraq Azərbaycanda bir-birinin ardınca beynəlxalq yarışların təşkil edilməsi və yüksək səviyyədə keçirilməsi bunun parlaq təzahür formasıdır.

Azərbaycan idmanında qazanılan uğurlar artıqca dövlət başçısının himayəsi də gündən-günə daha da böyük auditoriyanı əhatə edirdi. Heydər Əliyev təkcə idmançıları deyil, həm də idmanın inkişafı, qələbələrin qazanılmasında xidmətləri olan digər idman mütəxəssislərini də diqqət mərkəzində saxlayırdı. Bu baxımdan, dövlətimizin başçısının idmana qayğı çərçivəsində 2003-cü ildə imzaladığı fərmanlardan biri də büdcədən maliyyələşən idman və gənclər müəssisə və təşkilatlarında çalışan işçilərin sosial-rifah halının yüksəldilməsinə yönəldilmişdi. Aylıq əmək haqlarının 50 faiz artırılması barədə dövlət başçısının 27 iyun 2003-cü

il tarixli sərəncamı bu sahədə çalışanlar tərəfindən böyük sevincle qarşılanmışdı. Xalqımızın dünya şöhrətli lideri Heydər Əliyevin idman sahəsində çalışanların rifah halının daha da yaxşılaşdırılması, onların sosial-iqtisadi təminatının möhkəmləndirilməsi yönündə atdığı bu növbəti humanist addım əmək kollektivlərində böyük ruh yüksəkliyi doğurmuşdu. Dövlətimizin iqtisadi imkanları artdıqca, ilk növbədə, əhalinin sosial təminatı barədə düşünərək müvafiq fərman və sərəncamlar imzalaması prezident Heydər Əliyevə xalq, zəhmətkeşlər arasında inam və sevginin daha da artmasının danılmaz səbəblərindən biri, bu əvəzilməz milli liderin humanistliyinin, xeyirxahlığını bariz nümunəsi idi.

Ölkə rəhbəri ötən Olimpiya dövründə olduğu kimi, yenə də bu möhtəşəm Oyunlara səmərəli, planlı və məqsədyönlü hazırlığı təmin etmək, bu oyunlarda Azərbaycan yığma komandasının uğurlu çıxışına nail olmaq məqsədilə 5 iyun 2003-cü il tarixli sərəncamını imzaladı. Hal-hazırda bu sərəncamdan irəli gələn vəzifə və tapşırıqlar sürətlə həyata keçirilməkdədir. İnanırıq ki, Azərbaycan idmançıları dahi rəhbərimizin xatirəsini əziz tutaraq, bu möhtəşəm idman oyunlarında yüksək nailiyyətlər əldə edəcək, onun arzu və amallarını gerçəkləşdirəcək, Azərbaycanın idman tarixinə yeni səhifələr yazacaqlar.

İlin sonuna yaxın Heydər Əliyev, səhhəti ilə əlaqədar müalicə olundu-

72

ğ u vaxt, prezident seçkiləri ərəfəsində respublikamızda bir-birinin ardınca istifadəyə verilmiş idman qurğuları yenə də dahi rəhbərimizin arzu və istəkləri ilə həmahəng olmuşdur. Bakıda, Maştağada, Naxçıvanda, Gəncədə, Şəkiddə idmançılarımızın, məşqçilərimizin, Azərbaycanın gələcəyi olan gənclərin ixtiyarına verilmiş, onların hərtərəfli inkişafında müstəsna rol oynayacaq və yəqin ki, xalqımız üçün, tarix üçün yeni çempionlar hazırlayacaq bənzərsiz Olimpiya idman komplekslərinin ardınca Bərdədə, Qubada, Lənkəranda yeni idman qurğularının, həmçinin şəhərimizdə taekvondo, stend atıcılığı və yelkənli qayıqsürmə idman növlərinin inkişafına real imkanlar açan taekvondo mərkəzinin, stend atıcılığı üzrə idman kompleksinin və yaxtklubun açılması Vətənimizin idman ictimaiyyəti tərəfindən əsl bayram ovqatı ilə qarşılanmışdır. Afina Olimpiya Oyunları ərəfəsində hazırlığın daha səmərəli və effektiv aparılması üçün bundan böyük diqqət və qayğı ola bilməz.

Bu möhtəşəm idman kompleksləri həm də salındıqları şəhərlərin, bütövlükdə Vətənimizin görkəminə, mənzərəsinə yeni gözəllik bəxş edən nadir sənət əsərləri kimi də çox qiymətlidir.

Unudulmaz rəhbərimiz, Heydər Əliyev, səhhəti ilə əlaqədar olaraq, bu idman obyektlərinin açılış mərasimlərində iştirak edə bilməsə də, qəlbən Azərbaycan idmançuları, idman xadimləri ilə bir yerdə idi, onların se-

vincinə şərik olurdu. Azərbaycan idmançıları da, bu yaxınlığı dərk edərək, yenə də, öz əməllərinə sadıq qalıb ilbəl qazandıqları uğurları bir daha artıraraq Azərbaycana ən möhtəşəm beynəlxalq yarışlarda 64 qızıl, 54 gümüş və 70 bürünc medal töhfə verdilər.

Bütün mənalı həyatını öz xalqına bəxş etmiş Heydər Əliyevin siyasi və dövlət xadimi kimi zəngin fəaliyyəti Azərbaycan xalqının tarixində dərin iz buraxaraq əsl dövlət idarəçiliyi məktəbinə çevrilmişdir. Bu mənada mübaligə etmədən deyə bilərik ki, bu böyük şəxsiyyətin həyatını öyrənmək, onun gördüyü işlərin, başladığı layihələrin tarixi əhəmiyyətini dərk etmək özü böyük bir tarix məktəbini bitirməyə bərabərdir. "Müstəqil Azərbaycan dövləti Heydər Əliyevin şah əsəridir", - bu, təkcə yeni gözəl aforizm deyil, eyni zamanda xalqımızın, nəinki xalqımızın dünya siyasətçilərinin də qəlbədən gələn heyrət dolu etirafıdır.

Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərlik etdiyi bir qərindən artıq dövrdə ölkənin həyatında, xalqın taleyində elə bir əzəmətli rol oynayıb ki, bu əsrlər boyu unudulmayacaq. Azərbaycanın hər bir bölgəsində Heydər Əliyevin quruculuq fəaliyyətinin silinməz izləri vardır. Xalqımız hələ neçə-neçə nəsli bu zəngin məktəbdən, Heydər Əliyev irsindən, təcrübəsindən Azərbaycanın möhkəmlənməsi, qüdrətlənməsi, xalqımızın firavan yaşaması naminə faydalanacaqdır.

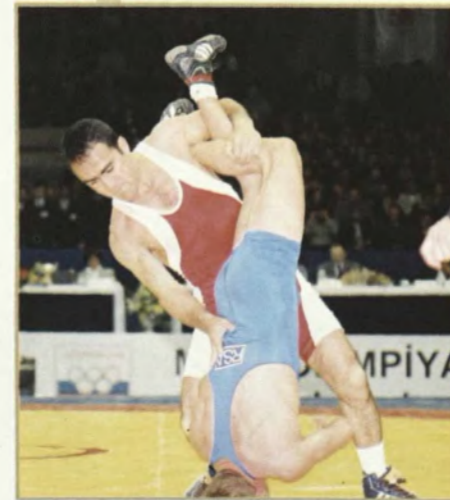
Heydər Əliyevin Azərbaycanla, xalqımızla bağlı arzuları bitib-tükənməz idi. Vətənə, xalqa olan məhəbbəti hədsiz-hüduzsuz idi. Onun ürəyi Azərbaycan qədər geniş idi. O, dünyanın hansı nöqtəsinə gedirdisə, Azərbaycanı, onun problemlərini də ürəyində aparırdı. Heydər Əliyev Vətən üçün, xalq üçün doğulmuşdu. Vətənin, xalqın tərəqqisi, azadlığı, müstəqilliyi üçün çalışdı və bu yolda ömrünü şam kimi əritdi. Lakin özü ərisə də, xalqın gözündə, qəlbində dağ kimi ucaldı. Ona görə də xalqın öz sədaqətli, dahi övladına məhəbbəti sonsuzdur, əbədidir.

Heydər Əliyev əsl ümumxalq məhəbbəti, sevgisi qazanmış tək-tək siyasətçilərdən, dövlət xadimlərindəndir. O, respublikaya rəhbərlik etdiyi uzun illər ərzində gördüyü nəhəng işləri ilə xalqımızın qəlbində özünə dağ boyda əbədi abidə ucaldıb. Ona görə də nə qədər ki, müstəqil Azərbaycan dövləti var, Azərbaycan xalqı var, Heydər Əliyev də ürəklərdə yaşayacaqdır. Bu isə əbədiyyət deməkdir.

Azərbaycan Heydər Əliyev yolu ilə davam edəcək. Bu yolu xalqımız, Heydər Əliyev dühasına sadıq olan milyonlar davam etdirəcək. Heydər Əliyev yolunun davam etməsi Azərbaycan dövlətinin gələcəyi, onun daha da güclənməsi, ərazi bütövlüyünün bərpa olunması, hər bir vətəndaşımız üçün firavan və rahat həyat şəraitinin yaradılması deməkdir. Heydər Əliyevin başladığı işləri davam etdirmək, qurduğu dövləti yeni-yeni uğurlara çatdırmaq onun ruhu qarşısında ən ümdə borcumuzdur.

3

AZƏRBAYCAN İDMANI DÜNYA ARENASINDA

Beynəlxalq idman əlaqələrimizin inkişafında Heydər Əliyev faktoru

İdmanımızın ən böyük himayədarı olmuş Heydər Əliyev daxilə idmançılarla tez-tez görüşüb, onları öz qayğısı ilə əhatə etməklə bərabər, beynəlxalq idman qurumlarının rəhbərləri ilə də çox əhəmiyyətli görüşlər keçirmişdir. Bu görüşlər isə, öz növbəsində, beynəlxalq idman qurumlarının rəhbərlərində Azərbaycanda idmana marağın və qayğının dövlət rəhbərliyi səviyyəsində olduğuna əminlik yaratmış, onların ölkəmizlə əlaqələrinin möhkəmlənməsinə, eləcə də bir çox seçimlərdə respublikamıza üstünlük vermələrinə səbəb olmuşdur.

İlk belə görüş, Azərbaycan Prezidentinin 1994-cü il aprelin 18-də Bakıya gəlmiş, BOK-un o vaxtkı rəhbəri Xuan Antonio Samarançı, ha-

belə onu müşayiət edən Avropa Olimpiya Komitəsinin prezidenti Jak Roqu və Milli Olimpiya Komitələri Assosiasiyasının prezidenti Mario Vaskes Rananı qəbul etməsi ilə reallaşdı. Ölkəmizdə olduğu vaxt ərzində gördükləri barədə prezidentə məlumat verən qonaq: “Əgər hər hansı bir ölkə öz gələcəyini, yüksək inkişafını istəyirsə, öz gənclərinin bədən tərbiyəsinə xüsusi diqqət yetirməlidir. Mən səfər zamanı idman institutunda oldum, tələbə və müəllim heyəti ilə görüşdüm. Onların yüksək hazırlığının, idmana böyük marağının şahidi oldum” - deyə təəssüratlarını bölüşdü.

Azərbaycanda idmanın yeri, bədən tərbiyəsinin əhəmiyyəti və dövlətin bu sahədə gördüyü və görəcəyi işlər barədə qonağı məlumatlandıran ölkə rəhbərimiz BOK prezidentinin diqqətini həmçinin erməni təcavüzü və işğal altında olan ərazilərdəki qurğulara da çəkdi. Görüş zamanı Heydər Əliyev Xuan Antonio Samarançın portreti haqq edilmiş xalçanı BOK prezidentinə hədiyyə etdi.

1995-ci il dekabrın 23-də dövlətimizin başçısı Heydər Əliyev Beynəlxalq Həvəskar Boks Assosiasiyasının prezidenti Ənvər Çoudrini qəbul etdi. Görüş zamanı Çoudrinin ölkəmizə səfərini yüksək qiymətləndirdiyini bildiren Heydər Əliyev, qonaqla Azərbaycan boksunun vəziyyəti, onun gələcək perspektivləri barədə ətraf-

lı fikir mübadiləsi apardı. Ölkədə boksa bundan sonra xüsusi diqqət yetiriləcəyini vurğulayan prezidentimiz əmin olduğunu bildirdi ki, Ənvər Çoudri Azərbaycan boksunun inkişafı, boksçularımızın daha böyük uğurlar qazanması üçün əlindən gələni əsirgəməyəcək, ölkəmizdə idmanın bu növünün inkişaf etməsinə əməli yardım göstərəcəkdir.

Görüş zamanı Heydər Əliyev maraqlı təkliflə çıxış etdi: dünyada yeganə beynəlxalq idman federasiyasının müsəlman rəhbəri cənab Çoudrinin şərəfinə Bakıda ənənəvi beynəlxalq boks turnirinin təşkilini təklif etdi və qonaq bu təklifdən məmnun qaldı. Doğrudan da qısa müddətdə ənənə halını alaraq ilbəlil yüksək səviyyədə təşkil olunan bu turnir hazırda dünyada ən nüfuzlu yarışlardan birinə çevrilib.

Sonralar Azərbaycan idmanının ən yaxın dostlarından birinə çevrilən Ənvər Çoudri bir neçə dəfə ölkəmizə gəlmiş və hər dəfə Heydər Əliyev onu çox səmimi qəbul etmişdir. Çoudrini - görkəmli idman veteranının Azərbaycan boksuna qarşısındakı xidmətlərini nəzərə alan prezidentimiz Heydər Əliyev 2002-ci ildə onu ölkəmizin yüksək dövlət mükafatına - “Şöhrət” ordeninə layiq görüb.

Dövlətimizin başçısı 1999-cu ildə yeniyetmələr arasında boks üzrə Avropa çempionatı ilə əlaqədar olaraq Bakıya gəlmiş Avropa Həvəs-

kar Boks Assosiasiyasının prezidenti Emil Jeçevi də qəbul etmişdi. Görüş zamanı Azərbaycan boksunun ildən-ilə inkişaf etdiyini və Avropada öncül sıralara çıxdığını bildirən Jeçev, bunun ölkədə idmana və o cümlədən, boksa qayğının yüksək səviyyədə olması ilə bağlı olduğunu qeyd etdi.

2000-ci il oktyabrın 21-də Heydər Əliyev Prezident Sarayında Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin indiki prezidenti, həmin vaxt ölkəmizə Avropa Olimpiya Komitəsinin prezidenti kimi gəlmiş Jak Roqu və onun xanımını, eləcə də o vaxt AOK-un baş katibi, indi isə prezidenti olan Mario Peskanteni qəbul etdi. Qonaqları salamlayan dövlətimizin başçısı onların bu ziyarətinin əhəmiyyətli olduğunu qeyd etdi. Azərbaycanın BOK, AOK və digər beynəlxalq idman qurumları ilə əlaqələrinin inkişaf etdiyini və bunun Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin fəaliyyətinin tərkib hissəsi olduğunu bildirən Heydər Əliyev, bütün bunları yüksək qiymətləndirdi.

Cənab Jak Roq ikinci dəfə gəldiyi Azərbaycana səfərindən şərəf duyduğunu bildirdi. İlk dəfə 1994-cü ildə ölkəmizə səfər edən Samarançı müşayiət etdiyini bildirən Roq, Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin qazandığı uğurlardan böyük qürur hissi duyduğunu bildirdi.

Qonaq görüş zamanı Heydər Əliyevə yalnız dövlət başçıları üçün xüsusi hazırlanmış, olimpiya hərəkatının nizamnaməsi dərc olunmuş kitab, üzərində Avropanın təsvir olunduğu metal nimçə və AOK-un bayrağını təqdim etdi.

4

MÜSTƏQİL AZƏRBAYCANDA İDMANIN MADDİ-TEXNİKİ BAZASI MÖHKƏMLƏNİR

İdman qurğuları

Azərbaycan idmanının inkişaf səviyyəsinə görə dünyada irəlidə gədən ölkələrdən biridir. Bu danılmaz həqiqət və təsdiq olunmuş bir faktdır. Respublikada bu sahəyə dövlət tərəfindən göstərilən diqqət və qayğı nəticəsində idmançılarımız beynəlxalq yarışlarda möhtəşəm qələbələr qazanmaqda davam edirlər.

İdmançıların uğurlu çıxışı üçün ilk növbədə onların məşq şəraitinin yüksək səviyyədə olması vacibdir. Bu baxımdan Bakıda və ölkənin əyalətlərində tikilən yeni, müasir idman kompleksləri mühüm əhəmiyyət kəsb edirlər. Azərbaycanda idmanının maddi-texniki bazasının inkişaf etdirilməsi sahəsində son illərdə böyük nailiyyətlər əldə ediləndir. Bu yeni idman qurğuları təkcə idmanının inkişafı baxımından deyil, həm də əhəlinin sağlamlığı və asudə vaxtlarını səmərəli keçirmələri üçün də əlverişlidir.

Müstəqillik illərində inşa edilən yeni qurğuların demək olar ki, hamısı ümummillə liderimiz Heydər Əliyevin prezidentliyi dövründə tikilərək istifadəyə verilib. Ölkədə idmançıların məşq şəraitinin, yarışlara hazırlığının yüksək səviyyədə təmin olunmasının, eləcə də əhəlinin, əsasən də gənclərin kütləvi bədən tərbiyəsi ilə məşğulluğunun vacibliyini dəfələrlə vurğulayan Heydər Əliyevin bu ideyaları Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti, dövlətimizin hazırkı başçısı İlham Əliyev tərəfindən indi də davam etdirilməkdədir.

Bakı Olimpiya İdman Kompleksi

Ölkəmizin paytaxtı, qədim tarixə malik Bakı şəhərində tikilmiş yeni Olimpiya İdman Kompleksi Nərimanov rayonu ərazisində yerləşir. İki böyük zalda ibarətdir. Böyük zal 560 nəfər tamaşaçı tutumuna malikdir və burada əsasən komanda-oyun idman növləri inkişaf etdirilir. Basketbol, həndbol, voleybol və digər növlər üzrə yığma komanda və klub komandalarının ölkə çempionatı çox zaman bu zalda təşkil edilir. Digər zalın tamaşaçı tutumu isə 430 nəfərdir. Bu zalda döyüş və digər təkbətək idman növləri ilə məşğul olmaq üçün şərait yaradılıb. Bu idman mərkəzində həmçinin trenajor zalı da fəaliyyət göstərir.

Kompleks istifadəyə 2000-ci il oktyabrın 21-də verildi. Paytaxtdakı bu olimpiya idman kompleksinin açılış mərasimində şəxsən iştirak edən prezident Heydər Əliyev öz xeyir-duasını verdi.

Həmin gün əsl bayramsayağı bəzədilmiş kompleksin həyətinə toplaşmış minlərlə insan - məktəblilər, idmançılar, ictimaiyyətin nümayəndələri, paytaxt sakinləri dövlətçiliyimizin banisini hərərətli alqışlarla qarşıladılar. "Gənc Heydərçilər" sevimli və əziz rəhbərlərini "Heydər baba" nidaları ilə salamladılar.

Avstraliyanın Sidney şəhərində keçirilmiş XXVII Yay Olimpiya Oyunlarında qızıl və bürünc medallar qazanmış idmançılarımız - Zəfira Məftəhəddinova, Namiq Abdullayev və Vüqar Ələkbərov prezident Heydər Əliyevlə səmimi görüşərək ona gül dəstləri təqdim etdilər. Dövlətimizin rəhbəri onu qarşılayan Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyevlə, Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin indiki prezidenti, o vaxtsa Bakıya Avropa Olimpiya Komitəsinin prezidenti kimi gəlmiş Jak Roqla, AOK-un indiki prezidenti, o vaxt baş katibi kimi tanıdığımız Mario Peskante ilə salamladıqdan sonra, Jak Roqla birlikdə, kompleksin açılışını bildiren rəmzi qırmızı lenti kəsdi.

İdmanın müxtəlif növləri üzrə məşqlərin və beynəlxalq yarışların keçirilməsi üçün hər cür şəraitin olduğu barədə prezident Heydər Əliyevə məlumat verildi. İki böyük salon, məşq, soyunub-geyinmə və digər yardımçı otaqlardan ibarət olan kompleks idmançılarımız üçün böyük hədiyyə idi.

Heydər Əliyev bu gözəl idman qurğusunun ayrı-ayrı otaqlarını gəzdi, gənc idmançılara yaradılan şəraitlə maraqlandı, idmançıların çıxışlarına tamaşa etdi. Ümummilli rəhbərimiz həmçinin, ayrı-ayrı regionlarda bünövrəsi qoyulmuş yeni idman qurğularının maketləri ilə tanış oldu.

Kompleksin böyük idman zalında təntənəli açılış mərasimi isə dövlət rəhbərimizin buraya daxil olması zamanı başlanan gurultulu alqışların ardınca dövlət himnimizin səsləndirilməsi ilə davam etdi.

Mərasimi giriş sözü ilə açan Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyev hamını salamladıqdan sonra, Heydər Əliyevin dövlət rəhbəri olaraq ölkədə idmana göstərdiyi qayğının idmançılar tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılandığını bildirərək, buna görə onların adından xalqımızın müdrik rəhbərinə təşəkkür etdi.

Olimpiya çempionu Namiq Abdullayev və eləcə də nüfuzlu qonaq Jak Roq öz çıxışlarında Azərbaycanda idmana qayğının yüksək sə-

viyyədə olmasını və bunun Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olduğunu qeyd etdilər.

Açılış mərasimində Heydər Əliyev də geniş nitq söylədi.

Azərbaycan idmançılarına və Milli Olimpiya Komitəsi rəhbərliyinə uğurlar arzulayan dövlətimizin başçısı ölkədə son zamanlar idman sahəsində görülən işləri yüksək qiymətləndirdi. Öz nitqində idmanın, bədən tərbiyəsinin kütləviliyinin xalqımızı dünyada mövcud olan bir çox bələlardan xilas edəcəyini bildirən Heydər Əliyev gənclərin sağlam həyat tərzinə uyğunlaşmasında bu sahənin böyük əhəmiyyəti olduğunu ifadə etdi. Ölkədə olimpiya hərəkətinin geniş vüsət aldığı, son illərdə idmançılarımızın uğurlu çıxışlarının Sidney Olimpiadasında öz zirvəsinə çatdığını bildirən prezident, bu uğurları idmançılarımızdan hamının səbirsizliklə gözlədiyini qeyd etdi: "Ona görə gözləyirdik ki, Azərbaycanda idman, olimpiya hərəkəti yüksək səviyyəyə çatıbdır. Bizim çox gözəl, güclü və bacarıqlı idmançılarımız vardır. Biz ona görə gözləyirdik ki, yola salarkən onlar Azərbaycan dövlətinə, xalqına söz vermişdilər ki, qələbə qazanacaqlar, qələbə ilə Vətənə dönəcəklər.

Bizim istəklərimiz və Milli Olimpiya Komitəsinin, idmançılarımızın verdiyi söz yerinə yetirilibdir. Azərbaycan idmançıları, müstəqil Azərbaycan ilk dəfə dünya olimpiya oyunlarında, XXVII Sidney Yay Olimpiya Oyunlarında misli görünməmiş nailiyyətlər əldə etdilər, qələbə qazandılar".

Beləliklə, ölkəmizdə müstəqillik illərində tikilən ilk idman qurğusu Heydər Əliyevin xeyir-duası ilə öz qapılarını idmançılarımızın üzünə açdı.

Maşağa Olimpiya İdman Kompleksi

Bakı şəhərinin inzibati ərazisi hesab olunan, Sabunçu rayonunun Maşağa qəsəbəsinin girəcəyində tikilmiş bu kompleks gözəl memarlıq üslubuna malikdir.

Bir böyük zaldan ibarət olan (tamaşaçı tutumu 600 nəfərdir) idman mərkəzinin ətrafında gözəl yaşıllıq zolağı salınmışdır. Bu kompleksin həyatında həmçinin tennis kortu, atletika cıdırı, mini-futbol və volebol meydançaları da fəaliyyət göstərir. Kompleksin daxili zalına gəlincə isə, geniş və rahat salonda həndbol, mini-futbol, ağırlıqqaldırma, güləş, cüdo, karate kimi növlər üzrə məşğələlər aparılır.

Şəhərə yaxın, lakin ekoloji cəhətdən təmiz havanın mövcud olduğu qəsəbədə yerləşməsi Maşağa Olimpiya İdman Kompleksinin fiziki sağlamlıq və istirahət baxımından əhəmiyyətini xeyli artırır.

Heydər Əliyevin təklifi ilə inşa edilən bu kompleks çox qısa vaxt ərzində tikilərək istifadəyə verilibdir. 2001-ci il dekabrın 29-da istifadəyə verilən kompleksin açılış mərasimindəki nitqində qurğunun meydana gəlməsi tarixçəsini də Heydər Əliyevin özü danışmışdı:

Bu ilin (2001-ci il - red.) martında Maşağadan olan deputat Əsmət xanımla (Əsmət xanım Məmmədova - red.) qəsəbədəki vəziyyət haqqında söhbət aparırdım və istəyirdim bilim, görüm, nə etmək lazımdır. Bizim söhbətimiz əsnasında aydın oldu ki, həm Maşağada, həm də ətraf kəndlərdə, Sabunçu rayonunda gənclər çoxdur və onların idmanla, bədən tərbiyəsi ilə məşğul olmaq imkanları yoxdur. Həqiqətən, bu, çox əhəmiyyətli fikir olduğuna görə, mən buna diqqət verdim. Sonra Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyev ilə komitənin işləri haqqında söhbət edərkən ona söylədim ki, belə bir təklif var - Maşağada gənclərin idmanla məşğul olması üçün hansısa tədbir görmək lazımdır. Fikirləşin, görün nə edə bilərsiniz. O, dərhal bu sözlərə öz rəyini bildirdi. Qısa zamandan sonra mənə bil-

dirdi ki, onlar, yeni Milli Olimpiya Komitəsi, Olimpiya Komitəsinin sədri kimi şəxsən o, qərar qəbul etdilər ki, Maştağada böyük bir idman kompleksi tikilsin. Mən buna sevindim və təbiidir ki, təşəkkür etdim. Ona dedim ki, arzu edirəm bunu tezliklə edəsiniz. Yaxşı olar ki, bu il olsun.

Amma, doğrusu, mən inanmırdım ki, bu qısa müddətdə belə böyük bir kompleksi tikmək mümkün ola bilər. Çünki burada böyük salon var, onun arxasında idmançılar üçün həm müxtəlif xidmət otaqları və idmanın başqa növləri ilə məşğul olmaq üçün yerlər var. Bu gün biz gəzdik, baxdıq, gördük, həm tennis üçün, həm mini-futbol üçün, həm basketbol üçün, həm də başqa oyunlar üçün ən müasir səviyyədə nə qədər gözəl meydançalar tikilibdir və ətrafında böyük park yaranıb. Demək, bu kompleks təkcə bu binadan ibarət deyil, böyük bir ərazini əhatə edir. Mən bu gün bunu gəlib görəndə heyran oldum ki, qısa bir zamanda Maştağada belə bir gözəl kompleks yaranıb.

Doğrudan da, həm memarlıq baxımından, həm də genişliyinə görə yüksək səviyyədə tikilmiş bu idman qurğusu hər kəsin marağına səbəb olub. Avropa standartlarına cavab verən bu kompleksin qırmızı lentini kəsən Heydər Əliyev yeni idman mərkəzinin tikintisini yüksək qiymətləndirdi.

Kompleksin açılış mərasimində Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyev çıxış edərək, idmançılarımızın son zamanlarda qazanqları uğurlar, onlara yaradılan şərait barədə və eləcə də ölkəmizin beynəlxalq idman qurumları ilə fəal əməkdaşlığından danışdı. İlham Əliyev çıxışında dövlətimizin idmana qayğısını da vurğuladı: "Azərbaycanda idmana olan qayğı dövlət səviyyəsindədir. Azərbaycan Respublikasının prezidenti cənab Heydər Əliyev idmançılarımıza daim diqqət və qayğı göstərir. Məhz bu qayğı və diqqətin nəticəsində bütün bu uğurları əldə etmək mümkün olmuşdur".

İdmançılar adından çıxış edən cüdoçu Elçin İsmayılov da idmanda qazanılan uğurlara görə Heydər Əliyevə borclu olduqlarını ifadə etdi: "Möhtərəm prezidentimiz, əldə etdiyimiz bu nailiyyətlərə görə Sizə borcluyuq. Sizin möhkəm inamınız, şəxsi qayğınız və diqqətiniz Azərbaycan idmanını yüksəklərə qaldırmış, onun dünyada tanınmasında və inkişafında mühüm rol oynamışdır".

Naxçıvan Olimpiya İdman Kompleksi

Yaşı minilliklərlə ölçülən, Ptolomeyin məşhur “Coğrafi təlimnamə”sində göstərilən, Şərq mənbələrində “Nəqşicahan”, yəni dünyanın bəzəyi adlandırılan Naxçıvan Azərbaycanın qədim mədəniyyət, elm və ticarət mərkəzlərindən biri sayılır.

Orta əsrlərdə mövcud olmuş Naxçıvan memarlıq məktəbi və onun şah əsəri kimi tanınan, dünya şöhrətli Mömünə xatun türbəsi, eləcə də Yusif ibn Küseyr, Qarabağlar türbələri və digər sənət əsərləri Azərbaycan mədəni intibah dövrünün ən parlaq nümunələrindəndir.

Geosiyasi mövqeyinə görə bütün tarix boyu Naxçıvan həyatın qaynar olduğu məkanlardan biri olmuşdur.

Son dövrlərdə qonşu Ermənistanın Azərbaycana qarşı apardığı işğalçı siyasət, təcavüz nəticəsində, Naxçıvan Azərbaycanın digər torpaqlarından təcrid olunmuş və 15 ilə yaxındır ki, blokada şəraitində yaşayır. Məhz buna görə də böyük turizm potensialına malik olan Naxçıvanda bu sahənin inkişafı yolunda problemlər yaranır.

300 min əhalisi olan Naxçıvan Muxtar Respublikasının paytaxtı Naxçıvan şəhərində hazırda 70 min nəfər yaşayır. Şəhərdə tikilmiş yeni Olimpiya İdman Kompleksi Naxçıvanın əsas stadionu ilə qonşuluqda yerləşir. Hər biri 600 nəfər tamaşaçı tutumuna malik 2 böyük zaldan ibarət müasir kompleksdə əksər idman növlərinin inkişafı üçün şərait vardır. 40 m x 24 m ölçüsündə olan əsas zalda futbol, basketbol, voleybol və digər oyun idman növləri ilə məşğul olmaq üçün şərait yaradılıb. Digər zalda isə gimnastika, boks, güləş kimi idman növləri üzrə məşğələlər aparılır. Bundan başqa kompleksdə ayrıca trenajor zalı da mövcuddur.

Azərbaycanın qədim diyarı olan Naxçıvanda yeni, müasir olimpiya idman qurğusunun tikilməsi blokada şəraitində olan bu bölgə üçün çox əlamətdar hadisə oldu. Heydər Əliyevin xeyir-duası ilə inşasına

başlanılan bu idman mərkəzi əyalət gənclərinin bədən tərbiyəsi ilə məşğul olması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

2002-ci il iyunun 15-də Naxçıvan şəhərində kompleksin tətənəli açılış mərasimi keçirildi. Ənənəvi olaraq bu dəfə də kompleksin açılışını bildirən rəmzi qırmızı lenti kəsən Heydər Əliyev idman qurğusu ilə yaxından tanış oldu. Beynəlxalq standartlara cavab verən bu qurğunun açılış mərasimində çıxış edən dövlətimizin başçısı Naxçıvan Olimpiya İdman Kompleksinin əhəmiyyətini belə ifadə etdi: “Bu, gənclər üçündür. Bizim millətin gələcəyi üçündür. Gənclərin fiziki hazırlığı üçündür. Gənclərin mənəviyyəti üçündür. Gənclərimiz idmanla, bədən tərbiyəsi ilə nə qədər çox məşğul olsalar, o qədər güclü olacaqlar. Bizim ordumuzda sağlam əsgərlər olacaqdır. Nəhayət, gənclərimiz, təəssüflər olsun ki, indi müəyyən qədər yayılmış xoşagəlməz vərdişlərə uymayacaqlar. Ona görə də bunun çoxşaxəli əhəmiyyəti var”.

Gəncə Olimpiya İdman Kompleksi

Dünya şöhrətli ulu Nizaminin vətəni Gəncə Azərbaycanın ikinci böyük şəhəridir. Qədim şəhərlərdən sayılan Gəncə respublikamızın mədəniyyət, elm və təhsil beşiyidir. Tarixi hələ də tam araşdırılmamış bu torpaqlar orta əsrlər Azərbaycan intibahının mərkəzidir. Sözsənət dahisi Nizami Gəncəvidən bu yana özülü qoyulmuş ədəbi-bədi, fəlsəfi irsi ilə seçilən Gəncə bu gün də Azərbaycan mədəniyyətinin mərkəzlərindən sayılır.

400 min əhalisi olan bu tarixi yaşayış məntəqəsində inşa etdirilmiş müasir Olimpiya İdman Kompleksi şəhərin Yeni Gəncə adlanan hissəsində yerləşir. Monolit konstruksiyalı iki böyük zaldan ibarətdir. 920 nəfər tamaşaçı tutumuna malik böyük zalda əsasən komanda idman növləri basketbol, voleybol, futzal, həndbol, eləcə də badmintonla məşğul olmaq olar. 220 nəfərlik oturacağa malik olan kiçik zalda isə boks ringi ilə yanaşı güləş, karate, cüdo, gimnastika və digər növlər üzrə bölmələr fəaliyyət göstərir.

Kompleksin ayrıca trenajor zalı da fəaliyyət göstərir.

Kompleksin salonlar hissəsi bir, qalan hissələri isə 2 və 3 mərtəbəlidir. Burada eyni vaxtda beş komandanın istifadə edə biləcəyi duşxana, hər birində 6-7 nəfərin qalması üçün hər bir şəraitin olduğu 3 otaq da vardır.

Kompleks telefon rabitəsi, radiotranslyasiya, isti-soyuq kondisionerlər, ventilyasiya sistemi və isti su qurğuları ilə təmin olunub.

Qədim Gəncə şəhərində Milli Olimpiya Komitəsinin inşa etdirdiyi olimpiya idman kompleksi də Azərbaycan dövlətçiliyinin banisi, müdrik rəhbərimiz Heydər Əliyevin xeyir-duası ilə idmançıların istifadəsinə verildi. 2002-ci il sentyabrın 12-də Gəncə şəhərində əsl bayram ab-havası hökm sürürdü. Bütün şəhər əhli səbirsizliklə sevimli rəhbərin yolunu gözləyirdi.

Həmin gün Gəncəyə gələn Heydər Əliyev kompleksin ətrafına toplaşmış minlərlə insanı salamladıqdan sonra geniş nitq söylədi. "Biz çalışırıq ki, gənclərimiz üçün, onların sağlamlığını təmin etmək üçün müxtəlif idman kompleksləri yaransın. Bədən tərbiyəsi ilə kütləvi məşğul olmaq üçün imkanlar yaransın. Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin bu sahədə gördüyü işlər çox yüksək qiymətə layiqdir. Buna nümunə Gəncə şəhərində ucaldılmış bu gözəl Olimpiya İdman Kompleksidir" deyən dövlətimizin başçısı gənclərə öz nəsihətlərini də etdi: "Bizim gənclərin, birinci növbədə, öz sağlamlıqlarını möhkəmləndirməsi, sağlam gənc nəsil yetişdirilməsi, Azərbaycan gənclərinin sağlam gələcəyinin hazırlanması üçün imkanlar yaranır. İndi əsas vəzifə bu imkanlardan səmərəli istifadə etməkdir. Bu işə yerli hakimiyyət orqanlarının, sizin, bu kompleksi idarə edənlərin üzərinə düşür. Gənclər nə qədər həvəs göstərsələr, bu kompleksin imkanlarından istifadəyə çalışsalar, o qədər udmuş olacaqlar".

Kompleksin açılışını bildiren qırmızı lenti kəsən Heydər Əliyev idman qurğusunun ayrı-ayrı otaqlarını gəzərək, idmançılar üçün yaradılmış şəraitlə tanış oldu.

Şəki Olimpiya İdman Kompleksi

Şəki Azərbaycanın tarixi şəhərlərindən biri olmaqla bərabər ölkənin yumor mərkəzi sayılır. Bu qədim şəhər əhalisinin zarafatçı, gü-lərüz olması çoxsaylı lətifələr məskəni olan Şəkinin ölkədə məhz bu imiclə tanınmasına səbəb olub. Əsrlər boyu yerləşdiyi coğrafi möv-qeyinə görə bu torpaqlar yadellilərin hücumlarına məruz qalmış, la-kin Şəki camaatı daim zəngin milli-mədəni irsin, tarixi ənənələrin qorunub saxlanmasına nail olmuşdur. Yaşı bilinməyən Şəki şəhərin-də qədim tarixə malik Alban kilsəsi hələ də qorunur. Şəkiddə həmçi-nin bir çox tarixi abidələr də qorunub saxlanılmaqdadır. Bunlardan ən böyüyü isə XVIII əsrdə inşa edilmiş, möhtəşəm memarlıq incisi sayılan Şəki xan Sarayıdır. 1861-ci ildə tikilmiş Şəki İpək Fabriki o zamanlar dünyada ən böyük ipək istehsalı müəssisəsi idi.

Şəki təbii şəraitinə görə də gözəl məkandır. Dağ ətəyində yerləşən şəhər öz füsunkar təbiəti, təmiz havası ilə əsl istirahət məkanıdır. Ləziz xörəkləri, şirniyyatı ilə təkcə Azərbaycanda deyil, ölkənin hü-dudlarından kənar da tanınan bu qədim diyarda tikilmiş Olimpiya İdman Kompleksi şəhərin girəcəyində böyük ərazidə yerləşir.

700 və 400 nəfərlik tamaşaçı tutumuna malik olan iki zaldan, tre-najor zalından başqa, kompleksin həyətində açıq tennis kortu, bas-ketbol və voleybol meydanları da var.

Şəki kompleksini digərlərindən fərqləndirən cəhət burada üzgüçülük hovuzunun olmasıdır. 25 metr uzunluğu olan bu qurğuda üzgüçülük məşğul olmaq üçün hər cür şərait vardır. Şəki Olimpiya İdman Kompleksinin digər fərqli cəhəti burada yaşamaq üçün əla şəraitli kot-teclərin olmasıdır. Kompleksin həyətində müasir tələblərə cavab verən səviyyədə tikilmiş 14 lüks kottecin hər birində 4 nəfərin rahat yaşama-sı üçün hər cür şərait yaradılıb. Kotteclərin hər biri iki otaqdan ibarət-dir və otaqlar hərəsi 2 nəfərlikdir. Bundan başqa kompleksdə ikimərtə-

bəli superlüks kotteclər də vardır ki, bu apartmentlərin sayı 2-dir.

2002-ci il noyabrın 9-da bu şəhərdə idman kompleksinin tətənə-li açılış mərasimində iştirak etmiş Azərbaycan Respublikasının pre-zidenti Heydər Əliyev qurğunun imkanlarını yüksək qiymətləndirdi.

Xeyir-dua verməklə bərabər, yerli gənclərə xitabən kompleksdən səmərəli istifadənin vacibliyini vurğuladı: “Mən inanıram ki, birin-cisi, şəkiliblər bu kompleksdən səmərəli istifadə edəcəklər. İkincisi, bu kompleks öz gözəlliyi ilə, müasir şəraiti ilə gəncləri daha da tərbiyə-ləndirəcəkdir. Onların mənəvi səviyyəsini artıracaqdır. Üçüncüsü də, dediyim kimi, bizim gələcəyimizə sağlam nəsil hazırlayacaqdır.

İdman, cəmiyyət üçün ən vacib sahədir. İdmanla məşğul olan hər bir insan, hətta adi bədən tərbiyəsi ilə məşğul olan hər kəs sağlam olur. Sağlam olmaq üçün həkimə müraciət etmək, dava-dərman qə-bul etmək, iynə vurdurmaq lazım deyildir. Sadəcə, hər gün idman-la məşğul olun. Mən bir dəfə demişəm, yenə deyirəm: mən gənc vaxtlarımdan idmanı sevmişəm, idmanla məşğul olmuşam, bu gün də məşğul oluram.

İdman eyni zamanda, həqiqətən, hər xalqın, millətin başqa xalqlar içərisində şöhrətini yüksəldən sahələrdən biridir. Biz müstəqil döv-lətik. İstəyirik ki, bizi hər yerdə tanısinlar, hər yerdə bilsinlər ki, Azərbaycan nəyə qadirdir və nədən ibarətdir”.

Bərdə Olimpiya İdman Kompleksi

“Kitabi Dədə Qorqud”da xatırlanan və böyük Nizami Gəncəvinin “İskəndərnamə” əsərində tərənnüm olunan Bərdə Azərbaycanın tarixində qəhrəmanlıq və müdriklik nişanələri ilə yadda qalmışdır. Araşdırmalar nəticəsində Bərdənin dünyanın ticarət və sənətkarlıq mərkəzlərindən biri olduğu aşkara çıxmışdır. Ötən əsrin ilk yarısında burada bir çox qədim dövlətlərin pul vahidlərinin tapılması bunun əyani sübutudur.

Gözəl təbiəti ilə fərqlənən Bərdədə inşa edilmiş olimpiya idman kompleksində 600 nəfər tamaşaçı tutumu olan böyük zaldan başqa, trenajor zalı da vardır. Həyətinə isə müxtəlif idman növləri üçün

nəzərdə tutulmuş meydançalar mövcuddur. Bərdə Olimpiya İdman Kompleksində həm oyun idman növləri, həm də təkbətək mübarizə idman növləri ilə məşğul olmaq üçün gözəl şərait vardır.

Bərdə Olimpiya İdman Kompleksinin təntənəli açılış mərasimi 2003-cü il oktyabrın 7-də keçirildi. Açılış mərasimində iştirak edən Azərbaycanın hazırkı prezidenti, həmin vaxt Baş nazir vəzifəsində çalışan İlham Əliyev geniş və əhatəli nitqində qeyd etdi ki, ölkəmizdə aparılan quruculuq işləri, yeni idman obyektlərinin və digər sahələrdəki yeniliklər Heydər Əliyevin respublikamızda əsasını qoyduğu iqtisadi inkişafın sayəsində mümkün olub. İdman da daxil olmaqla ölkənin bütün sahələrində inkişafa nail olmaq üçün dövlətimizin imkanları Heydər Əliyevin məqsədyönlü siyasəti sayəsində ildən-ilə genişlənir: “Bütün bu tədbirləri görmək üçün, əlbəttə ki, Azərbaycanda gərək iqtisadiyyat güclü olsun. Bu istiqamətdə Heydər Əliyev tərəfindən keçirilən iqtisadi islahatlar öz bəhrəsini verməkdədir. Azərbaycan iqtisadi cəhətdən güclənir, ayağa qalxır, ölkədə çox güclü iqtisadi potensial yaranmışdır. Heydər Əliyev tərəfindən on il ərzində aparılan iqtisadi siyasət, ilk növbədə, neft strategiyasının həyata keçirilməsi bizə imkan verəcək ki, Azərbaycanın sosial problemlərini də uğurla həll edək.”

Lənkəran Olimpiya İdman Kompleksi

Respublikamızın münbit təbii şəraitə malik cənub bölgəsi olan Lənkəranı "yaşıl şəhər" də adlandırmaq olar. Ölkəmizin cənubunda qərar tutmuş bu şəhər həm də Xəzər dənizi sahilində yerləşməsi ilə əlverişli şəraitə malikdir.

Lənkəran şəhərinin yaxınlığında tikilmiş olimpiya idman kompleksində, öz iqliminin gözəlliyi ilə diqqəti daim cəlb etmiş Azərbaycanın bu dilbər guşəsində təmiz hava və sakit məşq amili idmançıların daha səmərəli hazırlığı baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir. Burada tikilərək istifadəyə verilmiş yeni olimpiya idman kompleksi həm də, gənclərin bədən tərbiyəsi ilə məşğulluğu potensialını artırır. Qeyd

edək ki, həmin kompleksin yaxınlığında müasir otel də tikilib istifadəyə verilmişdir ki, bu da bölgədə idmançıların rahatlığı ilə yanaşı, burada beynəlxalq yarışların təşkilini də mümkün edir.

2003-cü il oktyabrın 9-da təntənəli mərasimlə istifadəyə verilən qurğunun açılış mərasimində hökumətimizin başçısı, Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyev iştirak etmiş və rəmzi qırmızı lenti kəsmişdir.

Açılış mərasimində çıxış edən İlham Əliyev ölkəmizdə idmana yüksək qayğının gələcəkdə də yeni-yeni qələbələrə yol açdığını bildirmişdir: "Azərbaycanda idmana böyük qayğı var. Bu qayğı ən yüksək səviyyədə göstərilir. Əgər cənab prezident Heydər Əliyevin idmana qayğısı olmasaydı, əlbəttə ki, biz bu uğurları əldə edə bilməzdik. İdmanın maddi-texniki bazasının yaradılması ilə yanaşı idmançılarımız da Azərbaycanı beynəlxalq yarışlarda çox ləyaqətlə təmsil edirlər. Son 3-4 il ərzində demək olar ki, bütün beynəlxalq yarışlarda idmançılarımız nəinki iştirak edir, eyni zamanda medallar uğrunda mübarizə aparır və bu mübarizədə də qalib çıxırlar. Mən əminəm ki, idmançılarımız bundan sonra da beynəlxalq yarışlarda, dünya, Avropa çempionatlarında olimpiya oyunlarında Azərbaycanın idman şərəfini daim yüksək tutacaq, doğma vətənimizə yeni-yeni qələbələr gətirəcəklər."

Quba Olimpiya İdman Kompleksi

Öz iqliminə görə Azərbaycanın ən səfali rayonlarından biri olan Qubada inşa etdirilmiş yeni olimpiya idman kompleksi ölkəmizdə mövcud olan digər idman qurğularından öz həcmi və imkanlarının genişliyi ilə fərqlənir. İdmançıların təlim-məşq toplantılarının yüksək səviyyədə təşkilinə şərait yaradan bu kompleks çoxşaxəlidir. Bunu ölkəmizin prezidenti Qubada kompleksin açılış mərasimində çıxış edərkən də qeyd edib: “Bu kompleks bir neçə vəzifəyə xidmət edəcəkdir. Bu, çox möhtəşəm bir kompleksdir. Burada həm qapalı idman salonu, qapalı hovuz, stadion, idman meydançaları, həm də otel, kotteclər, digər infrastruktur yaradılıbdır”.

Quba Olimpiya İdman Kompleksinin açılış mərasimi 2003-cü il oktyabrın 11-nə təsadüf edib. Azərbaycan prezidenti, həmin vaxt baş nazir vəzifəsini daşımış İlham Əliyevin iştirakı ilə gerçəkləşən bu mərasimə toplaşanlar yekdilliklə bu qurğunun dünyada nadir rast gəlinən idman mərkəzlərindən biri olduğunu qeyd edirdilər.

Otüstü Hokkey Kompleksi

Respublikamızda vaxtilə mövcud olmuş idman növlərinin bərpası və inkişafı da dövlətin diqqət mərkəzindədir. Sözsüz ki, bir vaxtlar Azərbaycan otüstü hokkey komandalarının SSRİ miqyasında ən güclülərdən sayıldığı çoxlarının yadındadır. SSRİ-nin dağılmasından sonra tənəzzülə uğramış idman növlərimizdən biri də məhz otüstü hokkey olmuşdur. Yalnız son bir neçə ildə bu sahəyə dövlət səviyyəsində diqqət otüstü hokkey ənənələrimizin bərpası yolunda əməli işlərin görülməsi ilə müşayiət olunmuşdur. Həm dövlətin, həm Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin, həm də yeni seçilmiş federasiya rəhbərliyinin birgə fəaliyyəti qısa zaman kəsiyində hokkeyçilərimizin

qitə miqyaslı yarışlarda uğurlu çıxışlarına şərait yaratmışdır.

Heydər Əliyevin respublikamıza rəhbərlik etdiyi sovet ittifaqı dövründə tikilmiş “Rabitəçi” idman kompleksi uzun müddət bu idman növünün inkişafı üçün istismar edilsə də son illərdə müasir tələblərə cavab verən xüsusi bir idman kompleksinin tikintisi də qaçılmaz həqiqət idi. Şəhərin mərkəzində müasir tələblərə cavab verən otüstü hokkey kompleksinin inşası bu idman növünün inkişafı üçün böyük perspektivlər yaratdı. Hazırda beynəlxalq səviyyəli yarışların keçirilməsi, eləcə də yığma və klub komandalarımızın hazırlığı üçün böyük imkanlar açan bu qurğu idmançılarımızın istifadəsindədir.

Stend Atıcılığı üzrə İdman Kompleksi

Bu idman qurğusu da Heydər Əliyevin ölkəmizə rəhbərlik etdiyi son dövrlərdə tikilib istifadəyə verilib. Çox təəssüf ki, ümummillili liderimiz, idmanımızın daimi himayədarı Heydər Əliyev səhhətində yaranan problemlərlə əlaqədar, bu qurğuların açılış mərasimlərində iştirak edib, xeyir-duasını verə bilmədi. Lakin hər halda, bütün bu komplekslərin tikilib istifadəyə verilməsi ölkəmizdə sabitliyin qaranlığı olan Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərliyi dövrünə düşüb.

Azərbaycanda ilk dəfə inşa etdirilən bu atıcılıq stendi Azərbaycan idmançıları Sidney Olimpiadasından uğurla döndükdən sonra, ümummillili liderimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə tikilib.

Binəqədi rayonu ərazisində, motodromun arxasında, geniş ərazidə salınmış bu idman mərkəzi stend atıcılığı ilə məşğul olan idmançılarımız üçün böyük hədiyyədir. Bu kompleks indiyədək beynəlxalq yarışlara hazırlıq üçün xarici ölkələrə gedən idmançılarımızın məsul yarışlara bundan sonra Vətəndə hazırlaşma bilmələri üçün geniş imkan yaradır. Bundan başqa idmanın bu növü ilə məşğul olmaq üçün hər bir şəraiti olan kompleks gələcəkdə ölkəmizdə beynəlxalq yarışların təşkilinə imkan verir. Finlandiyadan gətirilərək quraşdırılmış xüsusi idman avadanlığı bunun üçün bütün tələblərə cavab verir.

2003-cü il sentyabrın 8-də təntənəli açılış mərasimi ilə istifadəyə verilən bu qurğunun açılış mərasimində həmin vaxt hökumət rəhbəri olan, dövlətimizin hazırkı başçısı İlham Əliyev iştirak etmişdir.

Mərasimdəki nitqi zamanı Heydər Əliyevin ölkəmizdə yaratdığı sabitliyin idmanın da inkişafına şərait yaratdığını bildiren İlham Əliyev bu sahədə qazanılan uğurların kökündə məhz dövlətimizin başçısının tövsiyyə, arzu və əməllərinin dayandığını ifadə etmişdir: “İdman cəmiyyətimizin ayrılmaz hissəsidir. İdman o ölkədə inkişaf edir ki, orada sabitlik, iqtisadi inkişaf, əmin-amanlıq var. Bütün bu

amillər Azərbaycanda mövcuddur. Bunların Azərbaycanda mövcud olmasının səbəbkarı möhtərəm cənab prezident Heydər Əliyevdir. Məhz onun Azərbaycanda apardığı siyasətin nəticəsində sabitlik yaranıb, ölkəmiz iqtisadi cəhətdən inkişaf edir və bu bizə imkan verir ki, bütün sahələrdə uğurlar qazanaq. Əlbəttə cənab prezident tərəfindən idmançılarımıza, ümumiyyətlə, idmanın inkişafına bu qayğı, diqqət göstərilməsəydi, biz bu uğurları əldə edə bilməzdik.”

Taekvondo İdman Mərkəzi

Son illərdə Azərbaycanda taekvondo yüksək inkişaf səviyyəsinə çatmış, idmançılarımız dünya və qitə çempionatlarında uğurla çıxış etmişlər. Azərbaycan taekvondoçuları Olimpiya proqramına yenidən salınmış bu idman növündə Afina Olimpiya Oyunlarına 2 lisenziya da qazanmışlar. Azərbaycanda yenidən tikilib istifadəyə verilən “Musado” taekvondo idman kompleksi bu növün gələcəkdə daha da inkişafı üçün böyük imkanlar açır.

Tərkibində mehmanxana, xüsusi idman otaqları, üzgüçülük hovuzu, istirahət zonası və digər bölmələri olan bu gözəl idman mərkəzi dünyada analoqu olmayan bir kompleksdir.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin və dünya Taekvondo Federasiyasının rəhbərliyinin iştirakı ilə bu mərkəzin təntənəli açılış mərasimi 2003-cü il oktyabrın 10-da keçirilmişdir.

Yaxt Klub

Azərbaycanda müstəqillik illərində tikilən müasir idman qurğularından biri də Yaxt klubdur. Milli parkda inşa edilmiş bu idman qurğusu ölkədə yelkənli qayıq idman növünün inkişaf etdirilməsi baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır. Burada yaradılmış şərait təkcə daxili deyil, həm də beynəlxalq yarışların keçirilməsinə də imkan verir. 2003-cü il sentyabrın 5-də təntənəli açılış mərasimində iştirak etmiş hazırkı dövlət rəhbərimiz İlham Əliyev bu idman qurğusunun açılışını bildirən rəmzi qırmızı lenti kəsdikdən və yaxt klubun imkanları ilə tanış olduqdan sonra, nitq söyləyərkən demişdir ki, dünya standartları səviyyəsində yaradılaraq idmançılarımızın istifadəsinə verilən bu yaxt klubdan təkcə yelkənli idman növü təmsilçiləri deyil, eyni zamanda digər idman növləri ilə məşğul olanlar da istifadə edə bilərlər.

Heydər Əliyev adına İdman-Konsert Kompleksi

Heydər Əliyevin Azərbaycan idmanına verdiyi tarixi töhfələrdən biri də respublikamızda müasir idman qurğularının tikintisi və köhnə idman bazalarının təmir olunaraq yeniləşdirilməsidir.

Hələ sovet hakimiyyəti illərində, 1977-ci ildə Azərbaycanın rəhbəri Heydər Əliyevin şəxsi təşəbbüsü və birbaşa nəzarəti ilə tikintisinə başlanılan İdman-Konsert Kompleksi Azərbaycan üçün böyük mirasdır. Belə idman qurğusunu tikmək heç də asan məsələ deyil. Sovet İttifaqı dövründə müttəfiq respublikalarda belə nəhəng idman arenalarının tikintisi SSRİ Dövlət Plan Komitəsinə qadağan edilsə də Heydər Əliyev öz nüfuzundan istifadə edərək Azərbaycanda bu qurğunun inşasına nail ola bilmişdir. Zaqafqaziyada tutumuna görə ən böyük örtülü idman qurğusu olan kompleks istifadəyə 1990-cı ilin noyabrında verilmişdir. Lakin müs-

təqilliyimizin ilk illərində baxımsızlıq üzündən bu nəhəng kompleks bərhad vəziyyətə düşmüş və öz təyinatı üzrə istifadə olunmamışdır.

Xalqın tələbi ilə yenidən Azərbaycan rəhbərliyinə qayıdan böyük rəhbərimizin göstərişi ilə İdman-Konsert Kompleksi son illərdə dövlət tərəfindən təmir olunaraq, yenidən öz qapılarını minlərlə idman pərəstişkarının üzünə açıb. Kompleksin tavanı, işıqlandırma və istilik sistemləri yenidən qurularaq müasirləşdirilmiş, ayrıca istilik xətti ilə təmin olunmuşdur.

Bu nəhəng idman qurğusu 7360 tamaşaçı tutumu olan baş arenadan, hər biri 20x40 metr ölçüsündə olan iki köməkçi zaldan, artist otaqlarından, isti və soyuq su ilə təmin olunmuş soyunub-geyinmə otaqlarından ibarətdir ki, bütün bunların da hamısı Heydər Əliyevin xüsusi tapşırığı ilə yenidən təmir edilərək müasir tələblər səviyyəsinə çatdırılmışdır.

Heydər Əliyev adına İdman-Konsert Kompleksində təkcə son illərdə güləş üzrə qitə çempionatı, dünya kuboku, gimnastika üzrə dünya kuboku, cüdo üzrə yeniyetmələrin Avropa çempionatı, voleybol üzrə Olimpiya Oyunlarına lisenziya verən beynəlxalq təsnifat turniri, beynəlxalq turizm və neft-qaz sərgiləri təşkil edilmişdir.

2003-cü il martın 10-dan Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanı ilə İdman-Konsert Kompleksi öz banisi Heydər Əliyevin adını daşıyır.

Tofiq Bəhramov adına Respublika Stadionu

Müstəqilliyimizin ilk illərində təyinatından kənar istifadə nəticəsində yararsız vəziyyətə düşmüş T.Bəhramov adına Respublika Stadionunun məhz Heydər Əliyevin təşəbbüsü və tapşırığı ilə təmir edilərək yenidən öz həqiqi sahiblərinin - idmançıların istifadəsinə verilməsi heç kəs üçün sirr deyil. 1952-ci ildə inşa olunmuş bu stadion o vaxtdan sonra yalnız müstəqillik illərində, idmanımızın böyük himayədarının təşəbbüsü ilə təmir edilib beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırıldı. 2000-ci ildə Bakı Olimpiya İdman Kompleksinin açılış mərasimində çıxışı zamanı Respublika stadionunun əvvəlki vəziyyətini yada salan dövlət rəhbərimiz bu barədə belə danışırdı:

- Mən bir dəfə demişəm. Xatirimdədir, 1952-ci ildə bu yaxınlıqda Azərbaycanın mərkəzi stadionu açıldı. Mən o vaxt gənc olarkən həmin açılışda iştirak etmişdim. Ondan sonrakı illərdə o stadion Azərbaycan xalqına, gənclərinə, futbola xidmət etmişdir. Amma sonra nə oldu? 1990, 1991, 1992-ci illərdə və 1993-cü ildə, hətta 1994-cü ildə də o stadionu bazara döndərdilər, orada kababxanalar açdılar. Stadionu dağıtdılar və elə vəziyyətə gətirdilər ki, mən xatırlayıram, bir dəfə hansısa beynəlxalq yarış keçirilməli idi, beynəlxalq hakimlər gəlib dedilər ki, burada yarış keçirmək olmaz. Yarışı Sumqayıt stadionunda keçirdilər. Bax, biz bu cür keçmişi də görmüşük. Əvvəllər yararmış idman potensialını, yəni idmanın maddi-texniki potensialını inkişaf etdirmək əvəzinə, onun dağıdılmasını, tar-mar edilməsini görmüşük. Ancaq biz bunların qarşısını aldığımızı və indi həmin stadion bərpa ediləndir. Orada yarışlar gedir, istifadə olunur. Amma hesab edirəm ki, hələ onu tam yüksək səviyyəyə gətirib çıxara bilməmişik”.

Doğrudan da, sonradan bu stadion, Heydər Əliyevin dediği kimi, qısa müddət ərzində tam yenidən qurularaq, Avropanın ən müasir stadionlarından birinə çevrildi. İndi stadion öz yaşıl ot örtüyünə görə dünyanın ən müasir stadionları ilə rəqabət apara bilər. Həmçinin işıqlandırma sistemi, oturacaqları, soyunub-geyinmə otaqları yeniləndirilmiş bu mərkəzi stadionumuzda istənilən miqyaslı futbol yarışlarının təşkili mümkündür.

Bakı İdman Sarayı

Əvvəllər Bakı Əl Oyunları Sarayı adı ilə məşhur olan bu idman qurğusu Heydər Əliyevin Azərbaycan Prezidenti seçilməsindən sonra ölkə idmançıları ilə ilk görüşünün məkanı kimi də tarixə düşüb. Milli Parkda yerləşən bu saray da son illərdə Heydər Əliyevin tapşırığı ilə yenidən təmir olunaraq idmançıların istifadəsinə verilib. 2000-ci ildə idmançılarla görüşü zamanı mərhum dövlət rəhbərimizin sarayla bağlı dediklərini xatırlamaq kifayətdir:

- Xatirimdədir, onu da 1970-ci illərin sonunda inşa etdirdik. Düzdür, uzun çəkdi, üç-dörd il çəkdi. O vaxtlar Bakı Şəhər Sovetinə tapşırırdıq. Onlar da deyirdilər ki, pul yoxdur, filan yoxdur, çox uzatdılar. Ancaq yə-nə tikildi, istifadəyə verildi. Amma mən 1993-1994-cü illərdə orada nə gördüm?! Onu kimlərəsə veriblər, gətirib mebel düzüb satırlar, başqa şeylər satırlar, mağazalar düzəldiblər, idman isə tamamilə yoxdur. Bunlar xatirinizdədir. Onu da təmizlədik, bərpa olundu. İndi idman sarayından çox yaxşı istifadə olunur və orada bir çox beynəlxalq yarışlar keçirilir.

Respublika Velotreki

Sovet ittifaqı illərində Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycanda tikilmiş idman qurğularından biri də Azərbaycanda velosiped idman növünün inkişafı üçün böyük əhəmiyyət daşıyan Respublika Velotrekidir. Qeyd edək ki, şəhərin 20 yanvar metro stansiyası yaxınlığında yerləşən bu möhtəşəm idman mərkəzi bütün şərq aləmində yeganə trekdir.

Ötən əsrin 80-cı illərinin sonu, 90-cı illərin əvvəllərində baxımsızlıq üzündən yararsız hala düşmüş velotrek yalnız Heydər Əliyevin ikinci dəfə Azərbaycan rəhbərliyinə qayıdışından sonra əsaslı təmir edilərək öz təyinatı üzrə istifadəyə verildi. Hazırda yüksək səviyyədə olan bu qurğu ölkəmizdə velosiped idman növünün inkişafı üçün əsas baza rolunu oynayır.

5

AZƏRBAYCANDA BEYNƏLXALQ YARIŞLAR

Azərbaycan dünyanın idman mərkəzlərindən birinə çevrilib

Dövlətçiliyimizin banisi, 1993-cü ildə xalqın istəyi və təkidli tələbi ilə Azərbaycan rəhbərliyinə qayıdan Heydər Əliyev Vətənimizi həmin ərəfədə mövcud olan vətəndaş qarşıdurmasının hökm sürdüyü və tənəzzüldə olan ölkədən sabit və inkişaf edən dövlətə çevirməklə, respublikamızın beynəlxalq aləmə inteqrasiyasında mühüm rol oynadı. Məhz bu amilin sayəsində beynəlxalq idman qurumları bir çox mötəbər idman yarışlarının, Avropa və dünya çempionatlarının ölkəmizdə təşkilinə razılıq verirlər. Bir faktı da qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanda təşkil edilən belə yarışların sayı və miqyası ildən-ilə genişlənməkdədir. Bu bir tarixi həqiqətdir. Həmin yarışların yüksək təşkilatçılıq bacarığı ilə keçirilməsi artıq dəfələrlə beynəlxalq qurumlar tərəfindən vurğulanıb və buna görə də dövlətimizə təşəkkür məktubları göndərilib.

İldən-ilə çoxalan bu yarışları xronoloji ardıcılıqla oxucuların diqqətinə çatdırırıq:

1996-cı il

1. 26-30 oktyabr: Boks üzrə AİBA prezidenti Ə.Çoudrinin kuboku uğrunda beynəlxalq turnir.

1997-ci il

1. 5-22 fevral: Dama üzrə kişilər və qadınlar arasında dünya çempionatı.

2. 18-22 oktyabr: Boks üzrə AİBA prezidenti Ə.Çoudrinin kuboku uğrunda beynəlxalq turnir.

1998-ci il

1. Aprel-may: Sambo üzrə kişilər arasında Avropa çempionatı.

2. 17-23 dekabr: Boks üzrə AİBA prezidenti Ə.Çoudrinin kuboku uğrunda beynəlxalq turnir.

1999-cu il

1. İyul - avqust: "Master-Ralli" üzrə Dünya Kubokunun mərhələ yarışları.
2. 01-09 avqust: Boks üzrə yeniyetmələr arasında Avropa birinciliyi.
3. Oktyabr: Futbol üzrə 18 yaşa qədər yeniyetmələr arasında dünya birinciliyinin seçmə yarışları (Hollandiya-Azərbaycan-İsrail).
4. 15-20 dekabr: Boks üzrə AİBA prezidenti Ə.Çoudrinin kuboku uğrunda beynəlxalq turnir.

2000-ci il

1. 26-28 may: Əl topu üzrə Avropa birinciliyinin seçmə yarışları (Rumıniya, Xorvatiya, Ukrayna, Azərbaycan).
2. 16-19 noyabr: MDB jurnalistləri arasında beynəlxalq futbol turniri.
3. 12-17 dekabr: Boks üzrə AİBA prezidenti Ə.Çoudrinin kuboku uğrunda beynəlxalq turnir.

2001-ci il

1. Fevral: Avropa Olimpiya Komitəsinin Texniki Komissiyasının iclası keçirilmişdir.
2. Fevral: Voleybol üzrə dünya çempionatının seçmə oyunları (Azərbaycan-İsrail).
3. 6 aprel: Avropa Olimpiya Komitəsi İcraiyyə Komitəsinin yığıncağı.
4. 4-7 may: Bodibilding üzrə kişilər arasında Avropa çempionatı.
5. 15-16 may: Beynəlxalq Güleş Federasiyasının təqviminə əsasən sərbəst güleş üzrə beynəlxalq turnir.
6. İyun: Avropa Şahmat İttifaqları Prezidentlər Şurasının iclası.
7. İyul - sentyabr: Basketbol üzrə Avropa çempionatının seçmə oyunları (Bolqarıstan, Gürcüstan, Belorusiya, Azərbaycan).
8. 13-21 oktyabr: Boks üzrə yeniyetmələr arasında dünya çempionatı.

2002-ci il

1. 5-10 mart: Boks üzrə AİBA prezidenti Ə.Çoudrinin kuboku uğrunda beynəlxalq turnir.
2. 9-10 mart: Voleybol üzrə Avropa Top komandaları kuboku.
3. 1-4 may: Sərbəst güleş üzrə Avropa çempionatı.
4. 5-14 may: Həndbol üzrə "Challenge Trophu" Kuboku uğrunda beynəlxalq turnir.
5. 6-8 may: Sərbəst güleş üzrə beynəlxalq turnir.
6. 13-24 iyul: Şahmat üzrə 20 yaşa qədər oğlanlar arasında Avropa çempionatı.
7. 27-29 oktyabr: Sürətli dama üzrə beynəlxalq turnir.

2003-cü il

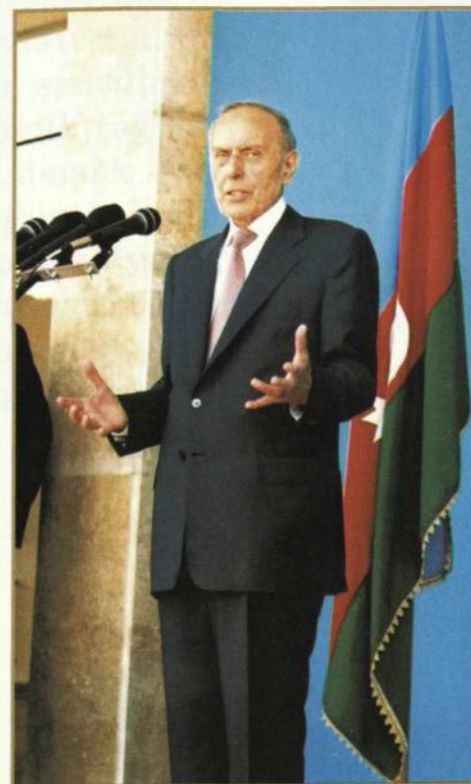
1. 5-10 yanvar: Voleybol üzrə Avropa çempionatının seçmə yarışları.
2. 24-25 yanvar: Taekvondo üzrə beynəlxalq turnir.
3. 17-23 mart: Boks üzrə Ənvər Çoudrinin kuboku uğrunda beynəlxalq turnir.
4. 19-20 aprel: Karate üzrə "Prezident kuboku" beynəlxalq turniri.
5. 8-9 may: Sərbəst güleş üzrə gənclər arasında beynəlxalq turnir.
6. 21 iyun-4 iyul: Şahmat üzrə 20 yaşa qədər oğlanlar və qızlar arasında dünya birinciliyi.
7. 9-10 avqust: Bədii gimnastika üzrə Dünya Kubokunun mərhələ yarışları.

8. 22-24 avqust: Cüdo üzrə Avropa birinciliyi.
9. 4-7 sentyabr: Uşu-sanda üzrə "İpək yolu" beynəlxalq turniri.
10. 27-30 sentyabr: Cüdo üzrə H.Aslanovun xatirəsinə həsr olunmuş ənənəvi beynəlxalq turnir.
11. 2-3 noyabr: Müsəlman Ölkələri Qadın İdman Həmrəylik Şurasının İdarə Heyətinin iclası keçirilmişdir.
12. 11-14 noyabr: Su polosu üzrə beynəlxalq turnir.
13. 3-7 dekabr: Boks üzrə A.Ağalarovun xatirəsinə həsr olunmuş beynəlxalq turnir.
14. 12 dekabr: Basketbol üzrə "Avropa Kuboklar Kuboku" yarışları.

6

İDMANA VƏ İDMANÇIYA DÖVLƏT QAYĞISI

Fərmanlar, sərəncamlar

Ümummilli liderimizin ölkəmizə müstəqillik illərindəki rəhbərliyi dövründə idmanla bağlı imzaladığı fərman və sərəncamların sayı onlardır. Uzaqgörən dövlət xadimi Heydər Əliyevin imza atdığı bu sənədlərin hər birini idman ictimaiyyəti böyük rəğbətlə qarşılayıb. Tam məsuliyyətlə demək olar ki, Azərbaycan idmanının bu gün öncül dünya səviyyəsinə yüksəlməsində əbədiyaşar prezidentimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü və imzası ilə ictimaiyyəti sevindirmiş bu fərman və sərəncamları ilkin hüquqi təməl hesab etmək olar.

**Azərbaycan Respublikası idmançılarının
təltif edilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan idmanının inkişafındakı xidmətlərinə və beynəlxalq yarışlarda yüksək nailiyyətlərinə görə aşağıdakılar təltif edilsinlər:

“Şöhrət” ordeni ilə

Hüseynov Nazim Qalib oğlu - Olimpiya çempionu

“Tərəqqi” medalı ilə

Abdullayev Namiq Həmdulla oğlu - Avropa çempionu

Axundzadə Ağayar Əbdüləziz oğlu - Məşqçi

Vəlixanlı Firuzə Orxan qızı - Beynəlxalq qrossmeyster

Qədimova İlahə Akif qızı - Beynəlxalq qrossmeyster

Eyvazov Natiq Sulduz oğlu - Avropa çempionu

Məftəhəddinova Zemfira Əli qızı - Avropa çempionu

Məmmədov Ceyhun Məhəmməd oğlu - Avropa çempionu

Sofiyeva Aynur Məmmədəliyevə qızı - Beynəlxalq qrossmeyster

Timoxin Valeri Vasilyeviç - Dünya çempionu

Hüseynov Rövşən Məmməd oğlu - Dünya çempionu

Hüseynov Sabir Məmməd oğlu - Məşqçi

Hüseynova Zülfiyyə Yusif qızı - Dünya çempionu

Cabbarov Rauf Əbdülqədir oğlu - Məşqçi

Heydər Əliyev

Azərbaycan Respublikasının prezidenti

Bakı şəhəri, 5 mart 1995-ci il.

**Ə.Ə.Məmmədovun “Şöhrət” ordeni ilə
təltif edilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan idmanının inkişafında və gənc nəslin təlim-tərbiyəsində görkəmli xidmətlərinə görə Ələkbər Əmir oğlu Məmmədov “Şöhrət” ordeni ilə təltif edilsin.

Heydər Əliyev

Azərbaycan Respublikasının prezidenti

Bakı şəhəri, 25 may 1995-ci il.

**A.A.Banişevskinin “Şöhrət” ordeni ilə
təltif edilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan idmanının inkişafında böyük xidmətlərinə görə Anato-
liy Andreyeviç Banişevski “Şöhrət” ordeni ilə təltif edilsin.

Heydər Əliyev

Azərbaycan Respublikasının prezidenti

Bakı şəhəri, 20 fevral 1996-cı il.

**M.H.Dadaşovun “Şöhrət” ordeni ilə
təltif edilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan idmanının inkişafındakı xidmətlərinə görə Muxtar
Hüseyn oğlu Dadaşov “Şöhrət” ordeni ilə təltif edilsin.

Heydər Əliyev

Azərbaycan Respublikasının prezidenti

Bakı şəhəri, 19 fevral 1998-ci il.

**“Bədən tərbiyəsi və idman haqqında”
Azərbaycan Respublikası Qanununun
tətbiq edilməsi barədə**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

“Bədən tərbiyəsi və idman haqqında” Azərbaycan Respublikası Qa-
nununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiq edil-
məsinə təmin etmək məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bir ay müddətində:
- qüvvədə olan müvafiq qanunvericilik aktlarının “Bədən tərbi-
yəsi və idman haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun-
laşdırılması barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezi-

dentinə təqdim etsin;

- "Bədən tərbiyəsi və idman haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun pozulmasına görə məsuliyyət növlərini müəyyən edən qanunvericilik aktının layihəsini hazırlayıb Azərbaycan Respublikası Prezidentinə təqdim etsin;

- həmin Qanunun 22-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafına sponsorluğun əsasları və qaydası barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- Olimpiya Oyunlarının mükafatçılarında və iki dəfədən artıq olimpiya növləri üzrə dünya və qitə çempionatlarının qaliblərinə həmin Qanunun 28-ci maddəsinin ikinci hissəsində nəzərdə tutulmuş güzəştli pensiyaların müəyyən edilməsi qaydası barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

- Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ-hüquqi aktlarının həmin Qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

- "Bədən tərbiyəsi və idman haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 18-ci maddəsinin ikinci hissəsində və 25-ci maddəsinin ikinci hissəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Qanunundan irəli gələn digər məsələləri öz səlahiyyətləri daxilində həll etsin.

2. Müəyyən edilsin ki:

- "Bədən tərbiyəsi və idman haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 18-ci maddəsinin ikinci hissəsində və 25-ci maddəsinin ikinci hissəsində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı"nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir;

- həmin Qanunun 4-cü maddəsinin dördüncü hissəsinin beşinci abzasında, 5-ci maddəsinin üçüncü hissəsində, 17-ci maddəsinin birinci, ikinci və dördüncü hissələrində və 20-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı"nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi həyata keçirir;

- həmin Qanunun 8-ci maddəsinin birinci hissəsində nəzərdə tu-

tulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanları"nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi, Səhiyyə Nazirliyi, Mətbuat və İnformasiya Nazirliyi və Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Şirkəti həyata keçirirlər;

- həmin Qanunun 10-cu maddəsinin üçüncü hissəsində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanları"nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi və Gənclər və İdman Nazirliyi həyata keçirirlər;

- həmin Qanunun 15-ci maddəsinin ikinci hissəsində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı"nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi həyata keçirir;

- həmin Qanunun 15-ci maddəsinin üçüncü hissəsində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanları"nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, Səhiyyə Nazirliyi və Gənclər və İdman Nazirliyi həyata keçirirlər;

- həmin Qanunun 17-ci maddəsinin üçüncü hissəsində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı"nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi həyata keçirir;

- həmin Qanunun 13-cü maddəsində, 14-cü maddəsinin ikinci hissəsində və 24-cü maddəsinin birinci, ikinci və üçüncü hissələrində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı"nın və "müvafiq icra hakimiyyəti orqanları"nın səlahiyyətlərini yerli icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər;

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə aşağıdakıların icrası barədə məlumat verməklə:

- bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafının dövlət proqramını üç ay müddətində təsdiq etsin;

- "Bədən tərbiyəsi və idman haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 11-ci maddəsinin birinci hissəsində nəzərdə tutulduğu kimi, hərbi qulluqçuların və hüquq-mühafizə orqanlarının şəxsi heyətinin fiziki hazırlığının normativlərini bir ay müddətində təsdiq etsin.

4. Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi Gənclər və İdman Nazirliyi ilə birlikdə, "Bədən tərbiyəsi və idman haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 10-cu maddəsinin altıncı hissəsində nə-

zərdə tutulduğu kimi uşaqların, şagird və tələbələrin illik fiziki hazırlıq testlərinin keçirilməsi üçün dövlət normativlərini bir ay müddətində təsdiq etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin.

5. Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyinə tapşırılsın ki, "Bədən tərbiyəsi və idman haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun həyata keçirilməsi üçün öz səlahiyyətləri daxilində lazımi tədbirlər görsün.

Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 28 dekabr 1998-ci il.

**F.Z.Həsənovun "Şöhrət" ordeni ilə
təltif edilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan şahmat məktəbinin inkişafındakı xidmətlərinə görə Faiq Zülfüqar oğlu Həsənov "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilsin.

Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 12 aprel 2000-ci il.

**Azərbaycan Respublikası idmançılarının
"Şöhrət" ordeni ilə təltif edilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan idmanının inkişafındakı xidmətlərinə görə və XXVII Yay Olimpiya Oyunlarında göstərdikləri yüksək nailiyyətlərə görə aşağıda adları çəkilən Azərbaycan idmançıları və məşqçiləri "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilsinlər:

Abdullayev Namiq Yadulla oğlu
Məftəhəddinova Zemfira Əli qızı
Cəfərov Hafiz Yusif oğlu

Məmmədov Vahid Şərafəddin oğlu
Məmmədov Yaqub Əkbər oğlu

Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 18 oktyabr 2000-ci il.

**V.M.Ələkbərovun və R.Q.Məmmədovun
"Tərəqqi" medalı ilə təltif edilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

XXVII Yay Olimpiya Oyunlarında göstərdikləri yüksək nailiyyətlərə görə Vüqar Mürsəl oğlu Ələkbərov və Rəşid Qafar oğlu Məmmədov "Tərəqqi" medalı ilə təltif edilsinlər.

Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 18 oktyabr 2000-ci il.

**K.Ə.Tuayevin "Şöhrət" ordeni ilə
təltif edilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan idmanının inkişafındakı xidmətlərinə görə Kazbek Əliyeviç Tuayev "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilsin.

Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 13 noyabr 2000-ci il.

**Ə.M.H. Çoudrinin “Şöhrət” ordeni ilə
təltif edilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan Respublikasının idman sahəsində beynəlxalq əlaqələrinin genişləndirilməsi və möhkəmləndirilməsindəki xidmətlərinə görə Ənvər Mühəmməd Hüseyn Çoudri “Şöhrət” ordeni ilə təltif edilsin.

Heydər Əliyev

*Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 22 oktyabr 2001-ci il.*

**Azərbaycan idmançılarının
təltif edilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin yaradılmasının 10 illiyi münasibətilə Azərbaycanın aşağıdakı idmançıları və məşqçiləri bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafındakı xidmətlərinə görə təltif edilsin:

“Şöhrət” ordeni ilə

Axundzadə Ağayar Əbdüləzim oğlu
İsayev Xəzər Ağəli oğlu
Məmmədov Yaşar Əzizağa oğlu
Rıskal İna Valeryanovna
Şabanova Rəfiqə Mahmud qızı
Şubina Lyudmila Yeqorovna

“Tərəqqi” medalı ilə

Abdullayev Arif Yədulla oğlu
Abdullayev Nəriman Sadıx oğlu
Aşumova İradə Süleyman qızı
Babanlı Tofiq Xanlar oğlu
Dərvişov Əli İsa oğlu
Əlicanov Nazim Nəzir oğlu
Hacıəhmədov Hacıağa Səməd oğlu

Həsənova Alla Anatolyevna
Hüseynov Oqtay Qulam oğlu
İsmayılov Elçin Mehdi oğlu
Qarayev Faiq Əli oğlu
Mənsurov Fərid Salman oğlu
Mursaqulov Saridan Ramiz oğlu
Nərimanov Elşad Əhməd oğlu
Paşayev Niyaməddin Vaqif oğlu
Paşayev Nizami Xanəli oğlu
Vahabzadə Asmila Hacı qızı
Jemayeva Yelena Viktorovna

Heydər Əliyev

*Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 10 oktyabr 2002-ci il.*

**Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və
İdman Akademiyası müəllimlərinin
təltif edilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyasının 70 illiyi münasibətilə akademiyanın aşağıdakı müəllimləri elm və təhsil sahələrində, bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafında xidmətlərinə görə təltif edilsinlər:

“Şöhrət” ordeni ilə

Abiyev Ağacan Qulam oğlu
Ağayev Oqtay Mirzəbaba oğlu
Nərimanov Bəhram Əhməd oğlu
Rzayeva Zeynəb Hüseyn qızı

“Tərəqqi” medalı ilə

Abdul-Qədirov İsmayıl Qafar oğlu
Babayev Zəfər Abigül oğlu
Babazadə Davud Əliağa oğlu
Eminbəyli Yavuz İbrahim oğlu

Hüseynov Şüa Hüseyn oğlu
İsmayılov İsmayıl Sultan oğlu
Quliyev Dilqəm Qasım oğlu
Qurbanov Xanlar Kazım oğlu
Məmmədyarov Qəhrəman Müslüm oğlu

Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikasının prezidenti
6 aprel 2001-ci il.

**Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman
Akademiyası müəllimlərinə “Əməkdar müəllim”
fəxri adı verilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyasının 70 illiyi münasibətilə akademiyanın aşağıdakı müəllimlərinə elm və təhsil sahələrində, bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafında nailiyyətlərinə görə “Əməkdar müəllim” fəxri adı verilsin:

Balayeva Validə Gülməmməd qızı
Bağırov Rafiq Kamal oğlu
Bədirbəyli Gülcəmal Ağalar qızı
Əbdürrəhmanov Şamil Hətəm oğlu
Ələkbərov Həmid Yusif oğlu
Əliyev Akif Əbdul oğlu
Əliyev Arif Əli oğlu
Əsədov Sabir Cəlal oğlu
Hüseynov Firat Alışan oğlu
Qarayev Mir Həsən oğlu
Qasimov Həmid İbad oğlu
Qasimov Ürfət Məmməd oğlu
Qayıbov Rafiq Hüseyn oğlu
Məmmədova Cəmilə Muxtar qızı
Məmmədova Şükufə Ağaxəlil qızı
Nəsrullayev Məmməd Əhməd oğlu
Senatorova Svetlana Mixaylovna

Tahirov Rəsul Abbas oğlu
Talibov Yusif Rəhim oğlu
Vahidov Sabir Abdul oğlu
Zülfüqarov Xəyyam Qədir oğlu

Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikasının prezidenti
6 aprel 2001-ci il.

**Azərbaycanın olimpiya çempionları üçün
Azərbaycan Respublikası prezidentinin xüsusi
olimpiya təqaüdlərinin təsis edilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan Respublikasında bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafına dövlət qayğısının artırılması məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycanın olimpiya çempionları üçün Azərbaycan Respublikası prezidentinin hərəsi ayda iki milyon manat məbləğində xüsusi olimpiya təqaüdləri təsis edilsin. Xüsusi olimpiya təqaüdü Azərbaycan Respublikası prezidentinin qərarı ilə müəyyən olunur.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu fərmandan irəli gələn məsələləri həll etsin.

Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 10 oktyabr 2002-ci il.

İdman Fondunun yaradılması haqqında

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan Respublikası əhalisi arasında sağlam həyat tərzinin təbliğ edilməsi və bədən tərbiyəsinin maddi-texniki bazasının inkişaf etdirilməsi, bu sahədə ümumxalq yardımının təşkil olunması məqsədi ilə gənclərin idmana marağını artırmaq və Azərbaycan idmanının beynəlxalq miqyasa çıxması üçün real zəmin yaratmaq zərurətini nə-

zərə alaraq qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında İdman Fondu yaradılsın.

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fondundan müstəsna hal kimi İdman Fonduna 2 milyard manat məbləğində vəsait ayrılınsın.

3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, İdman Fondu Əsasnaməsinin layihəsini və idarə heyətinin tərkibi haqqında təklifləri 15 gün ərzində təqdim etsin.

Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 5 mart 1995-ci il.

Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN FƏRMANI

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 1994-cü il 26 iyul tarixli 861 nömrəli Qərarına müvafiq olaraq qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının gənclər və idman nazirinə tapşırılsın ki, on gün müddətində nazirliyin funksiyalarını, hüquq və vəzifələrini əks etdirən Əsasnaməsinə və strukturunu hazırlayıb müəyyən olunmuş qaydada Azərbaycan Respublikası prezidentinə təqdim etsin.

2. Müəyyən edilsin ki, Əsasnamə nazirliyin aşağıdakı başlıca fəaliyyət istiqamətlərini əhatə etməlidir:

- Azərbaycanın sosial, iqtisadi və mədəni inkişafının ümummilli strateji siyasətinə uyğun gənc nəslin tərbiyəsi;

- Gənclərlə iş sahəsində cəmiyyətin demokratik inkişafı tələblərinə cavab verən siyasətin həyata keçirilməsi;

- Gənclərin qüvvə və bacarıqlarının, yaradıcılıq imkanlarının milli dövlət quruculuğu vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə, ölkədə həyata keçirilən islahatlar proqramlarının gerçəkləşdirilməsinə səfərbər olunması;

- Gənclər arasında ümumbəşəri və milli dəyərlərin təbliğinin təmin edilməsi;

- Gənclərin yüksək sosial, mənəvi və sağlam fiziki inkişafını təmin edən bütün fəaliyyət sahələrinin istiqamətləndirilməsi;

- Gənclər arasında Azərbaycanın tarixi və mədəni irsini yaymaqla, onların vətənpərvərlik, Vətənə sədaqət, müstəqilliyimizin, dövlətçiliyimizin, torpaqlarımızın müdafiəsinə daimi hazırlıq ruhunda tərbiyə edilməsi;

- Gənclər arasında işsizliyin aradan qaldırılması üçün başqa dövlət orqanları ilə birgə fəaliyyət göstərməsi;

- Aztəminatlı ailələrdəki uşaqların və yetim uşaqların sosial problemlərinin həllinə dair dövlət proqramının həyata keçirilməsinə yaxından kömək göstərilməsi;

- Hamılıqla qəbul edilmiş beynəlxalq hüquq sənədlərində əksini tapmış uşaqların hüquqlarının müdafiəsi üçün yönəldilmiş tədbirlərin həyata keçirilməsi;

- Bazar iqtisadiyyatı mühitində gənclərin sahibkarlığa cəlb edilməsi sahəsində başqa dövlət idarəetmə orqanlarının işinin əlaqələndirilməsi;

- Gənclər təşkilatlarının formalaşmasında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq iştirak edilməsi, onların fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi;

- Gənclərin problemləri ilə bağlı beynəlxalq tədbirlərdə onların fəal iştirakına kömək göstərilməsi;

- Azərbaycan Respublikası bədən tərbiyəsi sahəsində milli proqramın həyata keçirilməsi;

- Azərbaycan xalqının milli-mənəvi dəyərlərinə əsaslanan sağlam həyat tərzinin əhali arasında aşılmasının təmin edilməsi, bədən tərbiyəsinin geniş təbliğinin təşkil edilməsi;

- Əhali, xüsusilə böyüməkdə olan gənc nəsil arasında idmanın və bədən tərbiyəsinin kütləviliyinin təmin edilməsi məqsədilə digər dövlət orqanları və ictimai təşkilatlarla birlikdə onların maddi texniki bazasının inkişaf etdirilməsi;

- Azərbaycanın beynəlxalq idman əlaqələrinin genişlənməsinə köməklik göstərilməsi.

3. Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyinə tapşırılsın ki, üç ay ərzində gənclərlə iş sahəsində milli siyasət konsepsiyasını və əhalinin fiziki tərbiyə proqramını hazırlayıb, təsdiq olunmaq üçün Azərbaycan Respublikasının prezidentinə təqdim etsin.

4. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, nazirliyin maliyyə və maddi-texniki təchizatı üçün Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 1994-cü il 26 iyul tarixli 861 nömrəli qərarından irəli gələn məsələləri həll etsin.

Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 26 iyul 1994-cü il.

**Azərbaycan Respublikasının Gənclər,
İdman və Turizm Nazirliyinin
yaradılması haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Dövlət idarəetmə strukturunu təkmilləşdirmək məqsədi ilə və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 7-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti yanında Xarici Turizm Şurası ləğv edilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyinə çevrilsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bir ay müddətində:
- Azərbaycan Respublikasının Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyinin Əsasnaməsinin layihəsini hazırlayıb təsdiq olunmaq üçün Azərbaycan Respublikasının prezidentinə təqdim etsin.

- Azərbaycan Respublikası Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyi aparatının işçilərinin say həddini təsdiq etsin.

- bu Fərmandan irəli gələn məsələləri həll etsin.

4. Bu Fərman imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 18 aprel 2001-ci il.

**Azərbaycan Respublikasının
Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyi haqqında
Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan Respublikasının Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyinin fəaliyyətini təmin etmək məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyi haqqında Əsasnamə təsdiq edilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:
- on gün müddətində Azərbaycan Respublikası Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyinin xərclər smetasını və işçilərinin say həddini təsdiq etsin;

- bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. Azərbaycan Respublikası prezidentinin "Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyinin yaradılması ilə bağlı tədbirlər haqqında" 1994-cü il 3 sentyabr tarixli 199 nömrəli və "Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi haqqında Əsasnamənin və nazirliyin strukturunun təsdiq edilməsi barədə" 1994-cü il 3 sentyabr tarixli 200 nömrəli Fərmanları qüvvədən düşmüş hesab edilsin.

4. bu Fərman imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 18 sentyabr 2001-ci il.

**1996-cı ildə Amerika Birləşmiş Ştatlarının
Atlanta şəhərində keçiriləcək XXVI Yay
Olimpiya Oyunlarına hazırlıq haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI**

1996-cı ildə ABŞ-ın Atlanta şəhərində keçiriləcək XXVI Yay Olimpiya Oyunlarında ilk dəfə olaraq Azərbaycan Respublikası müstəqil dövlət kimi təmsil olunacaqdır. Yığma komandalarımızın Olimpiya Oyunlarına yüksək səviyyədə hazırlığını və yarışlarda iştirakını tə-

min etmək məqsədilə qərara alıram:

1. 1996-cı ildə ABŞ-ın Atlanta şəhərində keçiriləcək XXVI Yay Olimpiya Oyunlarına hazırlıq üzrə aşağıdakı tərkibdə Təşkilat Komitəsi yaradılsın:

Təşkilat Komitəsinin sədri

Fuad Quliyev - Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsini icra edən;

Təşkilat Komitəsinin sədrinin müavini

Əbülfəs Qarayev - Azərbaycan Respublikasının gənclər və idman naziri;

Təşkilat Komitəsinin üzvləri

Elçin Əfəndiyev - Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini;

Fatma Abdullazadə - Azərbaycan Respublikası Prezident Aparatının Humanitar Siyasət Şöbəsinin müdiri;

Rəfael Allahverdiyev - Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı;

Həsən Həsənov - Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri;

Lidiya Rəsulova - Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri;

Səfər Əbiyev - Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri;

Fikrət Yusifov - Azərbaycan Respublikasının maliyyə naziri;

Səttar Mehbalıyev - Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının sədri;

Məhyəddin Allahverdiyev - Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti;

Ağacan Abiyev - Bədən Tərbiyəsi və İdman İnstitutunun rektoru, Beynəlxalq dərəcəli hakim;

Rəfiqə Şabanova - Olimpiya çempionu.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində respublikanın nümayəndələrinin Olimpiya Oyunlarında iştirakı ilə bağlı hazırlıq işlərini və maddi-texniki təchizat məsələlərinin həyata keçirilməsini təmin etmək məqsədi ilə müvafiq qərar qəbul etsin.

Heydər Əliyev

Azərbaycan Respublikasının prezidenti

Bakı şəhəri, 26 fevral 1995-ci il.

**XXVII Yay Olimpiya Oyunlarına
hazırlıq haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI**

2000-ci ildə Avstraliyanın Sidney şəhərində keçiriləcək XXVII Yay Olimpiya Oyunlarına milli yığma komandalarımızı yüksək səviyyədə hazırlamaq və hazırlıq mərhələsində onların rəsmi beynəlxalq yarışlarda iştirakını təmin etmək məqsədilə qərara alıram:

1. Avstraliyanın Sidney şəhərində keçiriləcək XXVII Yay Olimpiya Oyunlarına hazırlıq üzrə aşağıdakı tərkibdə Təşkilat Komitəsi yaradılsın:

Təşkilat Komitəsinin sədri

Artur Rasizadə - Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Təşkilat Komitəsinin üzvləri

Elçin Əfəndiyev - Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini;

Fatma Abdullazadə - Azərbaycan Respublikası Prezident Aparatının Humanitar Siyasət Şöbəsinin müdiri;

Rəfael Allahverdiyev - Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı;

Səfər Əbiyev - Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri;

Ramil Usubov - Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri;

Fikrət Yusifov - Azərbaycan Respublikasının maliyyə naziri;

Əli İnsanov - Azərbaycan Respublikasının səhiyyə naziri;

Əbülfəs Qarayev - Azərbaycan Respublikasının gənclər və idman naziri;

Əhməd Abdinov - Azərbaycan Respublikasının təhsil nazirinin müavini;

Nizami Xudiyev - Azərbaycan Respublikasının Dövlət Teleradio Verilişləri Şirkətinin sədri;

İlham Əliyev - Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti;

Səttar Mehbalıyev - Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının sədri;

Ağacan Abiyev - Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi İnstitutunun rektoru;

Namiq Abdullayev - Atlanta-96 Olimpiya Oyunlarının gümüş mükafatçısı.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

- Milli yığma komandaların XXVII Yay Olimpiya Oyunlarına ha-

zırlığı mərhələsində təlim-məşq toplanışlarının keçirilməsini və rəsmi beynəlxalq yarışlarda iştirakını təmin etmək məqsədilə əlavə maliyyələşdirmə mənbələri yaratsın və Milli Olimpiya Komitəsinin təqdim etdiyi xüsusi proqramlara əsasən nəzərdə tutulan tədbirlərin maliyyələşdirilməsini həyata keçirsin.

- bu Sərəncamdan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

Heydər Əliyev

Azərbaycan Respublikasının prezidenti

Bakı şəhəri, 20 fevral 1998-ci il.

XXVIII Yay Olimpiya Oyunlarına hazırlıq haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI

2004-cü ildə Yunanıstanın paytaxtı Afina şəhərində XXVIII Yay Olimpiya Oyunları keçiriləcəkdir. Dünyanın bütün ölkələrində bu mühüm beynəlxalq idman yarışına hazırlıq işləri aparılır.

Bir əsrdən çox tarixi olan müasir Olimpiya Oyunları bu gün dövrümüzün ən nüfuzlu, mötəbər və geniş təmsil olunmuş idman tədbiridir. Müasir dünyada hər hansı ölkənin Olimpiya hərəkətindəki iştirakı, idmançılarının Olimpiya Oyunlarında göstərdikləri nəticələr həmin ölkənin təkə idman sahəsindəki potensialını deyil, həm də ümumi inkişaf səviyyəsini nümayiş etdirən, onun beynəlxalq nüfuzuna təsir edən göstərici kimi qiymətləndirilir. Milli, irqi və dini mənsubiyyətdən asılı olmayaraq, milyonlarla insanı bir yerə toplaya bilən Olimpiya Oyunları həm də qarşılıqlı anlaşma əlaqələrinin, dünyada sülhün və əmin-amanlığın möhkəmləndirilməsi işinə xidmət edən güclü vasitə hesab olunur. Olimpiya Hərəkətinin böyük əhəmiyyətini dərk edən dünya ölkələri ilbəlil onun sıralarını artırmışlar.

1896-cı ildə Afinada I Olimpiya Oyunları cəmi 14 ölkənin iştirakı ilə keçirilmişdisə, 2000-ci ildə Sidneydə təşkil edilmiş oyunlarda artıq 199 ölkə iştirak etmişdir.

Azərbaycan idmançıları 1952-ci ildən etibarən Olimpiya Oyunlarında iştirak etməyə başlayaraq, 1992-ci ilə kimi əvvəl SSRİ, sonra isə Müstəqil Dövlətlər Birliyinin yığma komandasının tərkibində çı-

xış etməli olmuşlar. Bu dövr ərzində Azərbaycan idmançıları 10 olimpiadada çıxış edərək 12 qızıl, 11 gümüş və 7 bürünc medal qazanmışlar.

Azərbaycanın öz dövlət müstəqilliyini bərpa etməsi ilə ölkəmizin Olimpiya hərəkətində yeni bir dövr başlandı. 1992-ci ildə Milli Olimpiya Komitəsinin yaradılması və onun Beynəlxalq Olimpiya Komitəsi tərəfindən tanınması Azərbaycana müstəqil bir dövlət kimi öz idman potensialını tam nümayiş etdirmək imkanı verdi. 1996-cı ildə Atlantada ilk dəfə olaraq müstəqil Azərbaycan Respublikasının üçrəngli bayrağı altında çıxış edən milli olimpiya komandasının göstərdiyi nəticə uğurlu sayıla bilər. Gənc Azərbaycan Respublikası 197 ölkənin iştirak etdiyi bu oyunlarda 61-ci yeri tutdu.

1997-ci ildən başlayaraq, ölkəmizdə Olimpiya Hərəkətini sürətlə inkişaf etdirmək və onun Beynəlxalq Olimpiya hərəkətinə daha fəal qoşulmasını təmin etmək məqsədilə həyata keçirilən tədbirlər qısa müddət ərzində öz müsbət nəticələrini verdi. Azərbaycan idmançılarını Sidneydə keçiriləcək XXVII Yay Olimpiya Oyunlarına hazırlamaq məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 26 avqust 2000-ci il tarixli Sərəncamı ilə idmançılarımızı və onların məşqçilərini XXVII Yay Olimpiya Oyunlarında yüksək nəticələrə həvəsləndirmək məqsədilə mükafatlar müəyyən edildi.

2000-ci ildə müstəqil dövlət kimi ikinci dəfə olimpiadada iştirak edən Azərbaycanın idmançıları XXVII Yay Olimpiya Oyunlarında 2 qızıl və 1 bürünc medal qazanaraq, 199 ölkənin iştirak etdiyi bu oyunlarda ölkəmiz üçün 34-cü yeri, Avropa dövlətləri arasında isə 23-cü yeri təmin etdilər. Bu, Milli Olimpiya Komitəsinin rəhbərliyi altında aparılmış məqsədyönlü və gərgin işin parlaq nəticəsi kimi, Azərbaycan dövlətinin ölkəmizdə Olimpiya hərəkətinə göstərdiyi diqqət və qayğının bəhrəsi kimi qiymətləndirildi.

XXVII Yay Olimpiya Oyunları başa çatdıqdan dərhal sonra Azərbaycanda Olimpiya hərəkətinin daha da genişləndirilməsi, xüsusilə ölkəmizin bütün bölgələrini əhatə etməsi, onun maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, idmançılarımızın beynəlxalq yarışlarda daha fəal iştirakının təmin olunması yolunda mühüm addımlar atıldı. Təkə 2000-2002-ci illərdə Bakıda, onun Maştağa qəsəbəsində, Naxçıvanda, Gəncədə və Şəkiddə müasir tipli idman kompleksləri tikilib istifadəyə verilmişdir. Bərdə idman kompleksinin tikintisi artıq başa çatdırılıb. Lənkəran və Quba şəhərlərində də idman

komplekslərinin tikintisi davam etdirilir. Şamaxıda isə belə bir kompleksin tikintisinə başlanılmışdır. Bakıda İdman Oyunları Sarayında, İdman-Konsert Kompleksində, Respublika stadionunda və Bədən Tərbiyəsi Akademiyasının futbol meydançasında tam təmir-bərpa işləri aparılmışdır. Bakıda üzgüçülük hovuzu tikilib istifadəyə verilmiş, əltopu və gimnastika üzrə idman zallarının tikintisi işləri həyata keçirilir. Bakıda stend atıcılığı üçün idman qurğusunun və otüstü hokkey üçün stadionun tikintisi də başa çatmaq üzrədir.

Həyata keçirilmiş irimiyaşlı işlər nəticəsində Bakı dünyanın tanınmış idman mərkəzlərindən birinə çevrilməkdədir. Son illərdə bir çox nüfuzlu beynəlxalq idman tədbirlərinin Bakıda keçirilməsi buna əyani sübutdur.

Sidney Olimpiadasından sonra Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyinin və Milli Olimpiya Komitəsinin apardığı məqsədyönlü işlər, idmançılarımızın əldə etdikləri yüksək göstəricilər və qalan müddət ərzində həyata keçirilməsi nəzərdə tutulmuş tədbirlər Azərbaycanda Afina Olimpiadasına hazırlığın yüksək səviyyədə getdiyini göstərir.

Azərbaycanın milli yığma komandalarını 2004-cü ildə Yunanıstanın Afina şəhərində keçiriləcək XXVIII Yay Olimpiya Oyunlarına yüksək səviyyədə hazırlamaq və hazırlıq mərhələsində onların rəsmi beynəlxalq yarışlarda iştirakını təmin etmək məqsədilə qərara alıram:

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

- milli yığma komandanın XXVIII Yay Olimpiya Oyunlarına hazırlığı mərhələsində təlim-məşq toplanışlarının keçirilməsini, rəsmi beynəlxalq yarışlarda iştirakını, Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyinin və Milli Olimpiya Komitəsinin təqdim etdiyi xüsusi proqramlara əsasən nəzərdə tutulan tədbirlərin həyata keçirilməsini təmin etmək məqsədilə maliyyə məsələlərini həll etsin;

- bu Sərəncamdan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 5 iyun 2003-cü il.

**Azərbaycanın uşaq şahmatçıları
Teymur Rəcəbov və Vüqar Həşimova
dövlət qayğısının artırılması haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI**

Azərbaycanın uşaq şahmatçıları Avropa çempionu, dünya çempionatının gümüş mükafatçısı on bir yaşlı Teymur Rəcəbov, Avropa və dünya çempionatlarının gümüş mükafatçısı on iki yaşlı Vüqar Həşimov dövlətimizi beynəlxalq yarışlarda ləyaqətlə təmsil etmiş və yüksək nəticələr əldə etmişlər. Beynəlxalq Şahmat Federasiyasının 1997-ci ilin yekunlarına görə dərc etdirdiyi reyting-siyahıda hər iki şahmatçımız öz yaşlıları arasında lider olmuşdur.

Teymur Rəcəbov və Vüqar Həşimovun öz ustalıqlarını daha da artırmasını və beynəlxalq yarışlarda iştirakını lazımi səviyyədə təmin etmək məqsədilə qərara alıram:

1. İstedadlı Azərbaycan şahmatçıları Teymur Rəcəbov və Vüqar Həşimov üçün hazırlanmış xüsusi proqramın 1998-ci ildə həyata keçirilməsi üçün 120 (yüz iyirmi) milyon manat (hər birinə 60 milyon manat) məbləğində vəsait ayrılınsın.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 22 fevral 1998-ci il.

**Azərbaycanın uşaq şahmatçılarının
dövlət qayğısının artırılması haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI**

Azərbaycanın uşaq şahmatçıları Teymur Rəcəbov və Vüqar Həşimov son illərdə dövlətimizi beynəlxalq yarışlarda ləyaqətlə təmsil etmiş və yüksək nəticələr əldə etmişlər.

Bu müddət ərzində Teymur Rəcəbov üçqat Avropa çempionu, dünya çempionatlarının bürünc, gümüş və qızıl mükafatçısı olmuşdur.

Vüqar Həşimov Avropa çempionatlarında iki dəfə gümüş medala, dünya çempionatlarında gümüş mükafata və fəxri yerə layiq görülmüşdür. Hər iki şahmatçı artıq 1996-cı ildə FİDE ustaları olmuşlar.

Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin "Azərbaycanın uşaq şahmatçıları Teymur Rəcəbov və Vüqar Həşimova dövlət qayğısının artırılması haqqında" 22 fevral 1998-ci il tarixli Sərəncamı bu iki gənc şahmatçı üçün hazırlanmış xüsusi proqramın - müasir kompüter və kompüter proqramı, şahmat ədəbiyyatı və məcmuələr almaq, dünya şöhrətli mütəxəssislərin açıq dərslərində iştirak etmək, beynəlxalq turnirlərə, Avropa və dünya çempionatlarına yüksək səviyyədə hazırlaşmaq üçün xarici dövlətlərdə təlim-məşq toplanışı keçirmək və sairənin tam şəkildə həyata keçirilməsini təmin etmişdir. Teymur Rəcəbov və Vüqar Həşimov Avropa, dünya çempionatlarında mühüm qələbələr qazanmış, beynəlxalq usta balı normalarını yerinə yetirərək şahmat üzrə dünyanın ən gənc beynəlxalq ustaları olmuşlar.

1998-ci ilin yekunlarına görə, Beynəlxalq Şahmat Federasiyasının reyting-siyahısında Teymur Rəcəbov və Vüqar Həşimovla yanaşı, gənc şahmatçılarımız Qədir Hüseynov və Rauf Məmmədov da öz yaş qruplarında lider mövqelərini əldə etmişlər.

FİDE ustası Qədir Hüseynov Avropa çempionatlarında qızıl, gümüş və bürünc medallara, dünya çempionatlarında isə bürünc medala layiq görülmüşdür. On yaşlı Rauf Məmmədov Avropa və dünya çempionatlarında stabil nəticə göstərərək mükafata layiq yerləri bölüşdürmüşdür. Məhz bu gənc şahmatçıların söyləri nəticəsində Azərbaycanın yığma komandası 1998-ci ilin noyabrında İspaniyada 85 ölkənin iştirakı ilə keçirilmiş dünya çempionatlarında dördüncü yeri tutmuşdur.

Azərbaycanın gənc şahmatçılarının 1998-ci ilin beynəlxalq yarışlarında əldə etdikləri yüksək nəticələri respublikada şahmatın inkişafı yolunda mühüm mərhələ sayaraq, onların öz ustalıqlarını daha da artırmasını və beynəlxalq yarışlarda iştirakını lazımi səviyyədə təmin etmək məqsədilə qərara alıram:

1. İstedadlı Azərbaycan şahmatçıları Teymur Rəcəbov, Vüqar Həşimov, Qədir Hüseynov və Rauf Məmmədovun xüsusi hazırlıq proqramlarının 1999-cu ildə həyata keçirilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası dövlət büdcəsinin ehtiyat fondundan 160 (yüz altmış) milyon manat (hər şahmatçıya 40 milyon manat) məbləğin-

də vəsait ayrılınsın.

2. Gənclər və İdman Nazirliyinə və Təhsil Nazirliyinə tapşırılsın ki, Azərbaycan Şahmat Federasiyası ilə birlikdə respublikada uşaq şahmatının inkişafı üçün lazımi tədbirlər planı hazırlayıb həyata keçirsinlər.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

Heydər Əliyev

Azərbaycan Respublikasının prezidenti

Bakı şəhəri, 18 dekabr 1998-ci il.

**Avstraliyanın Sidney şəhərində keçirilən
XXVII Yay Olimpiya Oyunlarında ən yüksək
nəticələrə görə mükafatların müəyyən edilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI**

Azərbaycan Respublikasının idmançıları və onların məşqçilərini XXVII Yay Olimpiya Oyunlarında ən yüksək nəticələr göstərməyə həvəsləndirmək məqsədilə qərara alıram:

1. XXVII Yay Olimpiya Oyunlarında ən yüksək nəticələr göstərmiş Azərbaycan Respublikasının idmançıları və onların məşqçiləri üçün mükafatlar aşağıdakı qaydada müəyyən edilsin:

- birinci yeri tutan hər bir idmançıya 225 milyon manat, onun məşqçisinə isə 115 milyon manat məbləğində;

- ikinci yeri tutan hər bir idmançıya 135 milyon manat, onun məşqçisinə isə 65 milyon manat məbləğində;

- üçüncü yeri tutan hər bir idmançıya 70 milyon manat, onun məşqçisinə isə 35 milyon manat məbləğində.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

Heydər Əliyev

Azərbaycan Respublikasının prezidenti

Bakı şəhəri, 26 avqust 2000-ci il.

**XI Yay Paralimpiya Oyunlarında əldə edilmiş
nəticələrə görə mükafatların müəyyən edilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI**

2000-ci il oktyabrın 18-29-da Avstraliyanın Sidney şəhərində XI Yay Paralimpiya Oyunları keçirilmişdir. Oyunlarda Azərbaycanın yeddi əlil idmançısı iştirak etmiş və yüksək idman nəticələri göstərmişlər. İdmançılarımızdan Gündüz İsmayılov ağırlıqaldırma üzrə qızıl medala, Yelena Taranova güllə atıcılığı üzrə gümüş medala layiq görülmüş, qalan idmançılarımız - Mehman Ramazanov, Aleksandr Antofiy, Zeyniddin Bilalov, Sərxan Əsədov və Fuad Tarıverdiyev çıxış etdikləri idman növləri üzrə birinci onluğa daxil olmuşlar. Nəticədə Azərbaycan yığma komandası XI Yay Paralimpiya Oyunlarında iştirak etmiş 125 ölkə arasında 47-ci yeri tutmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının əlil idmançılarının və onların məşqçilərinin Avstraliyanın Sidney şəhərində keçirilən XI Yay Paralimpiya oyunlarında göstərdikləri nəticələrə görə mükafatlandırılması məqsədi ilə qərara alıram:

1. XI Yay Paralimpiya Oyunlarında iştirak edərək yüksək nəticələr göstərmiş əlil idmançılar və onların məşqçiləri üçün mükafatlar aşağıdakı qaydada müəyyən edilsin:

- Birinci yeri tutaraq qızıl medal almış idmançıya əlli milyon manat, onun məşqçisinə isə on milyon manat məbləğində;

- İkinci yeri tutaraq gümüş medal almış idmançıya otuz milyon manat, onun məşqçisinə isə on milyon manat məbləğində;

- Çıxış etdikləri idman növləri üzrə birinci onluğa daxil olmuş hər bir idmançıya on milyon manat məbləğində.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

Heydər Əliyev

Azərbaycan Respublikasının prezidenti

Bakı şəhəri, 14 noyabr 2000-ci il.

**Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin
yaradılmasının onillik yubileyi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI**

2000-ci ildə Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin yaradılmasının onilliyi tamam olur. 2000-ci il həm də Azərbaycan idmançılarının Olimpiya oyunlarında iştirakının 50 illik yubileyidir. İdmançılarımız 1952-ci ildən etibarən Olimpiya oyunlarında iştirak etməyə başlayaraq, SSRİ yığma komandasının tərkibində çıxış etməli olmuşlar. Azərbaycan Olimpiya hərəkəti tarixini ümumiyyətlə, şərti olaraq üç dövrə bölmək olar: Azərbaycan idmançılarının SSRİ yığma komandası tərkibində Olimpiya oyunlarında iştirak etdiyi 1952-1988-ci illəri əhatə edən dövr, 1988-1992-ci illərdə oyunlara hazırlıq mərhələsini başa vuraraq, orada Müstəqil Dövlətlər Birliyinin yığma komandası tərkibində iştirak etdiyi dövr və Azərbaycan müstəqil dövlət kimi Beynəlxalq Olimpiya hərəkətinə qoşulduğu 1992-ci ildən sonrakı dövr.

Azərbaycan idmançılarını SSRİ yığma komandasının tərkibində Olimpiya oyunlarının doqquzunda 46 idmançı ilə çıxış edərək 10 qızıl, 11 gümüş və 7 bürünc medal qazanmışlar. Sərbəst üsulla güləşçi Rəşid Məmmədbəyovun 1952-ci il Helsinki Olimpiadasında qazandığı gümüş medal Azərbaycan idmançılarının Olimpiya Oyunlarında ilk uğuru kimi qiymətləndirilməlidir. Sonrakı olimpiadalarda sprinter məsafələrinə qaçan Yuri Konovalovun, müasir beşnövcü Viktor Mineyevin, voleybolçu İna Rıskalın, həndbolçular Rəfiqə Şabanovanın və Lyudmila Şubinanın, qılıncoynadan İlqar Məmmədovun, futbolçu İqor Ponomaryovun və başqalarının uğurlu çıxışları Azərbaycan idmanının nüfuzunu artırdı.

1992-ci il Barselona Olimpiadasında Azərbaycan idmanı Müstəqil Dövlətlər Birliyinin yığma komandasında cəmi 5 nəfərlə təmsil olunsa da, idmançılarımızdan ikisi - cüdoçu Nazim Hüseynov və gimnast Valeri Belinki qızıl medal alaraq, Olimpiya çempionu adına layiq görüldülər.

1992-ci ildə Milli Olimpiya Komitəsinin yaradılması ilə ölkəmizin Olimpiya hərəkətində yeni bir dövr başlayır. Artıq Azərbaycan müstəqil bir dövlət kimi Beynəlxalq Olimpiya hərəkətinə qoşularaq, öz idman potensialını tam nümayiş etdirmək imkanı əldə etdi. Azərbaycan

can ilk dəfə olaraq 1996-cı il Atlanta Olimpiadasında 23 nəfərdən ibarət öz milli Olimpiya komandası ilə müstəqil Azərbaycan Respublikasının üçrəngli bayrağı altında çıxış etdi. 197 ölkənin iştirak etdiyi bu oyunlarda gənc Azərbaycan Respublikasının 61-ci yer tutması idmanımızın uğuru sayıla bilər. Sərbəst üsulla güləşçi Namiq Abdullayevin həmin yarışlarda qazandığı gümüş medal isə müstəqil Azərbaycan Respublikası idmanının ilk yüksək nəticəsi kimi qiymətlidir.

Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin 1997-ci il iyulun 31-də keçirilmiş Baş Məclisində təşkilat məsələlərinə baxılaraq, onun yeni heyətinin seçilməsi komitənin fəaliyyətində müsbət istiqamətdə əsaslı dönüş yarada bilmiş, ölkəmizdə Olimpiya Hərəkatının sürətli inkişafına təkan vermiş və onun Beynəlxalq Olimpiya Hərəkatına fəal qoşulmasını təmin etmişdir. Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsi ölkəmizdə Olimpiya hərəkatının və idmanın inkişafı ilə bağlı məqsədyönlü, ardıcıl fəaliyyət göstərərək, qısa müddət ərzində uğurlu göstəricilər əldə etmişdir. İdmançılarımızı Sidney şəhərində keçiriləcək XXVII Yay Olimpiya Oyunlarına yüksək səviyyədə hazırlamaq və hazırlıq mərhələsində onların rəsmi beynəlxalq yarışlarda iştirakını təmin etmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 20 fevral 1998-ci il tarixli sərəncamı ilə Milli Olimpiya Komitəsinin daha məqsədyönlü iş aparması üçün geniş imkanlar açdı. Oyunlara hazırlıq işlərinin vaxtında və dövlət səviyyəsində aparılması öz müsbət nəticələrini verdi. Həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində Azərbaycan idmançılarında 31 nəfər 10 idman növü üzrə 2000-ci il XXVII Yay Olimpiya Oyunlarına vəsiqə qazandı və Azərbaycan ikinci dəfə müstəqil dövlət kimi Oyunlarda iştirak etdi.

2000-ci il sentyabrın 15-də Sidney şəhərində başlanmış bu yarışlarda Azərbaycan idmançıları yüksək idman nəticələri göstərdilər. Stend atıcısı Zemfira Meftəhəddinova və güləşçi Namiq Abdullayev qızıl, 19 yaşlı gənc boksçu Vüqar Ələkbərov bürünc medal qazandılar. 199 ölkənin iştirak etdiyi Sidney Olimpiadasında Azərbaycanın 34-cü yeri, Avropa ölkələri arasında isə 23-cü yeri tutması idmanımızın böyük qələbəsi idi. Bu, Milli Olimpiya Komitəsinin rəhbərliyi altında aparılmış gərgin, planlı, məqsədyönlü işin parlaq nəticəsi kimi qiymətləndirilməlidir.

Milli Olimpiya Komitəsi Azərbaycanda Olimpiya hərəkatının daha da genişlənməsi, onun maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi,

idmançılarımızın hazırlıq səviyyəsinin yüksəldilməsi üçün onların beynəlxalq yarışlarda iştirakının təmin olunması yolunda səmərəli fəaliyyət göstərir. Xüsusən qeyd edilməlidir ki, Milli Olimpiya Komitəsi bu mühüm vəzifələrin həyata keçirilməsi üçün ölkənin müxtəlif dövlət və ictimai qurumları ilə, habelə dünyanın ayrı-ayrı olimpiya və idman təşkilatları ilə sıx əməkdaşlıq əlaqələri yarada bilmişdir. Milli Olimpiya Komitəsinin bu təqdirəlayiq fəaliyyəti ümid verir ki, Azərbaycan xalqı idmançılarımızdan 2004-cü il Afina Olimpiadasında daha böyük qələbələr gözləsin, müstəqil Azərbaycanımızın üçrəngli bayrağı, himnimizin sədaları qədim yunan torpağında daha tez-tez göylərə qalxsın. Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin fəaliyyətini yüksək qiymətləndirərək və onun onillik yubileyinin ölkəmizin ictimai-mədəni həyatı üçün əhəmiyyətini nəzərə alaraq, Azərbaycanda Olimpiya Hərəkatının daha da möhkəmləndirilməsi məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin yaradılmasının onillik yubileyi ölkəmizdə geniş qeyd olunsun.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

- Milli Olimpiya Komitəsi ilə birlikdə yubiley tədbirləri planı hazırlayıb həyata keçirsin;

- Bu sərəncamdan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

Heydər Əliyev

Azərbaycan Respublikasının prezidenti

Bakı şəhəri, 12 dekabr 2001-ci il.

**Azərbaycanın olimpiya çempionlarına
Azərbaycan Respublikası prezidentinin
xüsusi olimpiya təqaüdlərinin verilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI**

Azərbaycan Respublikası prezidentinin "Azərbaycanın olimpiya çempionları üçün Azərbaycan Respublikası prezidentinin xüsusi olimpiya təqaüdlərinin təsis edilməsi haqqında" 10 oktyabr 2002-ci il tarixli fərmanına uyğun olaraq qərara alıram:

1. Azərbaycanın aşağıdakı olimpiya çempionlarına Azərbaycan

Respublikası prezidentinin xüsusi olimpiya təqaüdləri verilsin:

Abdullayev Namiq Yədulla oğlu
Hüseynov Nazim Qalib oğlu
Meftəhəddinova Zemfira Əli qızı
Şabanova Rəfiqə Mahmud qızı
Şubina Lyudmila Yeqorovna

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

Heydər Əliyev

*Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 10 oktyabr 2002-ci il.*

**Azərbaycan Respublikası prezidentinin
fərdi təqaüdlərinin verilməsi haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI**

Azərbaycan Respublikası prezidentinin "Azərbaycan Respublikası prezidentinin fərdi təqaüdünün təsis edilməsi haqqında" 11 iyun 2002-ci il tarixli fərmanına uyğun olaraq qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasında bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafında xidmətləri olmuş aşağıdakı şəxslərə Azərbaycan Respublikası prezidentinin fərdi təqaüdləri verilsin:

Abbasov Tofiq Teymur oğlu
Ağayev Oqtay Mirzəbaba oğlu
Ələsgərova Ziba Əlixeybər qızı
Əliyev Əli Cəlil oğlu
Əzimzadə Eldar Muxtar oğlu
Həsənov İbadulla Əziz oğlu
Hüseynov Fikrət Paşa oğlu
Hüseynov Sabir Məmməd oğlu
Kərimov Ehsan Qafur oğlu
Mehdiyev Tofiq Qasım oğlu
Miriyev Mirpaşa Mirismayıl oğlu
Pavlidi Algiviad Georgiyeviç
Rzayeva Zeynəb Hüseynqulu qızı

Sadıqov Əbdülağa Sadıq oğlu
Şamxalov Şamil Abdullayeviç

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

Heydər Əliyev

*Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 10 oktyabr 2002-ci il.*

**İdman, gənclər və sosial təminat sahələrində
çalışan işçilərin əmək haqlarının
artırılması haqqında**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI**

İdman, gənclər və sosial təminat müəssisə və təşkilatlarında çalışan işçilərə dövlət qayğısını artırmaq və onların sosial müdafiəsini daha da gücləndirmək məqsədi ilə qərara alıram:

1. Dövlət büdcəsindən maliyyələşən idman, gənclər və sosial təminat müəssisə və təşkilatlarında çalışan işçilərin vahid tarif cədvəli ilə müəyyən edilmiş aylıq vəzifə (tarif) maaşları 2003-cü il iyulun 1-dən 50 faiz artırılsın.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

Heydər Əliyev

*Azərbaycan Respublikasının prezidenti
Bakı şəhəri, 27 iyun 2003-cü il.*

MÜNDƏRİCAT

Ön söz	5
<i>Heydər Əliyev və Azərbaycan idmanı:</i>	
<i>XX əsrin 70-80-cı illəri .....</i>	7
Heydər Əliyev və Azərbaycan idmanı Sovet sistemində...	9
<i>Heydər Əliyev və müstəqil Azərbaycan idmanı .....</i>	23
Müstəqil Azərbaycan idmanına Heydər Əliyev qayğısı....	25
<i>Azərbaycan idmanı dünya arenasında .....</i>	75
Beynəlxalq idman əlaqələrimizin inkişafında Heydər Əliyev faktoru	77
<i>Müstəqil Azərbaycanda idmanın maddi-texniki bazası möhkəmlənir .....</i>	81
İdman qurğuları	83
Bakı Olimpiya İdman Kompleksi	84
Maştağa Olimpiya İdman Kompleksi	87
Naxçıvan Olimpiya İdman Kompleksi	90
Gəncə Olimpiya İdman Kompleksi	92
Şəki Olimpiya İdman Kompleksi	94
Bərdə Olimpiya İdman Kompleksi	96
Lənkəran Olimpiya İdman Kompleksi	98
Quba Olimpiya İdman Kompleksi	100
Otüstü Hokkey Kompleksi	101
Stend Atıcılığı üzrə İdman Kompleksi	103
Taekvondo İdman Mərkəzi	105
Yaxt Klub	106
Heydər Əliyev adına İdman-Konsert Kompleksi	107
Tofiq Bəhramov adına Respublika Stadionu	109
Bakı İdman Sarayı	111
Respublika Velotreki	112
<i>Azərbaycanda beynəlxalq yarışlar .....</i>	113
Azərbaycan dünyanın idman mərkəzlərindən birinə çevrilib	115
<i>İdmana və idmançıya dövlət qayğısı .....</i>	119
Fərmanlar, sərəncamlar	121

Direktor: Oqtay Hüseynli

Bədi tərtibat: Rəhilə Məmmədova

Kompüter dizaynı: Azər Sadıqbəyli

Fotoqraf: Dilavər Nəcəfov

Korrektor: Arif Məmmədov

Yığılmağa verilmiş: 27.01.2004 Çapa imzalanmış 16.04.2004.
Kağız formatı 60x90 1/8. Ofset çapı. Fiziki ç. v. 20,0. Tirajı 1000.
Kitab "Turan Evi" nəşriyyatında səhifələnilib çap edilmişdir.
Bakı, Şərifzadə küç. 3. Tel: 32-11-48 /32-28-93/

Sənədli publisistika

HEYDƏR ƏLİYEV VƏ AZƏRBAYCAN İDMANI
(*Azərbaycan dilində*)

Bakı, Turan Evi - 2004